

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

SEÇMELİ DERSLERİN SEÇİM KRİTERLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ARAŞTIRMASI

Ankara, 2008

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI000
KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ000

Tüm hakları saklıdır. İçerikle ilgili alıntılar, kaynak gösterilerek kullanılabilir.
Kitap, çoğaltma araçları, optik araçlar vb. yöntemlerle çoğaltılamaz.

ISBN

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı
GMK Bulvarı No: 109 (06500) Maltepe-ANKARA
Tel: 0 312 230 36 44-230 39 26-231 69 60 Faks: 0 312 231 62 05
e-posta: earged@meb.gov.tr İnternet adresi: www.meb.gov.tr

“En mühim ve feyizli vazifelerimiz millî eğitim işleridir. Millî eğitim işlerinde mutlaka muzaffer olmak lazımdır. Bir milletin hakikî kurtuluşu ancak bu suretle olur. Eğitimidir ki bir milleti ya özgür, bağımsız, şanlı ve yüce bir toplum halinde yaşatır ya da onu köleliğe ve yoksulluğa iter.”

Mustafa Kemal ATATÜRK

SUNUŞ

İlköğretim eğitimin temel basamağı olup eğitsel açıdan bireylere temel beceri ve niteliklerin kazandırıldığı öğretim kademesidir. Bu kademedeki öğrencilerin yetenek ve ilgilerine göre yönlendirilmesi önemlidir. Bireysel farklılıkların kabulünden ortaya çıkan seçmeli ders uygulamasının amacı da öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre gelişmelerini sağlamaktır. Öğrencilerin, farklı becerilerini ortaya çıkarması, değişik alanlarda bilgilendirmelerini sağlaması ve yeteneklerinin gelişmesine zemin hazırlaması açısından seçmeli ders uygulamasına gelişmiş ülkelerde önem verilmektedir. Ayrıca eğitimde bireyselliği ön plana çıkarması açısından seçmeli ders uygulaması önemlidir.

Seçmeli ders uygulamasının değerlendirildiği bu araştırma Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından Başkanlığımızdan istenmiştir.

Araştırmanın seçmeli dersler uygulamasının geliştirilmesi çalışmalarına katkı sağlayacağına inanıyorum. Araştırmanın verilerinin sağlanmasında değerli katkılarından dolayı ilköğretim okulu müdür ve öğretmenlerine, araştırmayı gerçekleştiren Dr. **Atilla DEMİRBAŞ'a**, redakte için **Mustafa KARŞAHİN'e**, grafik-tasarım ve kapak çalışmaları için **Hüseyin MUTLUCAN'a** teşekkür ederim.

İbrahim DEMİRER

Daire Başkanı

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim okullarında görev yapmakta olan okul müdürleri ve öğretmenlerin görüşlerine göre seçmeli ders uygulamasını değerlendirmektir.

Bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Veriler, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı tarafından geliştirilen anketlerle elde edilmiştir. Araştırmanın evrenini 33.226 ilköğretim kurumunda çalışan 9.845 okul müdürü, 445.452 öğretmen; araştırmanın örneklemini ise 21 ilde görev yapan 309 okul müdürü ve 1.162 öğretmen oluşturmuştur.

Elde edilen veriler SPSS programında çözümlenmiştir. Okul müdürlerinin ve öğretmenlerin anket maddelerine verdikleri cevaplarının aritmetik ortalamaları, frekans yüzde standart sapmaları hesaplanmıştır. Seçmeli derslerle ilgili ifadelerde okul müdürlerinin sınıf öğretmenlerinin ve branş öğretmenlerinin görüşleri arasında fark olup olmadığını tespit etmek için ANOVA testi uygulanmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, ilköğretim okullarında seçmeli derslerin belirlenmesinde etkili olan faktörler içerisinde okulun imkânlarının önem kazandığı, ilköğretim okullarında en fazla okutulan seçmeli dersin Bilişim Teknolojileri dersi olduğu, sınıf öğretmenlerinin seçmeli derslerle ilgili olarak, branş öğretmenlerine göre daha çok sorunlar yaşadıkları ve buna bağlı olarak hizmet içi eğitim kurslarına daha çok rağbet ettikleri, seçmeli dersler hakkında öğrencilerin ve velilerin ise az bilgilendirildikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
Sunuş	ii
Özet	iii
İçindekiler.....	iv
Tablolar Listesi.....	vi

BÖLÜM 1

GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	8
1.3. Araştırmanın Önemi	10
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	10
1.5. Tanımlar	10

BÖLÜM 2

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	11
2.1. İlgili Araştırmalar	11

BÖLÜM 3

YÖNTEM	15
3.1. Araştırmanın Modeli	15
3.2. Evren ve Örneklem.....	15
3.3. Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi	17
3.4. Verilerin Analizi.....	18

BÖLÜM 4

BULGULAR ve YORUMLAR	19
4.1. Araştırma Kapsamındaki İlköğretim Okullarına ve Bu Okullarda Görev Yapan Öğretmenlere, Okul Müdürlerine Ait Bilgiler.....	19
4.2. İlköğretim Okullarında Seçmeli Derslerin Belirlenmesine İlişkin Bulgu ve Yorumlar	24
4.3. İlköğretim Okullarında Okutulan Seçmeli Derslerin Seçilme Oranlarıyla İlgili Bulgu ve Yorumlar.....	26
4.4. İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin ve Müdürlerinin Girmiş Oldukları Seçmeli Derslere İlişkin Bulgu ve Yorumlar	31

4.5. Öğretmenlerin Seçmeli Dersler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar	37
4.6. Okul Müdürlerinin Seçmeli Dersler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar	39
4.7. Öğretmen ve Okul Müdürlerinin ilköğretim Okullarında Seçilemeyen Dersler Hakkındaki Görüşlerine Ait Bulgu ve Yorumlar	41
4.8. İlköğretim Okullarında Seçmeli Derslere Girecek Öğretmenlerin Nasıl Tespit Edildiğine Dair Bulgu ve Yorumlar	43
4.9. Öğretmenlerin Seçmeli Derslerle İlgili Hizmet İçi Eğitime Yaklaşımlarına Ait Bulgu ve Yorumlar	43
4.10. Öğretmen ve Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerin Hangi Sınıf Düzeyinde Başlatılmasıyla ilgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgu ve Yorumlar	46
4.11. Öğretmen ve Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerin Daha İyi İşlenmesine Yönelik Görüşlerine Ait Bulgu ve Yorumlar	48
4.12. Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerin Hangi Ayda Tespit Edilmesine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgu ve Yorumlar	49
4.13. Öğretmenlerin Seçmeli Derslerle İlgili İfadelere Katılımlarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar	49
4.14. Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerle İlgili İfadelere Katılımlarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar	56
4.15. Araştırmaya Katılanların Görev Türü Değişkenine Göre Seçmeli Derslere İlişkin Görüşlerine Ait Bulgu ve Yorumlar	63

BÖLÜM 5

SONUÇLAR ve ÖNERİLER	79
5.1. Sonuçlar.....	79
5.2. Öneriler.....	84
KAYNAKÇA	85
EKLER	87

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo	Sayfa	
1. 1.	2007–2008 Öğretim Yılında İlköğretim Okullarının 1.-7.Sınıflarında Okutulan Zorunlu ve Seçmeli Derslerin Haftalık Ders Saati Dağılımları	6
1. 2.	2007–2008 Öğretim Yılında İlköğretim Okullarının 8. Sınıflarında Okutulan Zorunlu ve Seçmeli Derslerin Haftalık Ders Saati Dağılımları	7
3. 1.	2007–2008 Öğretim Yılında Resmî İlköğretim Okullarında Görev Yapan Okul Müdürleri ve Öğretmen Sayıları	15
3. 2.	Araştırmanın Örneklem Tablosu	17
3. 3.	Aritmetik Ortalamaların Değerlendirme Aralıkları	18
4. 1.	Araştırmaya Katılan Öğretmenlere ve Okul Müdürlerine Ait Kişisel Bilgiler	19
4. 2.	Örneklem Kapsamındaki Öğretmenlerin ve Okul Müdürlerinin Branşlar İtibarıyla Dağılımları	20
4. 3.	Müzik, Resim, Beden Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretmenlerinin Örneklem Kapsamındaki İlköğretim Okullarında Bulunma Oranları	21
4. 4.	İlköğretim Okullarında Spor Salonu, Bilgisayar laboratuvarı, Resim Odası ve Müzik Odası Bulunma Oranları	21
4. 5.	Örneklem Kapsamındaki İlköğretim Okullarının Buldukları Yerleşim Merkezlerine Göre Bilgisayar Laboratuvarı Bulunma Oranları	22
4. 6.	Örneklem Kapsamındaki İlköğretim Okullarının Buldukları Yerleşim Merkezlerine Göre Spor Salonu Bulunma Oranları	22
4. 7.	Örneklem Kapsamındaki İlköğretim Okullarının Buldukları Yerleşim Merkezlerine Göre Resim Odası Bulunma Oranları	23
4. 8.	Örneklem Kapsamındaki İlköğretim Okullarının Buldukları Yerleşim Merkezlerine Göre Müzik Odası Bulunma Oranları	23
4. 9.	İlköğretim Okullarında Seçmeli Derslerde Ek Ders Ücretiyle Öğretmen Çalıştırma Oranları	24
4. 10.	Öğretmenlerin ve Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslere Girme Oranları	24
4. 11.	Okul Müdürlerine Göre Okullarda Seçmeli Derslerin Belirlenmesinde Dikkate Alınan Faktörlere İlişkin Önem Sırası ve Ağırlıklı Puanlar	25
4. 12.	Öğretmenlere Göre Okullarında Seçmeli Derslerin Belirlenmesinde Dikkate Alınan Faktörlere İlişkin Önem Sırası ve Ağırlıklı Puanlar	26
4. 13.	Örneklem Kapsamındaki İlköğretim Okullarında Seçmeli Derslerin Seçilme Oranlarıyla İlgili Bulgu ve Yorumlar	27
4. 14.	Örneklem Kapsamındaki İlköğretim Okullarının Birinci, İkinci ve Üçüncü Sınıflarında Okutulan Seçmeli Derslerin Oranları	28
4. 15.	Örneklem Kapsamındaki İlköğretim Okullarının Dördüncü ve Beşinci Sınıflarında Okutulan Seçmeli Derslerin Oranları	29

4. 16.	Örneklem Kapsamındaki İlköğretim Okullarının Altıncı ve Yedinci Sınıflarında Okutulan Seçmeli Derslerin Oranları	30
4. 17.	Örneklem Kapsamındaki İlköğretim Okullarının Sekizinci Sınıflarında Okutulan Seçmeli Derslerin Oranları	30
4. 18.	Öğretmenlerin ve Okul Müdürlerinin Girdikleri Seçmeli Derslerin Dağılımları	31
4. 19.	Yabancı Dil Dersine Giren Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımları	32
4. 20.	Sanat Etkinlikleri Dersine Giren Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımları	33
4. 21.	Bilişim Teknolojileri Dersine Giren Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımları	34
4. 22.	Spor Etkinlikleri Dersine Giren Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımları	35
4. 23.	Satranç Dersine Giren Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımları	36
4. 24.	Medya Okuryazarlığı Dersine Giren Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımları	37
4. 25.	Öğretmenlerin Branşlarına Göre Girmekte Oldukları Seçmeli Derslerin Branşlarına Uygunluğu Konusundaki Görüşleri	38
4. 26.	Öğretmenlerin Seçmeli Derslerle İlgili Olarak Olumsuzluk Yaşayıp Yaşamadıklarıyla ilgili Görüşler	38
4. 27.	Sınıf ve Branş Öğretmenlerinin Girmekte Oldukları Seçmeli Derslerle İlgili Olarak Herhangi Bir Olumsuzluk Yaşayıp Yaşamadıklarıyla ilgili Görüşler	38
4. 28.	Öğretmenlerin Seçmeli Derslerle İlgili Olarak Yaşanan Olumsuzlukların Sebepleriyle ilgili Görüşleri	39
4. 29.	Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerle İlgili Olarak Okullarında Herhangi Bir Olumsuzluk Yaşayıp Yaşamadıklarıyla ilgili Görüşleri	40
4. 30.	Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerle İlgili Olarak Okullarında Yaşanan Olumsuzlukların Sebebi/Sebepleriyle ilgili Görüşleri	40
4. 31.	Öğretmen ve Okul Müdürlerinin Okullarının Koşulları Nedeniyle Açamadıkları Seçmeli Derslerle ilgili Görüşleri	41
4. 32.	Öğretmenler ve Okul Müdürlerine Göre Okullarında Koşullar Nedeniyle Seçemedikleri Derslerin Dağılımları	41
4. 33.	Öğretmen ve Okul Müdürlerinin Okullarında Farklı Seçmeli Derslerin Açılmamasının Sebepleriyle ilgili Görüşleri	42
4. 34.	Öğretmen ve Okul Müdürlerinin Öğretmenler Kurulunda Belirlenen Seçmeli Derslere Girecek Öğretmenlerin Tespitinde Göz Önünde Bulundurulmuş Kriterlerle ilgili Görüşleri	43
4. 35.	Öğretmenlerin Okutmakta Oldukları Seçmeli Derslerle İlgili Hizmet İçi Eğitime Katılma Oranları	44
4. 36.	Öğretmenlerin Seçmeli Derslerle İlgili Olarak Uzmanlık Belgesine (Antrenör, Hakem, Lider vb.) Sahip Olma Oranları	44

4. 37.	Sınıf ve Branş Öğretmenlerinin Girmekte Oldukları Seçmeli Derslerle İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarıyla İlgili Görüşleri	45
4. 38.	Öğretmen ve Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerin Verilmemesi Gerektiğini Düşündükleri Sınıf Düzeyiyle İlgili Görüşleri	46
4. 39.	Öğretmen ve Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerin Okutulmamasını Düşündükleri Sınıf Düzeyleriyle İlgili Görüşleri	46
4. 40.	Öğretmen ve Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerin Verilmesi Gereken Sınıf Düzeyleriyle İlgili Görüşleri	47
4. 41.	Öğretmen ve Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerin Verilmeye Başlanmasını Düşündükleri Sınıf Düzeyiyle İlgili Görüşleri	47
4. 42.	Öğretmen ve Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerin Daha İyi İşlenmesiyle İlgili Görüşleri	48
4. 43.	Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerin Belirlenmesini İstedikleri Aylarla İlgili Görüşleri	49
4. 44.	Öğretmenlerin Seçmeli Derslerle İlgili İfadelere Katılım Düzeyleri	50
4. 45.	Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerle İlgili İfadelere Katılım Düzeyleri	57
4. 46.	Seçmeli Derslerin Öğrencilerin Yeteneklerini Ortaya Çıkarmasıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	63
4. 47.	Seçmeli Derslerin Öğrencilerin İlgisini Çekmesiyle İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	63
4. 48.	Seçmeli Dersler İçin Ayrılan Ders Saatlerinin Yeterliliği ile İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	64
4. 49.	Seçmeli Ders Sayısının Artırılmasıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	64
4. 50.	Öğrencilerin Seçmeli Dersleri Zorunlu Dersler Kadar Ciddiye Alıp Almadıklarıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	65
4. 51.	Seçmeli Derslerin Verimli Yürütülmesiyle İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	66
4. 52.	Seçmeli Derslerde Yeterince Uygulama/Etkinlik Yapılıp Yapılmadığıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	66
4. 53.	Seçmeli Derslerde Öğrencilerin Ön Yeterliliğine Dikkat Edilip Edilmediğiyle İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	67
4. 54.	Seçmeli Derslerin Öğrencilerin Akademik Hayatına Zemin Sağlamasıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	67
4. 55.	Öğrencilerin Seçmeli Derslerle İlgili Kaynaklara Ulaşmasıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	68

4. 56.	Seçmeli Derslerin Öğrencilerin İlerideki Meslek Seçimlerine Katkıda Bulunmasıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	69
4. 57.	OKS ve Seviye Belirleme Sınavlarının Öğrencilerin Seçmeli Derslere Olan İlgilerini Azaltmasıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	69
4. 58.	Seçmeli Dersler Hakkında Öğrencilerin Bilgilendirilmesiyle İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	70
4. 59.	Seçmeli Dersler Hakkında Velilerin Bilgilendirilmesiyle İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	70
4. 60.	Seçmeli Derslerin Öğrenciler Tarafından Önemszenmesiyle İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	71
4. 61.	Seçmeli Dersler Öğrencilerin Bireysel Farklılıklarını Desteklemesiyle İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	71
4. 62.	Seçmeli Dersler Öğrencilerin Zihinsel Gelişimlerini Sağlamasıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	72
4. 63.	Seçmeli Dersler Öğrencilerin Duyuşsal Gelişimine Katkıda Bulunmasıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	72
4. 64.	Seçmeli Dersler Öğrenciler Arasındaki İş Birliğini Artırmasıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	73
4. 65.	Seçmeli Dersler Öğrencilerin Öz Disiplin Anlayışlarını Geliştirmelerine Katkı Sağlamasıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	74
4. 66.	Seçmeli Dersler Öğrencilerin Öz Güvenlerini Artırmasıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	74
4. 67.	Birinci Kademedeki Görev Yapan Sınıf Öğretmenleri Hangi Seçmeli Dersi Okutacaklarına Kendileri Karar Vermesiyle İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	75
4. 68.	Seçmeli Derslerle İlgili Olarak Okul Çapında Etkinlikler/Yarışmalar Düzenlenmesiyle İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	75
4. 69.	Seçmeli Dersler Öğrencilerin İlgilendikleri Bir Alanda Uzmanlaşmalarını Sağlamasıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	76
4. 70.	Seçmeli Derslerde Daha Çok Teorik Bilgi verilmesiyle İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	77
4. 71.	Seçmeli Derslerin Program İçeriklerinin Güncelliği İle İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	77
4. 72.	Öğrencilerin İstemedikleri Seçmeli Dersleri Almak Zorunda Kalmalarıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları	78

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde; araştırmanın problemine, amacına, sınırlılıklarına yer verilmiştir. Ayrıca anahtar kavramlar açıklanmıştır.

1.1. Problem Durumu

Eğitimin tanımlarından birisi de istendik yönde davranış değişikliğidir. Bu değişme eğitim sürecinde kazanılan bilgi, beceri tutum ve değerler yoluyla gerçekleşir. Okullar eğitim sürecinin en önemli kısmını oluşturur (Fidan, 1985).

Eğitimin birçok işlevi bulunmaktadır. Bunların en önemlilerinden biri bireysel gelişimin anahtarı ve ülke kalkınmasında da stratejik bir öneme sahip olmasıdır. Eğitim, insanların yeme, içme barınma ihtiyaçları kadar önemlidir. İnsan hakları Bildirgesi'nde de herkesin öğrenim hakkı olduğu belirtilmektedir.

Eğitimin temel hareket noktalarından biri de her insanın kendine özgü kişiliğinin, yeteneklerinin ve ilgi alanlarının farklı olmasıdır. Eğitim, bireylerin farklı ihtiyaçları olduğu savını işlerken bireylerin ilgi alanlarını karşılayacak, yeteneklerini ortaya çıkaracak programları okullarda devreye sokmak durumundadır. Türk eğitim sistemi de bu amacı taşımaktadır. Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 3. maddesinde (Resmî Gazete, 14574):

“Öğrencilerin ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak amaçlanmaktadır.” denilmektedir.

Eğitimin temel amaçlarından biri bireyleri yetenekleri doğrultusunda en iyi şekilde yetiştirilmelerini sağlamaktır. Bireylerin bu doğrultuda eğitim almaları toplumların gelişmeleri açısından önemlidir. Eğitimin amaçlarından biri de toplumsal hayata uyum sağlayabilecek bireyler yetiştirmektir. Sağlıklı bir toplum bedensel, ruhsal, sosyal yönden sağlıklı bireylerden oluşur. Bireylerin tüm yönleriyle sağlıklı olabilmesi için çocukların çok yönlü gelişimine ve eğitimine önem verilmesi gerekir.

Toplumun okullardan beklentileri içerisinde toplumun bilgi birikimini genç kuşaklara aktarmanın yanı sıra onları aynı zamanda hayata hazırlaması yer almaktadır. Okul dışındaki

gerçek dünyayla öğrencinin uyumu, alacağı eğitimin kalitesiyle doğrudan bağlantılıdır. Hızla değişen dünyada okulların bu değişime ayak uydurmaları beklenmektedir. Öğrencileri eğitmekle mükellef okulların bu misyonlarını gerçekleştirme düzeyleri günümüzde tartışılan önemli konulardan birisidir.

Ekonomide, bilişim teknolojilerinde sosyal ve kültürel hayatta yaşanan değişim okuldan beklenen işlevlerin niteliğini değiştirmekte ve zorlaştırmaktadır. Çünkü günümüz dünyasının ve bireyin istek ve beklentileri de sürekli değişmektedir (EARGED, 2007). Seçmeli derslerin öğrencilerin hayata hazırladığı; ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarmada faydalı olduğu kabul görmektedir. Buna yönelik olarak okullarda ders programlarının zorunlu ve seçmeli dersler olarak ikiye ayrıldığı gözlenmektedir. Zorunlu dersler öğrencilerin okullarını bitirebilmek için almaları gereken temel derslerdir. Seçmeli dersler ise okulların ya da öğrencilerin birçoğlarının içinden seçebilecekleri derslerdir.

Zorunlu dersler dışında öğrenciye alacağı dersleri seçme imkânı vermek günümüz demokratik anlayışına uygun bir yaklaşımdır. Öğrenciye değişik alternatifler sunmak öğrencinin okula karşı olumlu tutumlar geliştirmesine de yardımcı olacaktır.

Çağımız, dünya tarihi içinde önemli gelişmelerin hızlı yaşandığı bir dönemdir. Bilginin hızla artması ve bilgiye ulaşmanın giderek kolaylaşması eğitim programlarının da bu yöndeki ihtiyaçları karşılama düzeyini artırmıştır. Bu yüzden okul programlarının bu geniş bilgi ve becerileri kapsayacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Eğitim sisteminin geliştirilmesi nitelik açısından çağdaş standartlara ulaşmasının bir yolu da bilim ve teknolojideki gelişmelere uygun program çalışmalarının yapılmasıdır. Bu bağlamda öğretim programlarının geliştirilmesinin gerekliliği ortaya çıkmıştır. Ülkemizde de bilgi ve beceriye sahip genç bireyler yetiştirme amacıyla öğretim programlarının yenilenmesinde önemli çabalar sarf edilmektedir.

Seçmeli dersler okul programlarının ayrılmaz bir parçası olarak öğrencilerin gelişimlerine destek olmaktadır. Seçmeli dersler öğrencilerin bilişsel (bilgi, beceri), duyuşsal (ilgi, tutum) ve sosyal gelişimlerine katkı sağlamaktadır. Farklı ilgi, ihtiyaç ve yeteneklere sahip öğrencilere programlarda farklı ders seçenekleri sunulmaktadır. Seçmeli derslerin aynı zamanda öğrencilere hayat becerileri kazandıracak özellikte olması da beklenmektedir. İnanılmaz bir hızla değişen dünyamızda öğrencilerimizin bu değişime ayak uydurabilmeleri için onların hayat becerilerinin de geliştirilmesi gerekmektedir.

Seçmeli ders uygulamasının dünya üzerinde iki farklı uygulamasının olduğu görülmektedir. Bunlardan birincisi özellikle Amerika Birleşik Devletleri'ndeki uygulamadır. Bu ülkede seçmeli dersler öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarıcı ve geliştirici bir amaç taşımaktadır. İkinci tür uygulamaya özellikle Avrupa ülkelerinde rastlanmaktadır. Bazı ülkelerde seçmeli dersler toplumsal olarak sorunlu bazı alanlardaki derslerin verilmesinde kullanılmaktadır. Bu dersler ise genellikle din, tarih ve dil dersleridir (Taş, 2004).

Ülkemizde seçmeli dersler ilköğretimimin tüm sınıf düzeylerinde olmasına rağmen; kalkınmış ülkelerde seçmeli derslerin Türkiye'de ilköğretimin ikinci kademesine denk gelen 6, 7 ve 8. sınıf düzeyinde verildiği görülmektedir. Ayrıca bu ülkelerde lise seviyesindeki öğrencilere daha fazla seçmeli ders alma hakkı verilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde 6,7, ve 8. sınıflarda öğrenciler yalnızca bir dersi seçmeli olarak alabilme hakkına sahiptir. Bu ders ya spor ya da sanatla ilgili olabilmektedir. Bu ülkede lise seviyesindeki öğrenciler daha fazla seçmeli ders alabilmektedir. 1950'li yıllarda Amerikan liselerinde zorunlu derslerin yanında seçmeli derslerin sayıları çok azdı. 1960'lı ve 1970'li yıllarda öğrencilere daha fazla seçmeli ders alma imkânı sağlanmış olmasına rağmen 1980'li yıllarda aileler ve eğitimciler buna itiraz etmeye başlamışlardır. Seçmeli derslerin sayısının artışı ile öğrencilerin uluslararası sınavlardaki matematik, okuma ve fen alanlarında notlarının düşmesi ilişkilendirilmiş ve seçmeli ders saatleri azaltılmıştır (<http://usinfo.state.gov/infousa/education/overview/ch6.html/>).

Amerika Birleşik Devletleri'nde Hight Schoollarda (liselerde) okutulan başlıca seçmeli dersler şunlardır (http://en.wikipedia.org/wiki/secondary_education_in_the-United_States):

1. Görsel sanatlar
2. Performans sanatları
3. Teknoloji eğitimi
4. Bilgisayar
5. Spor
6. Yayıncılık
7. Yabancı dil

Almanya'da ortaokullarda öğretim gören öğrenciler 7 ve 8. sınıftan itibaren zorunlu derslerin yanı sıra istek ve eğilimlerine göre üst sınıflarda seçecekleri öğrenim alanına uygun zorunlu seçmeli dersleri almaktadırlar. Seçmeli ders olarak müfredatta yer alan her ders alınabilir. Ayrıca ikinci yabancı dil (Örneğin, Fransızca ve sosyal bilimler alanından bir ders de) seçmeli dersler arasında yer alır. Seçmeli dersler okulun olanaklarına göre ve Eyalet Eğitim Bakanlığının onayı ile açılır. Öğrenciler seçmeli derslerini üst sınıflarda seçecekleri ağırlıklı öğrenim alanına göre belirler. 9. sınıftan itibaren öğrenciler zorunlu seçmeli alan olan

yabancı diller, fen bilimleri, sosyal bilimler, sanat, spor ve teknik alanlardan birini seçer ve bu alanda yoğunlaşarak eğitim görürler. Her okul olanaklarına göre birisi yabancı diller alanı olmak koşuluyla bu alanlardan en az üçünü açmak zorundadır. Ayrıca her okul olanaklarına göre bir ev ekonomisiyle ilgili olmak üzere ek zorunlu seçmeli dersleri açar. Pek çok okulda bilgisayar dersi ikinci zorunlu seçmeli derstir. Realschule'lerin öğretim süreleri genel olarak 4 yıllık Grunsdchule üzerine 6 yıl, 6 yıllık Grunsdchule üzerine ise 4 yıldır. Realschule'lerde birinci yabancı dil 5. sınıftan itibaren, ikinci yabancı dil ise seçmeli olarak 7. sınıftan itibaren okutulur. 9 ve 10. sınıfta yetenek ve eğilimlerine uygun olarak iki saatlik zorunlu seçmeli dersler alırlar. Bu dersler şunlardan oluşmaktadır. Biyoloji, fizik, kimya, sosyal bilgiler, spor, teknik ve sanat dersleridir (Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı, 2007).

Danimarka'da öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini geliştirmeye olanak vermek için 8. sınıftan itibaren seçimlik dersler olarak daktilo, fotoğrafçılık, motor bilgisi, elektronik, bilgisayar gibi uygulamalı dersler verilmektedir (Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı, 2007).

Japonya'da 1. kademe ortaöğretim kurumu olan Chugakkolarda seçmeli dersler bir veya daha fazla seçimlik dersin yanı sıra özel faaliyetleri de kapsayabilir. 3. sınıflarda seçmeli dersler sırasıyla; müzik, sağlık ve beden eğitimi, güzel sanatlar, endüstriyel sanatlar veya el sanatları olup her biri için 35 saat ayrıca her sınıfta 105 saat yabancı dil dersi ve 35 saatte gerekli diğer derslerden biri alınabilir (Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı, 2007).

Fransa'da ortaöğretimin 1. kademesi 4 yıl eğitimi kapsayıp kolej eğitimi olarak anılmaktadır. Kolejlerde öğrenciler her iki devrede de haftada 24 saat ortak ders görürler. Ayrıca bazı dersler için takviye dersi yapılır. Bu sınıflarda haftalık üç saatlik takviye dersi, Fransızca, matematik ve yabancı dil derslerine her ders için bir saat olarak zaman ayrılır . 8. ve 9. sınıflarda ortak derslere ek olarak zorunlu seçmeli dersler de yer alır. Latince, Yunanca, 2. yabancı dil ve teknoloji dersleri seçmeli dersler olup haftada 3 saat okutulmaktadır (Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı, 2007).

Her ülkenin eğitim sistemi ülkenin politik yapısı, kültürel geçmişine göre şekillenmektedir. Sosyal değişimler de ülkelerin eğitim yapılarını değiştirebilmektedir. Bunun tipik bir örneği, Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde 1990'lı yıllarda meydana gelen politik gelişmelerden sonra yaşanmıştır. Bu ülkelerdeki öğretim programlarında değişiklikler olmuştur. Benzer gelişmeler 1970'li yılların başında İtalya, İspanya ve İrlanda gibi ülkelerde de görülmüştür. Rusya'da 1999 yılından itibaren seçmeli din dersi okutulmaya başlanmıştır.

Seçmeli derslerin bir özelliği de bu derslerin aşamalılık ilkesi doğrultusunda ön yeterlilik gerektirmesidir. Öğrencilerin belli bir periyot çerçevesinde seçmeli dersleri almaları gerekmektedir.

Ülkelerin eğitim sistemlerine göre seçmeli ders ve zorunlu ders uygulamaları farklılık göstermektedir. Bir ülkede mecburi olarak okutulan bir dersin bir başka ülkede seçmeli ders olarak okutulduğu görülmektedir. Örneğin Türk eğitim sisteminde ortaöğretimde zorunlu olan Coğrafya Dersi Güney Kore’de seçmeli ders olarak okutulmaktadır. Türk Millî Eğitim sisteminde seçmeli derslerle ilgili düzenlemeler Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı kararları çerçevesinde yürütülmektedir. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 14.7.2005 tarih ve 192 sayılı kararında; okullarda okutulacak seçmeli derslerin, öğretim yılı başında okulun ve çevrenin şartları, öğrencilerin ilgi, istek ve ihtiyaçları ile velilerin görüşleri de dikkate alınarak öğretmenler kurulunca belirlenmesi ön görülmektedir. Okullar öğrencilerin ihtiyaçlarını dikkate alarak seçmeli ders çeşidini Bakanlık onayı ile artırabilirler. Bu durumda hazırlanacak programın/programların Bakanlıkça onaylanması gerekir. Dersin seçilebilmesi için o dersin bir önceki yılda seçilmiş olması şartı aranmaz denilmektedir. Seçmeli derslere ait programların birbirine dayalı ve birbirini tamamlayıcı özellik taşıması nedeniyle sıralı olarak okutulması önerilmektedir (Tebliğler Dergisi, 2575).

Seçmeli derslerle ilgili olarak en son yapılan değişiklikte: “seçmeli yabancı dil dersi dışındaki seçmeli dersler ile rehberlik /sosyal etkinlikler ve ilgili öğretim programında belirtilmeyen seçmeli dersler notla değerlendirilmez; ancak, öğrencilerin hangi seçmeli dersi aldıkları karne ve diğer kayıtlarda belirtilir.” denilmektedir. Ayrıca yapılan bir başka değişiklik de ilköğretim 8. sınıflarında iki saat olan seçmeli ders sayısının bir saate düşürülmesidir (Resmî Gazete, 20 Ağustos 2007) .

Seçmeli derslerle ilgili mevzuat çalışmalarının yanı sıra zaman içinde bazı derslerin seçmeli ders olarak programlara ilave edildiği görülmektedir. 2005-2006 öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı ve Türkiye Satranç Federasyonu arasında imzalanan protokol ile Satranç dersinin ilköğretim okullarında seçmeli ders olarak okutulması karara bağlanmıştır. 2007-2008 öğretim yılında ise seçmeli ders olarak Medya Okuryazarlığı dersi programlara ilave edilmiştir. Satranç dersi öğrencilerin sosyal ve zihinsel gelişimleri açısından önemli olup bu dersin diğer derslere de katkısı bulunmaktadır. Medya Okuryazarlığı dersi ise medya karşısında yaşları ve konumları itibarıyla savunmasız durumda olan öğrencileri medya konusunda bilinçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Tablo 1.1’de 2007-2008 öğretim yılında ilköğretim okullarının 1-7.sınıflarında okutulan zorunlu ve seçmeli derslerin haftalık ders saati dağılımları verilmiştir.

Tablo 1.1. 2007–2008 Öğretim Yılında İlköğretim Okullarının 1-7.Sınıflarında Okutulan Zorunlu ve Seçmeli Derslerin Haftalık Ders Saati Dağılımları

	DERSLER	SINIFLAR						
		1	2	3	4	5	6	7
ZORUNLU DERSLER	Türkçe	12	12	12	6	6	5	5
	Matematik	4	4	4	4	4	4	4
	Hayat Bilgisi	5	5	5	-	-	-	-
	Fen ve Teknoloji	-	-	-	4	4	4	4
	Sosyal Bilgiler	-	-	-	3	3	3	3
	T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	-	-	-	-	-
	Yabancı Dil	-	-	-	3	3	4	4
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	-	-	-	2	2	2	2
	Görsel Sanatlar	2	2	2	1	1	1	1
	Müzik	2	2	2	1	1	1	1
	Beden Eğitimi	2	2	2	2	2	1	1
	Teknoloji ve Tasarım	-	-	-	-	-	2	2
	Trafik Güvenliği	-	-	-	1	1	-	-
	Rehberlik/Sosyal Etkinlikler	1	1	1	1	1	1	1
ZORUNLU DERSLER TOPLAMI	28	28	28	28	28	28	28	
SEÇMELİ DERSLER	Yabancı Dil				2	2	2	2
	Sanat Etkinlikleri (Drama, Tiyatro, Halk Oyunları, Enstrüman, Resim, Fotoğrafçılık vb.)	1	1	1	2	2	2	2
	Spor Etkinlikleri (Güreş, Futbol, Basketbol, Voleybol, Masa Tenisi vb.)	1	1	1	2	2	2	2
	Bilişim Teknolojileri	1	1	1	2	2	1	1
	Satranç	1	1	1	1	1	1	1
	Düşünme Eğitimi	-	-	-	-	-	1	1
	Halk Kültürü	-	-	-	-	-	1	1
	Tarım	-	-	-	-	-	1	1
	Medya Okuryazarlığı	-	-	-	-	-	1	1
	Takviye ve Etüt Çalışmaları	1	1	1	-	-	-	-
	SEÇMELİ DERS SAATİ TOPLAMI	2	2	2	2	2	2	2
	GENEL TOPLAM	30	30	30	30	30	30	30

Tablo 1.2’de 2007–2008 öğretim yılında ilköğretim okullarının 8. sınıflarında okutulan zorunlu ve seçmeli derslerin haftalık ders saati dağılımları verilmiştir.

Tablo 1.2. 2007-2008 Öğretim Yılında İlköğretim Okullarının 8. Sınıflarında Okutulan Zorunlu ve Seçmeli Derslerin Haftalık Ders Saati Dağılımları

	DERSLER	Ders Saati
ZORUNLU DERSLER	Türkçe	5
	Matematik	4
	Fen ve Teknoloji	3
	Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi	1
	T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük	2
	Yabancı Dil	4
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	2
	Görsel Sanatlar	1
	Müzik	1
	Beden Eğitimi	2
	Teknoloji ve Tasarım	2
	Trafik Güvenliği	1
	Rehberlik/Sosyal Etkinlikler	1
	ZORUNLU DERSLER TOPLAMI	29
SEÇMELİ DERSLER	İkinci Yabancı Dil	1
	Drama	1
	Güzel konuşma ve yazma	1
	Bilişim Teknolojileri	1
	Turizm	1
	Tarım ve hayvancılık	1
	Yerel el sanatları	1
	Medya Okuryazarlığı	1
	SEÇMELİ DERS SAATİ TOPLAMI	1
	GENEL TOPLAM	30

Seçmeli dersler Millî Eğitim Şuralarında da ele alınmıştır. Şuralarda alınan bazı kararlar şu şekildedir (<http://ttkb.meb.gov.tr>):

17. Millî Eğitim Şurası’nda seçmeli derslerle ilgili olarak iki karar alınmıştır. İlköğretimde seçmeli sayısı artırılmalıdır. Seçmeli beceri dersleri dışındaki dersler notla değerlendirilmelidir.

XVI. Şura'sında seçmeli derslerin öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini geliştirici ana meslek alanlarını ve eğitim olanaklarını, mesleki teknik öğretim programlarını tanıtıcı özendirici bir biçimde düzenlenmesi gerektiği kararı alınmıştır.

XV. Millî Eğitim Şurası'nda 6, 7 ve 8. sınıflarda seçmeli derslere işlerlik kazandırılması karar altına alınmıştır.

IX. Millî Eğitim Şurası'nda alınan kararlar aşağıda verilmiştir.

- Ortaokul programlarının ortak dersler, seçmeli dersler, rehberlik faaliyetleri ve eğitsel çalışmalarından oluştuğu, seçmeli derslerin amacının öğrencilerin kendilerine özgü bireysel olarak ilgi ve yeteneklerini tanıyıp anlamalarına ve geliştirmelerine olanak sağlamak olduğu;

- Öğretmenler kurulu, kendi okulunda yer alacak seçmeli derslerin çeşitlerini, zamanını ve programlarını öğrencilerin de isteklerini dikkate alarak çevre koşulları öğretmen durumu, eldeki araç ve gereçler ve diğer olanakları da göz önünde bulundurarak kararlaştırır.

- Bir seçmeli dersin uygulanabilmesi için en az 15 öğrencinin o dersi seçmesi gerekir. Öğrenci sayısı 15'ten az olduğu takdirde o dersin uygulanıp uygulanmaması hakkında, öğretmenler kurulu karar verir.

- Seçmeli derslerin süresi, konunun gereklerine ve çevre olanaklarına göre saptanır.

- Bir okulun seçmeli derslerinin uygulanmasında diğer okulların her türlü olanaklarından da yararlanılır.

Bu araştırmanın problemi, ilköğretim okullarında öğretmenler kurulu tarafından belirlenip 8. sınıflarda haftada bir ders saati, diğer sınıflarda iki ders saati olarak okutulan seçmeli derslerin nasıl değerlendirildiği üzerine kurgulanmıştır.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; ilköğretim okullarındaki seçmeli ders uygulamasını öğretmenler ve okul müdürlerinin görüşlerine göre değerlendirmektir.

Araştırmanın genel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Okul müdürleri ve ilköğretim okulları öğretmenlerine göre ilköğretim okullarında seçmeli derslerin belirlenmesinde hangi kriterler önem kazanmaktadır?
2. Örneklem kapsamındaki ilköğretim okullarında seçmeli dersler hangi oranlarda okutulmaktadır?
3. Sınıf düzeylerine göre seçilen seçmeli derslerin oranları nelerdir?
4. Öğretmenlerin ve okul müdürlerinin seçmeli derslere girme oranları nelerdir?
5. Öğretmenler ve okul müdürleri hangi seçmeli derslere girmektedirler?
6. Öğretmenlerin ve okul müdürlerinin branşları itibarıyla okuttukları seçmeli dersler nelerdir?

7. İlköğretim okullarında spor salonu, bilgisayar laboratuvarı, resim ve müzik odası bulunma oranları nelerdir?
8. İlköğretim okullarında seçmeli derslerle ilgili bazı branş öğretmenlerinin bulunma oranları nelerdir?
9. Öğretmenler seçmeli derslerle ilgili olarak hizmeti içi eğitime ihtiyaç duymakta mıdır?
10. Okul müdürü ve öğretmenlere göre öğrencilere kaçınıcı sınıftan itibaren seçmeli ders/dersler verilmelidir?
11. Okul müdürleri ve öğretmenlerinin görüşlerine göre ilköğretim okullarının koşulları nedeniyle açamadıkları seçmeli dersler olmakta mıdır?
12. Okul müdürleri ve öğretmenlerinin görüşlerine göre farklı seçmeli derslerin açılmamasının sebepleri nelerdir?
13. Okul müdürleri ve öğretmenlerinin görüşlerine göre hangi seçmeli dersler okulların koşulları nedeniyle seçilememektedir?
14. Öğretmenler kurulunda belirlenen seçmeli derslere girecek öğretmenlerin tespitinde hangi kriterler göz önünde bulundurulmaktadır?
15. Okul müdürleri ve öğretmenlerinin görüşlerine göre okullarda seçmeli derslerle ilgili olarak herhangi bir olumsuzluk yaşanmakta mıdır?
16. Okul müdürleri ve öğretmenlere göre seçmeli derslerin daha iyi işlenmesi için neler yapılabilir?
17. İlköğretim okullarında seçmeli derslerde ek ders ücreti çalıştırılan uzman/usta öğretici bulunmakta mıdır?
18. Okul müdürleri ve öğretmenlerinin görüşlerine göre seçmeli dersler kaçınıcı sınıfta verilmeye başlanmalıdır?
19. Okul müdürleri ve öğretmenlerinin görüşlerine göre seçmeli derslerin verilmemesi gerektiğini düşündükleri sınıflar var mı?
20. Okul müdürlerine göre seçmeli dersler hangi ayda tespit edilmelidir?
21. İlköğretim okulu öğretmenleri okutmakta oldukları seçmeli derslerle ilgili olarak herhangi bir hizmet içi eğitime katılmışlar mıdır?
22. İlköğretim okulu öğretmenleri seçmeli derslerle ilgili olarak herhangi bir uzmanlık belgesine sahipler midir?
23. Okul müdürleri ve öğretmenlerin seçmeli derslerle ilgili ifadelerine katılım düzeyleri nasıldır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmanın seçmeli dersler konusuna dikkat çekebileceği, seçmeli derslerin geliştirilmesine katkıda bulunabileceği, seçmeli derslerin okullarda hangi oranlarda seçildiği, seçilmesine etki eden faktörleri, seçmeli derslere daha çok hangi branş öğretmenlerinin girdikleri, okulların hangi özelliklerinin seçilen seçmeli dersleri etkilediği, seçmeli derslerin öğrenci gelişimine katkıları ve tümüyle araştırma sonuçlarının seçmeli derslerle ilgili kararlarda etkili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma sonuçları öğretmen yetiştirme görevini üstlenen eğitim fakülteleri için bir kaynak olma niteliği taşıması bakımından da öneme haizdir. Araştırma bu konuda ilerde yapılabilecek araştırmalar için de bir kaynak olabilecektir. Bakanlık çalışmaları içinde araştırmanın sonuçlarının önemli olduğu düşünülmektedir. Seçmeli derslere ilişkin olarak örnekleme tüm Türkiye evreninden seçilmiş bir başka araştırmaya daha önce rastlanılmamıştır. Araştırma kendi sınırlılıkları için de alanındaki boşluğun doldurulmasına katkıda bulunurken diğer yandan gelecekte yapılacak çalışmalara ışık tutabilir. Araştırmanın katkısı iki yönlüdür. Öncelikle araştırma sürecinde hazırlanan gerekli güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları yapılan veri toplama araçları bundan sonra yürütülebilecek benzer çalışmalarda da kullanılabilir. Diğer bir katkısı da örneklem seçimi, verilerin toplanması ve verilerin analizi konularında olabilir.

Buna ek olarak ülke çapında örneklemin seçkisiz yöntemle belirlendiği bu araştırma sonuçları ilköğretim okullarında okutulacak seçmeli derslerle ilgili kararları alma görevini üstlenen Talim Terbiye Kurulunun çalışmalarına yön verebilir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 2007–2008 öğretim yılında yedi coğrafi bölgede 21 ilde bulunan ilköğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenler ve okul müdürleriyle sınırlıdır. Çalışmanın başka sınırlılıkları da bulunmaktadır. Uygulanan anket bu çalışmanın tek veri kaynağıdır. Anketi cevaplayan öğretmenler ve okul müdürlerinin zaman ve gerçeği tam yansıtır şekilde cevaplama hassasiyetleri bu çalışmanın diğer sınırlılıkları olarak değerlendirilebilir.

1.5. Tanımlar

Seçmeli ders: Okul idarelerinin ya da öğrencilerin birçoğlarının içinden seçebileceği ders.

BÖLÜM 2

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmaların bu bölümünde konuyla ilgili yurt içinde yapılmış araştırmaların sonuçlarına yer verilmiştir.

2.1.İlgili Araştırmalar

Taş (2004) tarafından gerçekleştirilen İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıflar Seçmeli Ders Programlarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi konulu yüksek lisans tez çalışmasında; öğretmen ve öğrencilere göre ilköğretim okullarında okutulacak seçmeli dersler okul idaresi ve öğretmenler kurulu tarafından belirlenmektedir. Hem öğretmen hem de öğrenciler seçmeli derslerin gerekli ve yararlı olduğu görüşündedir. Araştırmaya katılan gruplara göre seçmeli dersler genel olarak verimli yürütülememektedir. Öğretmenlere göre seçmeli derslerin verimli yürütülmemesinin en önemli nedenleri seçmeli ders anlayış ve felsefesinin anlaşılabilmesi, öğrencilerin istemedikleri dersleri alması ve öğrencilerin seçmeli dersleri ciddiye almamalarıdır. Öğrencilere göre en önemli nedenler ise öğrencilerin seçmeli dersleri ciddiye almaması, istemedikleri seçmeli dersleri almaları ve dersi o alanda yetersiz öğretmenlerin vermesidir.

Okutulacak seçmeli dersler belirlenirken öğretmenlere göre en çok okulun koşulları ve olanakları öğrencilere göre ise kendi ilgi ve istekleri dikkate alınmaktadır. Öğrenciler seçmeli derslerin bazılarını zorunluluktan bazılarını isteyerek ve severek almaktadır.

Öğretmenler seçmeli derslerin öğrencilere ilgi alanları kazandırması, araştırmaya geliştirmeye teşvik etmesi ve günlük hayatta işe yarayabilecek pratik bilgi ve beceriler kazandırması gerektiğini düşünmektedir. Öğretmenler seçmeli dersler programı amaçlarının daha çok bilgi kazandırmaya yönelik olduğu; uygulamaya ve beceri kazandırmaya ilişkin amaçların yetersiz olduğu görüşündedir. Öğretmenler seçmeli dersler içeriğinde gereksiz ayrıntılar bulunduğunu ve içeriğin güncelleştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Öğretmen ve öğrenciler seçmeli ders çeşitlerini genel olarak yeterli ya da biraz yeterli bulmuşlardır. Öğrencilerin bir öğretim yılı içerisinde alabildikleri seçmeli ders sayısı yeterli bulunmuştur. Öğretmen ve öğrenciler çoğunlukla seçmeli derslerde kullanılabilir yazılı kaynakların yetersiz olduğunu düşünmektedir.

Öğretmenlere göre seçmeli derslerle ilgili çeşitli etkinlikler ilköğretim okullarında bazen düzenlenmektedir. Öğrenciler ise genel olarak bu tür etkinliklerin düzenlenmediğini düşünmektedir. Öğretmenlerin çoğunluğu okuttuğu dersle ilgili yeterli bilgiye sahip olduğunu ve bir anlamda bir sorun yaşamadığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin okuttukları seçmeli ders programına ilişkin verdikleri yanıtlar program ile çelişmektedir. Buradan öğretmenlerin okuttukları seçmeli derslerle ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Ayhan Demir ve Ahmet Ok tarafından gerçekleştirilen (1996) Orta Doğu Teknik Üniversitesindeki Öğretim Üye Ve Öğrencilerinin Seçmeli Dersler Hakkındaki Görüşleri konulu araştırmada öğretim üyeleri ve öğrencilerden elde edilen görüşler şu şekildedir. Seçmeli dersler üç ve daha yukarı sınıflarda verilmeli, seçmeli dersler tek tip olmalı, (zorunlu seçmeli, teknik olmayan vb. ayırımlar kaldırılmalı), dersler daha çok uygulamaya yönelik olmalı, seçmeli dersler not yükseltme ve kredi tamamlama aracı olmaktan çıkarılmalıdır. Bu ortak önerilerin dışında öğretim üyeleri, seçmeli derslerin ancak zorunlu dersler tamamlandıktan sonra alınması gerektiğini, not ortalaması belli bir düzeyin üzerinde olan öğrencilerin seçmeli ders almalarına izin verilmesini önerirken, öğrenciler seçmeli derslerin programa paralel olmasını, derslerdeki öğrenci sayısının azaltılmasını, kontenjan sınırlamasının kaldırılmasını ve derslerin tüm öğrencilere açık olmasını önermektedirler. Öğretim üyeleri ve öğrenciler derslerin haftalık programlarının önceden duyurulmasını, derslerin tanımları, kredilerini, dersi alabilecek öğrenci gruplarını ve öğretim üyesini belirten bir broşürün hazırlanması, ders saatlerindeki çakışmaların giderilmesi ve derslerin belli gün ve saatlere programlanması, akademik danışmanların seçmeli dersler hakkında bilgi vermesi şeklindedir.

Demir (1996) tarafından gerçekleştirilen Üniversitelerdeki Seçmeli Ders Uygulamalarının Öğrenciler ve Öğretim Üyelerince Değerlendirilmesi konulu araştırmasında; seçmeli derslerin öğrencisinin ilgisine göre verilmesi, öğrencinin herhangi bir sınırlandırmaya maruz kalmadan istediği dersi seçebilmesi ve seçmeli derslerin içeriklerinin güncel olması öğretim üyelerinin katıldıkları ifadeler olmuştur. Seçmeli derslerin spor veya güzel sanatlardan olması öğretim üyelerince desteklenmemektedir. Aynı tür maddelere öğrencilerin verdikleri yanıtlar da aynı eğilimi göstermektedir. Öğrenci ve öğretim üyeleri tutarlı bir şekilde seçmeli derslerin tüm öğrencilere açık, güncel mesleğe yönelik branşlaşmayı sağlayan ve öğrencilerin ilgi duydukları dersler olması gerektiğini belirtmektedirler.

Seçmeli derslerde pratikte yaşanan sıkıntılara bakıldığında; öğrenciler ile öğretim üyelerinin değerlendirmelerinin farklı olduğu öğretim üyelerinin sıkıntılara çok fazla katılmadıkları oysa öğrencilerin sıkıntıları belirttiği görülmektedir. Öğrenciler özellikle açılan seçmeli dersler hakkında bilgilendirmenin yeterli ve zamanında yapılması gerektiğini ve seçmeli derslerde yığılmanın fazla olduğunu belirtmektedirler. Genel olarak seçmeli ders sisteminin değerlendirmesine bakıldığında öğretim üyeleri ve öğrenciler seçmeli ders açmasının özendirilmesini, her öğretim üyesinin seçmeli ders açmaya çalışması gerektiğini, seçmeli ders sisteminin öğrenciyi ilgisini yönelik ders almaya yönlendiğini belirtmektedirler. Ayrıca öğretim üyeleri uygulamadaki haliyle seçmeli ders sisteminin yararlı ve seçmeli derslerin verimli olduğunu düşünürken öğrenciler bugünkü hâliyle seçmeli ders sistemini yararlı görmediklerini belirtmişlerdir.

Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (1996) tarafından gerçekleştirilen Ders Geçme ve Kredi Sistemine İlişkin Bir Araştırma çerçevesinde araştırmaya katılan genel lise öğrencilerine “Seçmeli derslerin belirlenmesinde en çok etkili olan kimdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrenciler ders seçiminde %32,4 oranında idarecilerin, %6,0 oranında danışman öğretmenin, %4,1 oranında arkadaşlarının, %3,5 oranında ailelerinin etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %51,6’sı ise ders seçiminde kendilerinin etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Başka seçeneğini işaretleyen %2,4 oranında öğrenci ise ders seçiminde ders öğretmenin etkili olduğu görüşünü ortaya koymuşlardır. Buna göre öğrencilerin seçmeli ders seçimi konusunda daha fazla bilgilendirilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Lise öğrencilerine “Seçmeli dersleri belirlerken nelere dikkat ediyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin birden fazla seçeneği işaretleyebilecekleri bu soruda öğrenciler %68,7 oranında dersin ilgi ve yeteneklerine uygun olmasını, %67,0 oranında dersin girmek istedikleri yüksek öğrenim programıyla ilgili olmasını, %18,8 oranında kolay mezun olabilecekleri bir ders olmasını, %24,4 oranında önceki yıllara ait başarı durumuna, % 26,0 oranında ders programına uygunluğuna dikkat ettiklerini belirtmişlerdir

Ortak (zorunlu) ve seçmeli derslerin, yönetmelikte de belirlendiği gibi, veli, öğrenci ve danışman öğretmen üçlüsünün katılımı ile belirlenmesi gerekirken okullardaki uygulamalarda bu üçlünün görevini yeterince yerine getiremediği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin ders seçiminde yalnız kaldıkları, sadece okul idarecilerden yardım gördükleri

sonucuna ulaşılmıştır. Danışman öğretmen sistemini okullarda çok az işlediği sonucuna varılmıştır.

Genel lise öğrencilerine “Seçtiğiniz seçmeli dersleri ilgi ve isteğinize ne derece uygun buluyorsunuz” sorusuna verdikleri cevapların dağılımında genel lise öğrencilerinin %34,8'i anketin uygulandığı tarihe kadar aldıkları seçmeli derslerin ilgi ve yeteneklerine uygun, %11,9'u tamamen uygun olduğu görüşünderken, %15,6'sı uygun olmadığı, %9,8'i hiç uygun olmadığı görüşünderdir. Bu öğrencilerin %27,9'u ise seçmeli derslerin ilgi ve yeteneklerine uygunluğu konusunda kararsız olduklarını ifade etmişlerdir.

Genel ve mesleki ortaöğretim kurumu öğrencilerinin okutulan seçmeli derslerin sayısı hakkında tereddütler yaşadıkları saptanmıştır. Ayrıca, seçmeli dersler belirlenirken öğrenci görüşlerinin dikkate alınmasını istemektedirler. Bu konuda öğretmenler de, benzer görüşler ileri sürmektedir. Öğrenci ve öğretmenlerin bir başka ortak noktaları ise, seçmeli derslerin amacına yeterince hizmet etmediği ve bu derslerle ilgili mevcut uygulamanın gözden geçirilmesi gereğidir. Ayrıca, öğretmenler genel olarak alanlar için belirlenen seçmeli derslerin uygun olmadığı görüşünderler. Ayrıca bu araştırma sonuçlarına göre il ve ilçe millî eğitim müdürlüğü yöneticileri öğretmen ve öğrencilerin aksine, seçmeli ders sayısının azaltılması görüşünü taşımaktadırlar.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve çözümlenmesine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1.Araştırmanın Modeli

İlköğretim okullarında görev yapan okul müdürleri ve öğretmenlerin seçmeli dersler hakkındaki görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma tarama modelinde bir araştırmadır. Tarama modeli geçmişte ve hâlen var olan durumu var olduğu sekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2003). Araştırmada okul müdürlerinin ve öğretmenlerinin seçmeli dersler hakkındaki görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmadan elde edilen veriler, okul müdürlerinin ve öğretmenlerinin görüşlerini yansıttığından bu çalışma tarama modeli bir araştırmadır.

3.2.Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2007–2008 öğretim yılında, Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesindeki (Akdeniz Bölgesi, Doğu Anadolu Bölgesi, Ege Bölgesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi, Karadeniz Bölgesi ve Marmara Bölgesi) resmî ilköğretim okullarında görev yapan okul müdürleri ve öğretmenler oluşturmaktadır. Aşağıdaki tabloda Millî Eğitim Bakanlığı istatistiklerine göre 2007–2008 öğretim yılında resmî ilköğretim okulu sayısı ve bu okullarda görev alan toplam okul müdürü ve öğretmen sayıları belirtilmiştir (MEB, 2008).

Tablo 3.1. 2007-2008 Öğretim Yılında Resmî İlköğretim Okullarında Görev Yapan Okul Müdürleri ve Öğretmen Sayıları

İlköğretim Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Okul Müdürü
33.226	445.452	9.845

Tablo 3.1'ten de anlaşılacağı üzere evrenin büyüklüğü nedeniyle tamamının araştırmaya katılmasına gerek yoktur. Bu nedenle araştırma örneklem üzerinde yapılmıştır. Örneklem belirlenmesinde iki unsur dikkate alınmıştır. Birincisi örneklemin evreni en iyi şekilde temsil etmesi, ikincisi ise bu çalışmanın maliyet ve zaman açısından Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığına yük getirmemesidir. Örneklem belirlenmesinde birden fazla örneklem seçme yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde ilköğretim kurumlarının yer aldığı coğrafi bölgeler ve iller olmak üzere iki ölçüt esas alınmıştır. Örneklem oluşturulurken “çok aşamalı örnekleme” yöntemi kullanılmıştır. Bu aşamada öncelikle evren yedi alt tabakaya (yedi coğrafi bölge) ayrılmıştır. Daha sonra bu bölgelerde bulunan iller Devlet Planlama Teşkilatının (DPT, 2003) verilerine göre kalkınma düzeyine göre, “gelişmemiş”, “az gelişmiş” ve “gelişmiş” iller şeklinde kategorilere ayrılmış ve buna göre iller seçilmiştir. Daha sonra farklı büyüklükteki evrenler için kuramsal örneklem büyüklükleri ve %95 güven düzeyine göre tolerans gösterilebilir %5’lik hata için gerekli örneklem tablosundan yararlanılarak (<http://www.surveysytem.com/sscals.htm>) araştırma için gerekli olan örneklem belirlenmiştir. Buna göre %95 güvenlik düzeyine göre araştırma için 375 ilköğretim öğretmeni ve 375 okul müdürüne ulaşılması gerektiği belirlenmiştir. Ancak uygulama sırasında yaşanabilecek kayıplar nedeniyle örneklem büyüklüğü ilköğretim okulu öğretmenleri için 1.708, okul müdürleri için ise 427 tutulmuştur.

Daha sonra her ilde ulaşılması gereken öğretmen ve okul müdürü illerdeki toplam öğretmen ve okul müdürü sayılarına göre oranlanmıştır. İllerin belirlenmesinden sonra İl Millî Eğitim Müdürlükleri Yönetim Bilgi (İlSis) sisteminden faydalanılarak illerdeki ilköğretim okulları farkı sosyo-ekonomik düzeydeki yerleşim birimlerinden seçilmiştir. Anketler her ilköğretim okulunda bir okul müdürü, 2 sınıf ve 2 branş öğretmenine uygulanmak üzere il millî eğitim müdürlüklerine gönderilmiştir. Alanda uygulanan anketlerin bazıları geri dönmemiş, bazıları da çeşitli veri kayıpları (eksik madde, okumadan aynı seçeneği işaretleme vb.) nedeniyle çözümlenmeye dahil edilmemiştir. Buna göre değerlendirmeye alınan anket sayısı, bu anketlerin gönderilen toplam anket içindeki oranları ve toplam kayıp oranları aşağıdaki gibidir.

Öğretmen: 1708 /1162 (% 68,0),

Okul Müdürü: 427 /309 (% 72,4),

Buna göre illerde ulaşılması gereken ve ulaşılan öğretmen ve okul müdürü sayıları Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2. Araştırmanın Örneklem Tablosu

İller	Toplam Öğretmen Sayısı	Sınıf Öğretmeni Sayısı	Branş Öğretmeni Sayısı	Okul Sayısı	Seçilen Örneklem Sayısı Okul	Seçilen Örneklem Sayısı Okul Müdürü	Örneklem olarak Seçilen Öğretmen Sayısı	Anket Uygulanan Yönetici Sayısı	Anket Uygulanan Öğretmen Sayısı
Sakarya	4275	2561	1714	242	15	15	60	12	52
Bursa	11257	5965	5292	459	25	25	100	22	74
Kayseri	6664	3752	2912	481	26	26	104	23	88
Çankırı	1032	535	840	122	15	15	60	14	54
Antalya	8887	4864	4023	571	20	20	80	8	58
Osmaniye	3280	2155	1125	221	20	20	80	17	52
Bolu	1392	762	630	72	10	10	40	8	30
Ordu	4397	2381	2016	486	20	20	80	19	59
Gaziantep	8433	5258	3175	603	24	24	96	9	54
Mardin	4120	2414	1706	643	30	30	120	17	54
Elazığ	3765	1943	1822	262	20	20	80	14	68
Ağrı	2538	1596	942	679	26	26	104	21	71
Denizli	5282	2876	2404	306	25	25	100	18	66
Kütahya	3037	1687	1350	327	20	20	80	11	61
Artvin	1061	541	1350	116	8	8	24	6	29
Kars	1894	1102	792	308	20	20	80	15	50
Isparta	2294	1254	1040	173	13	13	52	11	32
Balıkesir	5750	3222	2528	500	25	25	100	16	60
Karaman	1473	827	646	172	7	7	28	8	36
Manisa	6604	3854	2750	360	20	20	80	18	55
Adıyaman	4650	2653	1997	719	35	35	140	22	58
Toplam	93892	53530	37779	7871	427	427	1708	309	1161

3.3.Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi

Bu araştırmada kullanılan temel veri toplama araçları okul müdürü ve öğretmen anketidir. Anketler hazırlanırken öncelikle araştırmanın amacı ve alt amaçları dikkate alınmıştır. Bu nedenle anketler araştırmanın amaçlarına uygun olarak alt başlıklara veya bölümlere ayrılmıştır. Öğretmen ve okul müdürü anketlerinin birbirine paralel olması göz önünde bulundurulmuştur. Öğretmen ve okul müdürü anketleri birbirlerine paralel olmalarına rağmen aralarında bazı farklılıklar vardır.

Çalışmada veri toplama araçları olarak kullanılan anketlerin geliştirilmesi için ilk önce ilköğretim okulları ile ilgili yasal metinler incelenmiş ve bu metinlerden ilköğretim okulları seçmeli derslerle ilgili bilgilere ulaşılmıştır (hangi derslerin okutulabileceği). Daha sonra bu konuda yapılan araştırmalar bir yüksek lisans tezi ve iki makale çalışması incelenmiştir. Tüm bu incelemelerden sonra seçmeli derslerle ilgili bir madde havuzu oluşturulmuştur.

Veri toplama aracının geçerliliğinin sağlanabilmesi için veri toplama aracı Ankara il merkezinde görev yapan okul yöneticilerinin iki tanesine uygulanmıştır. Son şekli verilen veri toplama aracı il millî eğitim müdürlükleri vasıtasıyla okullarda uygulanmıştır

3.4.Verilerin Analizi

Araştırmada kişisel ve okullara ait bazı bilgilerin analizinde yüzde ve frekans, kaykare analizi yapılmıştır. Seçmeli derslerle ilgili ifadelerde ise ilköğretim okulu öğretmenlerinin ve okul müdürlerinin görüşlerini tespit etmek amacıyla aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Seçmeli derslerle ilgili ifadelerde sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında farklılık olup olmadığının belirlenmesinde ise varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Manidarlık testlerinde $\alpha=0.05$ düzeyi esas alınmıştır. Anketin şiddetle ilgili ifadeler kısmında likert tipi beşli dereceleme ölçeği kullanılmıştır. Katılma Düzeyleri “(1) Hiç katılmıyorum”, “(2) Az katılıyorum”, “(3) Orta düzeyde katılıyorum ”, “(4) Oldukça katılıyorum” ve “(5) Tamamen katılıyorum ” seçeneklerinden oluşmaktadır. Değerlendirme ölçeğinin puan aralığının hesaplanması şu şekilde gerçekleştirilmiştir. Puan Aralığı=(En yüksek değer-En düşük değer)/5. Buna göre puan aralığı katsayısı 80 olarak bulunmuştur. Böylece Tablo 3.3.’te verilen aritmetik ortalamaların değerlendirme aralığı ortaya çıkarılmıştır.

Ölçme araçları ile toplanan verilerin çözümlenmesinde bilgisayardan yararlanılmış, araştırmanın alt problemlerine yönelik olarak toplanan veriler üzerinde gerekli istatistiksel çözümler için SPSS (The Statistical Packet for Social Sciences) paket programı kullanılmıştır.

Tablo 3.3. Aritmetik Ortalamaların Değerlendirme Aralıkları

Aralık	Seçenek
1.00-1.79	Hiç katılmıyorum
1.80-2.59	Az katılıyorum
2.60-3.39	Orta düzeyde katılıyorum
3.40-4.19	Oldukça katılıyorum
4.20-5.00	Tamamen katılıyorum

BÖLÜM 4

BULGULAR ve YORUMLAR

Bu bölümde, seçmeli derslerle ilgili olarak anket aracılığı ile toplanan ve analizleri yapılan verilerin sonucunda ortaya çıkan bulgular ve bulgularla ilgili yorumlar yer almaktadır.

4.1. Araştırma Kapsamındaki İlköğretim Okullarına ve Bu Okullarda Görev Yapan Öğretmenlere, Okul Müdürlerine Ait Bilgiler

Araştırmaya katılan ilköğretim okulu öğretmenlerine ve müdürlerine ait kişisel bilgiler Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlere ve Okul Müdürlerine Ait Kişisel Bilgiler

		Öğretmen		Yönetici	
		f	%	f	%
Cinsiyet	Erkek	647	57,9		
	Kadın	470	42,1		
Toplam		1117	100,0	434	100,0
Okulun Bulunduğu Yerleşim Yeri	Büyükşehir	84	7,4	25	8,2
	İl merkezi	353	31,3	87	28,6
	İlçe merkezi	473	41,9	126	41,4
	Belde/ Köy	219	19,4	66	21,7
Toplam		1129	100,0	304	100,0
Okulun Öğretim Şekli	Tekli	732	64,7	196	64,1
	İkili	369	32,6	103	33,7
	Yatılı	22	1,9	7	2,3
	Diğer	8	7	0	0,0
Toplam		1131	100,0	306	100,0
Kıdem	0-5 yıl	416	36,2	91	31,7
	6-10 yıl	293	25,5	56	19,5
	11-15 yıl	181	15,8	46	16,0
	16-20 yıl	129	11,2	43	15,0
	21 yıl ve üzeri	129	11,2	51	17,8
Toplam		1148	100,0	287	100,0

Tablo 4.1’de araştırmaya katılan ilköğretim okulu öğretmenleri ve müdürlerine ait kişisel bilgilerin dağılımı incelendiğinde; öğretmenlerin %55,9’nun erkek, %42,1’nin kadın olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin %7,4’ü büyük şehirde, %31,3’ü il merkezinde, %41,9’u ilçe merkezinde, %19,4’ü ise belde ve köylerde görev yapmaktadır. Okulların buldukları yerleşim yerlerine göre dağılımı ise büyük şehir %8,2, il merkezi %28,6, ilçe merkezi %41,4, belde ve köy %21,7 şeklindedir. Öğretmenlerin görev yaptıkları okulların öğretim şekli ise %64,7 oranında tekli, okul müdürlerinin görev yaptıkları okullarda ise tekli öğretim yapan okul oranı %64,1’dir. Kıdeme göre öğretmenlerin dağılımı; 0–5 yıl arasında kıdeme sahip öğretmenlerin oranı %36,2, 6–10 yıl arası %25,5, 11–15 yıl arasında kıdeme

sahip öğretmenlerin oranı %15,8, 16–20 yıl arası %11,2, 21 ve daha üzerinde kıdeme sahip öğretmenlerin oranı da %11,2'dir. Okul müdürlerinin kıdem durumları incelendiğinde en yüksek oranın 0–5 yıl arasında kıdeme sahip okul müdürlerinde olduğu %31,7, ikinci sırada ise %19,5'lik bir oranla 6–10 yıl arasında kıdeme sahip okul müdürleri yer almaktadır.

Araştırmanın örnekleminde yer alan öğretmenlerin ve okul müdürlerinin branşlar itibarıyla dağılımları Tablo 4.2' de verilmiştir.

Tablo 4.2. Örneklem Kapsamındaki Öğretmenlerin ve Okul Müdürlerinin Branşlar İtibarıyla Dağılımları

	Öğretmen		Okul Müdürü	
	f	%	f	%
Sınıf Öğretmeni	644	55,6	215	71,6
Türkçe	100	8,62	12	4,0
Matematik	36	2,24	13	4,3
Fen ve teknoloji	52	4,48	17	5,6
Sosyal Bilgiler	74	6,38	22	7,3
Yabancı Dil	33	2,84	1	0,3
Teknoloji ve Tasarım	21	1,81	1	0,3
Müzik	4	0,34	0	0,0
Beden Eğitimi	67	5,78	6	2,0
Görsel Sanatlar	21	1,81	1	0,3
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	15	1,29	11	3,6
Bilgisayar	92	7,93	1	0,3
Toplam	1159	100	300	100,0

Tablo 4.2'deki araştırmanın örnekleminde yer alan öğretmenlerin ve okul müdürlerinin branşları itibarıyla dağılımları incelendiğinde; büyük çoğunluğunun sınıf öğretmenlerinden müteşekkil olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin %55,6'sını sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Branş öğretmenleri içerisindeki dağılımda en büyük grubu Türkçe öğretmenleri oluşturmaktadır (%8,62). %6,38'lik bir oranla sosyal bilgiler grubu

öğretmenleri Türkçe öğretmenlerinden sonra gelmektedir. Okul müdürlerinin branşlar itibarıyla dağılımları incelendiğinde sınıf öğretmeni olan okul müdürlerinin oranı %71,6'dır. Branşı Sosyal Bilgiler dersi olan okul müdürleri oran olarak sınıf öğretmenliği dışındaki en büyük grubu teşkil etmektedir (%7,3).

Araştırma kapsamındaki ilköğretim okullarında görev yapan yabancı dil, resim, müzik, bilgisayar ve beden eğitimi öğretmenlerinin okullarda bulunma oranları Tablo 4.3'te verilmiştir.

Tablo 4.3. Müzik, Resim, Beden Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretmenlerinin Örneklem Kapsamındaki İlköğretim Okullarında Bulunma Oranları

Öğretmen türü	f	%
Yabancı Dil	259	83,8
Resim	151	49,0
Müzik	107	34,6
Bilgisayar	226	44,0
Beden Eğitimi	136	73,1

Tablo 4.3'teki araştırma örneklemindeki ilköğretim okullarında görev yapan yabancı dil, resim, müzik, bilgisayar ve beden eğitimi öğretmenlerinin hangi oranlarda bulunduğu incelendiğinde; yabancı dil öğretmeni %83,8, beden eğitimi öğretmeni %73,1, resim öğretmeni %49, bilgisayar öğretmeni %44 ve müzik öğretmeni %34,6'dır. İlköğretim okullarında görev yapan branş öğretmenlerinin sayılarının ilköğretim okullarındaki seçmeli derslerin belirlenmesinde önemli rol oynadığı aşikârdır.

Araştırma kapsamındaki ilköğretim okullarında spor salonu, bilgisayar laboratuvarı, resim odası ve müzik odası bulunma durumu Tablo 4.4'te verilmiştir.

Tablo 4.4. İlköğretim Okullarında Spor Salonu, Bilgisayar laboratuvarı, Resim Odası ve Müzik Odası Bulunma Oranları

	f	%
Spor salonu	34	11,0
Bilgisayar Laboratuvarı	248	80,3
Resim Odası	53	17,2
Müzik Odası	34	11,0

Tablo 4.4'teki seçmeli derslerle ilişkili olan okullarda spor salonu, bilgisayar laboratuvarı, resim odası ve müzik odası bulunma oranları incelendiğinde; okullarda dört mekân içinde en yüksek oranın %80,3 ile bilgisayar laboratuvarı olduğu, ikinci sırada ise %17,2'lik bir oranla resim odasının olduğu görülmektedir. Örneklem kapsamındaki ilköğretim okullarında spor salonu ve müzik odasının bulunma oranları aynıdır (%11,0).

Araştırma kapsamındaki ilköğretim okullarının buldukları yerleşim merkezlerine göre bilgisayar laboratuvarı bulunma oranları Tablo 4.5' te verilmiştir.

Tablo 4.5. Örneklem Kapsamındaki İlköğretim Okullarının Buldukları Yerleşim Merkezlerine Göre Bilgisayar Laboratuvarı Bulunma Oranları

Yerleşim Yeri	f %	Bilgisayar Odası bulunma durumu		Toplam
		Var	Yok	
Büyükşehir	f	22	3	25
	%	88	12	100
İl merkezi	f	73	14	87
	%	83,9	16,1	100
İlçe merkezi	f	109	17	126
	%	86,5	13,5	100
Belde/Köy	f	41	25	66
	%	62,1	37,9	100
Toplam	f	245	59	304
	%	80,6	19,4	100

Tablo 4.5'te örneklem kapsamındaki ilköğretim okullarının buldukları yerleşim yerine bağlı olarak bilgisayar laboratuvarının bulunma oranları incelendiğinde; Türkiye genelindeki ilköğretim okullarının %80,6'sında bilgisayar laboratuvarı var iken %19,4'ünde bilgisayar laboratuvarı yoktur. Bilgisayar laboratuvarı bulunmayan ilköğretim okullarının belde/köy gibi yerleşim yerlerinde oranının %37,9,'larda olması dikkat çekicidir.

Araştırma kapsamındaki ilköğretim okullarının bulunduğu yerleşim merkezlerine göre spor salonu bulunma oranları Tablo 4.6' da verilmiştir.

Tablo 4.6. Örneklem Kapsamındaki İlköğretim Okullarının Buldukları Yerleşim Merkezlerine Göre Spor Salonu Bulunma Oranları

Yerleşim Yeri	f %	Spor Salonu Bulunma Durumu		Toplam
		Var	Yok	
Büyükşehir	f	7	18	25
	%	28,0	72,0	100
İl merkezi	f	9	78	87
	%	10,0	89,7	100
İlçe merkezi	f	3	63	66
	%	4,5	95,5	100
Belde/Köy	f	3	63	66
	%	4,5	95,5	100
Toplam	f	34	270	304
	%	11,2	88,8	100

Tablo 11'de örneklem içerisindeki ilköğretim okullarının buldukları yerleşim yerine bağlı olarak spor salonunu bulunma oranları incelendiğinde; genel olarak spor salonları ilköğretim okullarımızda az bulunan mekânlardır. Örneklem kapsamındaki ilköğretim okullarının %11,2'sinde spor salonu mevcuttur; ancak yerleşim merkezlerindeki dağılımları farklılık arz etmektedir. Spor salonu bulunma oranı büyükşehirlerde bulunan ilköğretim

okullarında %28,7 oranında iken, bu oran il merkezlerinde %10, ilçe merkezi ve belde/köylerde ise %4,5'a düşmektedir.

Araştırmaya kapsamındaki ilköğretim okullarının buldukları yerleşim merkezlerine göre resim odası bulunma oranlarının dağılımı Tablo 4.7' de verilmiştir.

Tablo 4.7. Örneklem Kapsamındaki İlköğretim Okullarının Buldukları Yerleşim Merkezlerine Göre Resim Odası Bulunma Oranları

Yerleşim Yeri	f %	Resim Odası Bulunma Durumu		Toplam
		Var	Yok	
Büyükşehir	f	10	15	25
	%	40,0	60,0	100
İl merkezi	f	19	68	87
	%	21,8	78,2	100
İlçe merkezi	f	21	105	126
	%	16,7	83,3	100
Belde/Köy	f	3	63	66
	%	4,5	95,5	100
Toplam	f	53	251	304
	%	17,4	82,6	100

Tablo 4.7'de örneklem içerisindeki ilköğretim okullarının buldukları yerleşim yerine bağlı olarak resim odası bulunma oranlarının dağılımı incelendiğinde; resim odasının ilköğretim okullarımızda az bulunduğu görülmektedir. Örneklem kapsamındaki ilköğretim okullarının %17,4'nünde resim odası mevcuttur, ancak yerleşim merkezlerindeki dağılımları farklılık arz etmektedir. Resim odası bulunma oranı büyük şehir statüsündeki yerleşim merkezlerinde %40 iken, bu oran ilçe merkezlerinde %16,7'ye, belde/köylerdeki ilköğretim okullarında %4,5'a düşmektedir.

Araştırmaya kapsamındaki ilköğretim okullarının buldukları yerleşim merkezlerine göre müzik odası bulunma oranlarının dağılımı Tablo 4.8' de verilmiştir.

Tablo 4.8 Örneklem Kapsamındaki İlköğretim Okullarının Buldukları Yerleşim Merkezlerine Göre Müzik Odası Bulunma Oranları

Yerleşim Yeri	f %	Müzik Odası Bulunma Durumu		Toplam
		Var	Yok	
Büyükşehir	f	11	14	25
	%	44,0	56,0	100
İl merkezi	f	10	77	87
	%	11,5	88,5	100
İlçe merkezi	f	12	114	126
	%	9,5	90,5	100
Belde/Köy	f	1	65	66
	%	1,5	98,5	100
Toplam	f	34	270	304
	%	11,2	88,8	100

Tablo 4.8’de örneklem içerisindeki ilköğretim okullarının buldukları yerleşim yerine bağlı olarak müzik odası bulunma oranlarının dağılımı incelendiğinde; müzik odalarının da ilköğretim okullarımızda az bulunduğu görülmektedir. Örneklem kapsamındaki ilköğretim okullarının %11,2’sinde müzik odası mevcut olup yerleşim merkezlerine göre dağılımlar farklılık arz etmektedir. Müzik odası bulunma oranı büyük şehir statüsündeki yerleşim merkezlerinde %44 iken, bu oran ilçe merkezinde %9,5’a, belde/köylerde ise %1,5’a düşmektedir.

Araştırma kapsamındaki ilköğretim okullarında seçmeli derslerde ek ders ücretiyle öğretmen çalıştırma oranları Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9. İlköğretim Okullarında Seçmeli Derslerde Ek Ders Ücretiyle Öğretmen Çalıştırma Oranları

Ek Ders Ücretiyle Öğretmen Çalıştırma Durumları	F	%
Çalıştıran	44	14,9
Çalıştırmayan	252	85,1
Toplam	296	100

Tablo 4.9’da araştırmaya katılan okul müdürlerinin görev yaptıkları ilköğretim okullarında seçmeli derslerde ek ders ücretiyle çalıştırdıkları uzman/usta öğretici oranlarına ilişkin cevaplar incelendiğinde: bu okullarda %14,9’ oranında seçmeli derslerde okul dışından ücretli öğretmen çalıştırılmasına rağmen %85,1’inde öğretmen çalıştırılmadığı görülmektedir.

Araştırmanın örneklemdeki öğretmenlerin ve okul müdürlerinin seçmeli derslere girme durumları Tablo 4.10’da verilmiştir.

Tablo 4.10. Öğretmenlerin ve Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslere Girme Oranları

Seçmeli Derslere Girme Durumu	Öğretmen		Okul Müdürü	
	f	%	f	%
Seçmeli derslere giren	904	78,6	159	52
Seçmeli derslere girmeyenler	246	21,4	147	48
Toplam	1150	100	306	100

Tablo 4.10’da öğretmenlerin ve okul müdürlerinin seçmeli derslere girme oranları incelendiğinde; öğretmenlerin %78,6’sı, okul müdürlerinin %52’si seçmeli derslere girmektedir. Seçmeli derslere girmeyen öğretmenlerin oranı %21,4, iken okul müdürlerinde bu oran %48’dir.

4.2. İlköğretim Okullarında Seçmeli Derslerin Belirlenmesine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Okul müdürlerine göre okullarında seçmeli derslerin belirlenmesinde dikkate alınan faktörlere ilişkin önem sırası ve ağırlıklı puanlar Tablo 4.11’de verilmiştir.

Tablo 4.11. Okul Müdürlerine Göre Okullarında Seçmeli Derslerin Belirlenmesinde Dikkate Alınan Faktörlere İlişkin Önem Sırası ve Ağırlıklı Puanlar

ÖNEM SIRASI									
Faktörler	1 (3 puan)		2 (2 puan)		3 (1 puan)		Toplam		Sıra
	N	AP*	N	AP	N	AP	N	AP	
Öğrencilerin İstekleri	44	132	44	88	77	77	165	297	3
Velilerin istekleri	0	0	7	14	12	12	19	26	7
Öğretmenlerin İstekleri	26	78	36	108	58	58	120	244	4
Okulda bu dersleri okutacak öğretmenlerin olması	113	339	66	132	33	33	212	504	2
Okulun imkânları	102	306	103	206	40	40	245	552	1
Çevrenin imkânları	13	39	28	56	6	6	47	101	5
Okuldaki öğrenci sayısı	2	6	2	4	5	5	9	15	8
Diğer	6	18	4	8	6	6	16	32	6

*Ağırlıklı puan

Tablo 4.11’de yer alan okul müdürlerinin okullarında seçmeli derslerin belirlenmesinde dikkate alınan faktörlere ilişkin görüşleri incelendiğinde; seçmeli derslerin belirlenmesinde birinci sırada “Okulun imkânları” seçeneğinin geldiği görülmektedir. Bu gösterge beklenen bir sonucun gerçekleştiği şeklinde düşünülebilir. Birçok ülkede de seçmeli dersler ancak okulun imkânları çerçevesinde seçilebilmektedir. Okul müdürleri tarafından ikinci derecede önemli görülen seçenek “Okulda bu dersleri okutacak öğretmenlerin olması” seçeneğidir. Okulun imkânlarının yanında okuldaki öğretmenlerin branşları ve sayıları okullarda seçmeli derslerin belirlenmesinde önemli ölçütler olmaktadır. Okul müdürleri tarafından 3. sırada tercih bulan ifade; “Öğrencilerin istekleri” ifadesidir. Okul müdürlerine göre seçmeli derslerin belirlenmesinde “Öğrenci isteklerinin” 3.sırada değerlendirilmesi manidardır. Okul müdürleri tarafından 4. sırada tercih edilen ifade “Öğretmenlerin istekleri” ifadesi olmuştur. Okullarda seçmeli derslerin belirlenmesinde öğretmenlerin görüşlerinin az da olsa etkili olduğu söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerine göre ilköğretim okullarında seçmeli derslerin belirlenmesinde dikkate alınan faktörlere ilişkin önem sırası ve ağırlıklı puanlar Tablo 4.12’de verilmiştir.

Tablo 4.12. Öğretmenlere Göre Okullarında Seçmeli Derslerin Belirlenmesinde Dikkate Alınan Faktörlere İlişkin Önem Sırası ve Ağırlıklı Puanlar

ÖNEM SIRASI									
Faktörler	1 (3 puan)		2 (2 puan)		3 (1 puan)		Toplam		Sıra
	N	AP*	N	AP	N	AP	N	AP	
Öğrencilerin İstekleri	141	423	116	232	282	282	539	937	2
Velilerin istekleri	5	15	23	46	34	34	62	95	7
Öğretmenlerin İstekleri	130	390	131	262	245	245	897	506	4
Okulda bu dersleri okutacak öğretmenlerin olması	366	1098	208	416	107	107	1621	681	3
Okulun imkânları	459	1377	396	792	138	138	2307	993	1
Çevrenin imkânları	45	135	197	394	201	201	730	443	5
Diğer	26	78	20	40	37	37	83	155	6

*Ağırlıklı puan

Tablo 4.12’de öğretmenlerin okullarda seçmeli derslerin belirlenmesinde dikkate alınan faktörlere ilişkin görüşleri incelendiğinde; seçmeli derslerin belirlenmesinde birinci sırada “Okulun imkânları” görüşü ağır basmaktadır. Öğretmenlerin okul müdürleriyle aynı kanaatte olmaları okullarda seçmeli derslerin belirlenmesinde “Okul imkânlarının” belirleyici etken olduğunun tespitini perçinlemektedir. Öğretmenlerin görüşlerine göre “Öğrencilerin istekleri” seçmeli derslerin tespit edilmesinde ikinci sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin ve okul müdürlerinin ikinci sıraya yerleştirdikleri ölçütlerin burada farklı olduğu göze çarpmaktadır. Okulda seçmeli dersleri okutacak öğretmenlerin bulunması öğretmenler tarafından 3. öncelikte gelirken okul müdürlerinin bu ifadeyi 2. önem sırasında değerlendirmektedir. göz çarpmaktadır. Öğretmenler okul müdürleri gibi “Öğretmen istekleri” seçeneğini 4. sıraya yerleştirmişlerdir. Beşinci sırada yer alan “Çevrenin imkânları” ölçütü de müdürler tarafından 5. sırada değerlendirilmiştir. Sıralamada 6. sırayı alan seçenek “Diğer” seçeneğidir. Öğretmenler bu seçenekte daha çok okul idaresini kastettiklerini verdikleri açık uçlu cevaplarda belirtmişlerdir.

4.3. İlköğretim Okullarında Okutulan Seçmeli Derslerin Seçilme Oranlarıyla İlgili Bulgu ve Yorumlar

İlköğretim okullarında seçmeli derslerin seçilme oranlarıyla ilgili bulgu ve yorumlar Tablo 4.13’te verilmiştir.

Tablo 4.13. İlköğretim Okullarında Seçmeli Derslerin Seçilme Oranlarıyla İlgili Bulgu ve Yorumlar

Seçmeli Dersler	Ders saati	
	Toplam	%
Yabancı Dil /İkinci Dil	223	2,25
Sanat Etkinlikleri (Drama, Tiyatro, Halk Oyunları, Enstrüman Vb.	1238	12,5
Spor Etkinlikleri (Güreş, Futbol, Basketbol, Voleybol vb.)	1161	11,72
Bilişim Teknolojileri	4392	44,37
Satranç	398	4,02
Düşünme Eğitimi	54	0,54
Halk Kültürü	237	2,39
Tarım ve Hayvancılık	44	0,44
Medya Okuryazarlığı	254	2,57
Takviye ve Etüt Çalışmaları	1803	18,21
Drama	46	0,46
Güzel Konuşma ve Yazma	37	0,37
Turizm	7	0,07
Yerel El Sanatları	4	0,04
Diğer	0	0,0
Toplam	9898	100

Tablo 4.13'te örneklem kapsamındaki ilköğretim okullarında okutulan seçmeli derslerin seçilme oranlarıyla ilgili dağılım incelendiğinde; araştırmanın örneklemdeki ilköğretim okullarında seçilme oranı en yüksek dersin %44,37'le Bilişim Teknolojisi dersinin olduğu görülmektedir.

Bilişim Teknolojileri dersinin seçmeli dersler içerisinde en fazla okutulan ders olması olumlu olarak kabul edilebilir. Çağımızın vazgeçilemez aracı olan bilgisayarın öğrencilere öğretilmesi son yıllarda Türk Millî Eğitim sistemi için bir başarı olarak değerlendirilebilir. Seçilme oranı açısından ikinci sırada gelen ders Takviye ve Etüt çalışmaları dersi olmuştur (%18,21). İlköğretim okullarının birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarında okutulan Takviye ve Etüt Çalışmaları dersinin seçilme oranının yüksek çıkması bazı açılardan düşündürücüdür. Bu dersin öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini geliştirme amacından uzak olmasına rağmen seçilme oranının yüksek olması dikkat çekicidir.

Seçilme oranları açısından 3. sırada gelen ders Sanat Etkinlikleri dersi olmuştur (%12,5). Dünyada seçmeli dersler içinde önemli bir paya sahip olan sanatla ilgili seçmeli derslerin 3. sırada bulunması bu tür derslerinin yaygınlaştırılması için önlemler alınması gerektiğini ortaya çıkarmaktadır. Seçilme oranları açısından 4. sırada gelen ders Spor

Etkinlikleri dersi olmuştur (%11,72). Spor Etkinlikleri derslerinin de seçmeli dersler içindeki ağırlığının Sanat Etkinlikleri dersi gibi az olduğu göze çarpmaktadır. Bu derslerin de okutulma oranlarının yükseltilmesi iyileştirmeye açık bir alan olarak kabul edilebilir.

Seçmeli dersler içinde okutulma oranı 5. sırada yer alan dersin Satranç dersi olduğu görülmektedir (%4,02). Bu dersin seçilme oranının düşük olmasında; dersin programlara yeni girmesi, satranç bilen öğretmen sayısının azlığı ve araç-gereç sıkıntısı önemli rol oynayabilir.

Seçilme oranlar açısından 6. sırada yer alan ders Medya Okuryazarlığı dersi olmuştur. İlköğretim okullarının ikinci kademesinde okutulan bu dersin 2006–2007 öğretim yılında ders programlarına girmesi muhtemelen seçilme oranları etkilemiştir.

Ülkemizde yaşanan sosyo-ekonomik gelişmelerin bazı seçmeli derslerin seçilme oranlarını da aşağılara çektiği görülmektedir. Tarım ve Hayvancılık dersinin ilköğretim okullarında seçilme oranı hayli azalmış durumdadır.

İlköğretim okullarına seçmeli ders belirleme imkânı verilmesine rağmen ilköğretim okullarının hiç birisi bunu yapmamıştır. Bu durum düşündürücüdür.

Örneklem kapsamındaki ilköğretim okullarının birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarında okutulan seçmeli derslerin oranları Tablo 4.14’te verilmiştir.

Tablo 4.14. Örneklem Kapsamındaki İlköğretim Okullarının Birinci, İkinci ve Üçüncü Sınıflarında Okutulan Seçmeli Derslerin Oranları

Seçmeli Ders	Birinci sınıf		İkinci Sınıf		Üçüncü Sınıf	
	f	%	f	%	f	%
Sanat Etkinlikleri	291	22	275	22	253	22
Spor Etkinlikleri	127	10	128	10	126	10
Bilişim Teknolojileri	218	17	228	17	240	18
Satranç	57	4	64	5	80	6
Takviye ve Etüt Çalışmaları	620	47	601	46	582	44
Diğer	0	0	0	0	0	0
Toplam	1313	100	1296	100	1281	100

Tablo 4.14’te örneklem kapsamındaki ilköğretim okullarının birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarında okutulan seçmeli derslerin seçilme oranları incelendiğinde; birinci sınıflarda en çok seçilen dersin %47’lik bir oranla Takviye ve Etüt Çalışmaları dersinin olduğu görülmektedir. Oran olarak ikinci sırayı %22’lik bir oranla Sanat Etkinlikleri dersi almaktadır. 3. sırada Bilişim Teknolojileri dersi gelmektedir (%17,0), dördüncü sırada ise %10’luk bir oranla Spor Etkinlikleri dersi gelmektedir.

İkinci sınıflardaki seçmeli derslerin dağılımının da birinci sınıflardaki dağılıma benzediği görülmektedir. Takviye ve Etüt çalışmaları %46’lık bir oranla birinci sırada yer

alırken ikinci sırayı %22 ile Sanat Etkinlikleri dersi almaktadır. Bilişim Teknolojileri dersi ise seçilme oranı açısından üçüncü sırada yer almaktadır (%17). Spor Etkinlikleri dersi ise %10 oranında seçilmiştir.

Üçüncü sınıflarda da seçmeli derslerin oranlarının birinci ve ikinci sınıflardaki dağılıma benzediği görülmektedir. Takviye ve Etüt Çalışmaları dersinin oranı %44'dir. Sanat Etkinlikleri dersi ise %22'lik bir oranla ikinci bir sırayı takip etmektedir. Her üç sınıfta da liste dışı bir seçmeli dersin mevcut olmadığı görülmektedir.

Örneklem kapsamındaki ilköğretim okullarının dördüncü ve beşinci sınıflarında okutulan seçmeli derslerin oranları Tablo 4.15'te verilmiştir.

Tablo 4.15. Örneklem Kapsamındaki İlköğretim Okullarının Dördüncü ve Beşinci Sınıflarında Okutulan Seçmeli Derslerin Oranları

Seçmeli Ders	Dördüncü Sınıf		Beşinci Sınıf	
	f	%	f	%
Yabancı Dil	43	3	45	4
Sanat Etkinlikleri	114	9	127	10
Spor Etkinlikleri	139	11	95	8
Satranç	10	1	9	1
Bilişim Teknolojileri	976	76	976	77
Diğer	0	0	0	0
Toplam	1282	100	1252	100

Tablo 4.15'te örneklem kapsamındaki ilköğretim okullarının dördüncü ve beşinci sınıflarında okutulmakta olan seçmeli derslerin oranları incelendiğinde; dördüncü sınıflarda en fazla okutulan dersin Bilişim Teknolojileri dersi olduğu görülmektedir (%76). Bu dersin oranının yüksek çıkmasında Bilişim Teknolojileri dersinin ilköğretim 4. ve 5. sınıflarında haftada iki saat okutulmasının önemli bir payı vardır. Oran olarak ikinci sırayı %11'lik oranla Spor Etkinlikleri dersi almaktadır. Sanat Etkinlikleri dersi ise %9'luk bir paya sahiptir.

Beşinci sınıflarda okutulan seçmeli derslerin oranları da dördüncü sınıflara benzemektedir. Oran olarak ilk sırayı %77 ile Bilişim Teknolojileri dersi; ikinci sırada ise %10'luk bir oranla Sanat Etkinlikleri dersi almaktadır. Üçüncü sırayı ise %8'lik bir oranla Spor Etkinlikleri dersi takip etmektedir.

Örneklem kapsamındaki ilköğretim okullarının altıncı ve yedinci sınıflarında okutulan seçmeli derslerin oranları Tablo 4.16'da verilmiştir.

Tablo 4.16. Örneklem Kapsamındaki İlköğretim Okullarının Altıncı ve Yedinci Sınıflarında Okutulan Seçmeli Derslerin Oranları

Seçmeli Ders	Altıncı Sınıf		Yedinci Sınıf	
	f	%	f	%
Yabancı Dil	50	4	47	4
Sanat Etkinlikleri	98	7	80	6
Spor Etkinlikleri	262	20	284	21
Satranç	93	7	85	8
Bilişim Teknolojileri	603	45	592	45
Düşünme Eğitimi	25	2	29	2
Halk Kültürü	122	9	115	9
Tarım ve Hayvancılık	0	0	0	0
Medya Okuryazarlığı	77	6	97	7
Diğer	0	0	0	0
Toplam	1330	100	1329	100

Tablo 4.16’da örneklem kapsamındaki ilköğretim okullarının altıncı ve yedinci sınıflarında okutulmakta olan seçmeli derslerin oranları incelendiğinde sınıf düzeylerine göre benzer seçmeli ders dağılımları olduğu görülmektedir. Altıncı sınıflarda en çok okutulan ders %45’lik bir oranla Bilişim Teknolojileri dersidir. İkinci sırayı %20’lik bir oranla Spor Etkinlikleri dersi almaktadır. Üçüncü sırada yer alan Halk Kültürü dersinin okutulma oranı %9’dur.

Yedinci sınıflardaki seçmeli derslerin dağılımları incelendiğinde oran olarak en çok okutulan ders %45’lik bir oranla Bilişim Teknolojileri dersidir. Bu dersi ikinci olarak izleyen ders %21’lik bir oranla Spor Etkinlikleri dersidir. Oran olarak 3. sırada yer alan ders altıncı sınıflarda olduğu gibi Halk Kültürü dersidir (%9).

Örneklem kapsamındaki ilköğretim okullarının sekizinci sınıflarında okutulan seçmeli derslerin oranları Tablo 4.17’de verilmiştir.

Tablo 4.17. Örneklem Kapsamındaki İlköğretim Okullarının Sekizinci Sınıflarında Okutulan Seçmeli Derslerin Oranları

Seçmeli Dersler	Sekizinci Sınıf	
	f	%
İkinci Yabancı Dil	38	4,66
Drama	46	5,6
Güzel Konuşma ve Yazma	37	4,53
Turizm	7	0,85
Bilişim Teknolojileri	559	68,6
Tarım ve Hayvancılık	44	5,4
Yerel El Sanatları	4	0,49
Medya Okuryazarlığı	80	9,81
Diğer	0	0,0
Toplam	815	100

Tablo 4.17’de örneklem kapsamındaki ilköğretim okullarının 8. sınıflarındaki seçmeli derslerin dağılımı incelendiğinde seçilen toplam ders saat sayısının öteki sınıflara göre daha az olduğu dikkat çekmektedir. Bunun sebebi seçmeli derslerin 8. sınıflarda haftada bir saat okutulmasıdır. Seçmeli dersler içinde Bilişim Teknolojileri dersinin belirgin bir ağırlığının olduğu görülmektedir (%68,6). Oran olarak ikinci sırada yer alan seçmeli ders Medya Okuryazarlığı dersi olmuştur (%9,8). 2006–2007 öğretim yılında ilk defa pilot olarak okutulmaya başlanan bu dersin seçilme oranlarının ileriki yıllarda artacağı ifade edilebilir.

4.4. İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin ve Müdürlerinin Girmiş Oldukları Seçmeli Derslere İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlerin ve okul müdürlerinin girdikleri seçmeli derslerin dağılımları Tablo 4.18’de verilmiştir.

Tablo 4.18. Öğretmenlerin ve Okul Müdürlerinin Girdikleri Seçmeli Derslerin Dağılımları

Seçmeli Dersler	Öğretmen		Okul Müdürü	
	f	%	f	%
Yabancı Dil /İkinci Dil	12	1,0	1	0,3
Sanat Etkinlikleri (Drama, Tiyatro, Halk Oyunları, Enstrüman vb.)	178	15,3	35	11,3
Spor Etkinlikleri (Güreş, Futbol, Basketbol, Voleybol vb.)	168	14,5	36	11,7
Bilişim Teknolojileri	354	30,5	50	16,2
Satranç	69	5,9	13	4,2
Düşünme Eğitimi	12	1,0	2	0,6
Halk Kültürü	42	3,6	9	2,9
Tarım ve Hayvancılık	17	1,5	4	1,3
Medya Okuryazarlığı	57	4,9	13	4,2
Takviye ve Etüt Çalışmaları	250	21,6	20	6,5
Drama	1	1,6	3	1,0
Güzel Konuşma ve Yazma	1	1,4	2	0,6
Turizm	1	0,1	0	0,0
Yerel El Sanatları	0	0,0	0	0,0
Diğer	0	0,0	0	0,0

Tablo 4.18’de örneklem kapsamındaki öğretmenler ve okul müdürlerinin hangi seçmeli derslere girdiklerinin dağılımı incelendiğinde; öğretmenlerin %30,5’inin Bilişim Teknolojileri dersine girdikleri görülmektedir. Bu durum ilköğretim okullarında en fazla okutulan dersin Bilişim Teknolojileri dersi olmasıyla paralellik arz etmektedir. Öğretmenlerin okuttukları seçmeli dersler içinde ikinci sırayı %21,6’lık bir oranla Takviye ve Etüt Çalışmaları dersi almaktadır. Üçüncü sırada %15,3’lük bir oranla Sanat Etkinlikleri dersi gelmektedir.

Okul müdürlerinin en fazla girdikleri seçmeli derslerin dağılımları incelendiğinde; öğretmenlerde olduğu gibi birinci sırayı %16,2’lik bir oranla Bilişim Teknolojileri dersi almakta bu dersi ikinci olarak %11,7 ile Spor Etkinlikleri ve %11,3’lük bir oranla Sanat Etkinlikleri dersleri takip etmektedir.

Araştırma kapsamındaki ilköğretim okullarında seçmeli yabancı dil derslerine giren öğretmenlerin branşlar itibarıyla dağılımları Tablo 4.19’da verilmiştir.

Tablo 4.19. Yabancı Dil Dersine Giren Öğretmenlerin Branşlara göre Dağılımları

Branşlar	f	%
Türkçe	0	0,0
Matematik	0	0,0
Fen ve Teknoloji	0	0,0
Sosyal Bilgiler	0	0,0
Yabancı Dil	8	66,7
Teknoloji ve Tasarım	0	0,0
Müzik	0	0,0
Beden Eğitimi	0	0,0
Görsel Sanatlar	0	0,0
Din Kültürü	0	0,0
Bilgisayar	1	8,3
Sınıf Öğretmeni	3	25,0
Toplam	12	100

Tablo 4.19’de araştırmanın örneklemini doğrultusunda branşlar itibarıyla seçmeli dersler kapsamındaki Yabancı Dil derslerine giren öğretmenlerin dağılımları incelendiğinde en büyük grubun %66,7 ile yabancı dil öğretmenleri olduğu; ikinci sırada ise %25,0’lik bir oranla sınıf öğretmenlerinin geldiği görülmektedir.

Araştırma kapsamındaki ilköğretim okullarında sanat etkinlikleri derslerine giren öğretmenlerin branşlar itibarıyla dağılımları Tablo 4.20’de verilmiştir.

Tablo 4.20. Sanat Etkinlikleri Dersine Giren Öğretmenlerin Branşlara göre Dağılımları

Branşlar	f	%
Türkçe	10	5,7
Matematik	1	0,6
Fen ve Teknoloji	1	0,6
Sosyal Bilgiler	1	0,6
Yabancı Dil	0	0,0
Teknoloji ve Tasarım	4	2,3
Müzik	4	2,3
Beden Eğitimi	0	0,0
Görsel Sanatlar	13	7,4
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	0	0,0
Bilgisayar	0	0,0
Sınıf Öğretmeni	142	80,7
Toplam	176	100

Tablo 4.20’de araştırmanın örneklemini doğrultusunda branşlar itibarıyla Sanat Etkinlikleri dersine giren öğretmenlerin dağılımları incelendiğinde; en büyük grubun %80,7 ile sınıf öğretmenleri olduğu görülmektedir. İkinci sırada ise %7,4’lik bir oranla Görsel Sanatlar dersi öğretmenleri gelmektedir. Üçüncü sırada ise %5,7 ile Türkçe öğretmenleri gelmektedir. Teknoloji Tasarım ve Müzik öğretmenlerinin oranları ise birbirine eşittir (%2,3).

Araştırma kapsamındaki ilköğretim okullarında Bilişim Teknolojileri derslerine giren öğretmenlerin branşlar itibarıyla dağılımları tablo 4.21’de verilmiştir.

Tablo 4.21. Bilişim Teknolojileri Dersine Giren Öğretmenlerin Branşlara göre Dağılımları

Branşlar	f	%
Türkçe	10	2,8
Matematik	7	2,0
Fen ve Teknoloji	9	2,6
Sosyal Bilgiler	11	3,1
Yabancı Dil	3	0,9
Teknoloji ve Tasarım	6	1,7
Müzik	0	0,0
Beden Eğitimi	3	0,9
Görsel Sanatlar	1	0,3
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	4	1,1
Bilgisayar	90	25,6
Sınıf Öğretmeni	208	59,0
Toplam	352	100

Tablo 4.21’de araştırmanın örnekleme doğrultusunda branşlar itibarıyla Bilişim Teknolojileri dersine giren öğretmenlerin dağılımları incelendiğinde en büyük grubun sınıf öğretmenleri olduğu (%59,0); ikinci sırayı ise %25,6’lık bir oranla bilgisayar öğretmenlerinin aldığı, üçüncü sırayı sosyal bilgiler öğretmenlerinin aldığı görülmektedir (%3,1).

Araştırma kapsamındaki ilköğretim okullarında seçmeli Spor Etkinlikleri dersine giren öğretmenlerin branşlar itibarıyla dağılımları Tablo 4.22’ de verilmiştir.

Tablo 4.22. Spor Etkinlikleri Dersine Giren Öğretmenlerin Branşlara göre Dağılımları

Branşlar	f	%
Türkçe	1	0,6
Matematik	1	0,6
Fen ve Teknoloji	3	1,8
Sosyal Bilgiler	3	1,8
Yabancı Dil	0	0,0
Teknoloji ve Tasarım	0	0,0
Müzik	0	0,0
Beden Eğitimi	55	32,7
Görsel Sanatlar	0	0,0
Din Kültürü	0	0,0
Bilgisayar	1	0,6
Sınıf Öğretmeni	104	61,9
Toplam	168	100

Tablo 4.22’de araştırmanın örneklemini doğrultusunda branşlar itibarıyla Spor Etkinlikleri derslerine giren öğretmenlerin dağılımları incelendiğinde; en büyük grubun %61,9’luk bir oranla sınıf öğretmenlerinin olduğu göze çarpmaktadır. İkinci grubu ise %32,7’lik bir oranla beden eğitimi öğretmenleri oluşturmaktadır. Fen ve teknoloji ve sosyal bilgiler dersi öğretmenlerinin bu derse girme oranları aynıdır (%1,8).

Araştırma kapsamındaki ilköğretim okullarında seçmeli satranç derslerine giren öğretmenlerin branşlar itibarıyla dağılımları Tablo 4.23’ te verilmiştir.

Tablo 4.23. Satranç Dersine Giren Öğretmenlerin Branşlara göre Dağılımları

Branşlar	f	%
Türkçe	1	1,5
Matematik	5	7,4
Fen ve Teknoloji	5	7,4
Sosyal Bilgiler	7	10,3
Yabancı Dil	0	0,0
Teknoloji ve Tasarım	2	2,9
Müzik	0	0,0
Beden Eğitimi	5	7,4
Görsel Sanatlar	0	0,0
Din Kültürü	3	4,4
Bilgisayar	0	0,0
Sınıf Öğretmeni	40	58,8
Toplam	68	100

Tablo 4.23'te araştırmanın örneklemini doğrultusunda branşlar itibarıyla Satranç derslerine giren öğretmenlerin dağılımları incelendiğinde bu derse giren öğretmenlerin branşlar itibarıyla dağılımlarının daha heterojen olduğu göze çarpmaktadır. En büyük grubu sınıf öğretmenleri oluşturmakta %58,8, ikinci sırada ise %10,3 ile sosyal bilgiler öğretmenlerinin oluşturduğu, matematik, fen ve teknoloji ile beden eğitim öğretmenlerinin aynı oranda %7,4 satranç derslerine girdikleri görülmektedir.

Araştırma kapsamındaki ilköğretim okullarında seçmeli Medya Okuryazarlığı derslerine giren öğretmenlerin branşlar itibarıyla dağılımları Tablo 4.24'te verilmiştir.

Tablo 4.24. Medya Okuryazarlığı Dersine Giren Öğretmenlerin Branşlara göre Dağılımları

Branşlar	f	%
Türkçe	15	27,3
Matematik	0	0,0
Fen ve Teknoloji	1	1,8
Sosyal Bilgiler	23	41,8
Yabancı Dil	0	0,0
Teknoloji ve Tasarım	0	0,0
Müzik	0	0,0
Beden Eğitimi	0	0,0
Görsel Sanatlar	0	0,0
Din Kültürü	1	1,8
Bilgisayar	0	0,0
Sınıf Öğretmeni	15	27,3
Toplam	55	100

Tablo 4.24’te araştırmanın örneklemini doğrultusunda branşlar itibarıyla Medya Okuryazarlığı dersine giren öğretmenlerin dağılımları incelendiğinde en büyük grubun %41,8’lik bir oranla Sosyal bilgiler dersi öğretmenleri olduğu, Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin aynı oranda (%27,3) bu derse girdikleri görülmektedir.

4.5. Öğretmenlerin Seçmeli Dersler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğretmenlerin branşları itibarıyla girmekte oldukları seçmeli derslerin branşlarına uygunluğu konusundaki görüşleri Tablo 4.25’ te verilmiştir.

Tablo 4.25. Öğretmenlerin Branşlarına göre Girmekte Oldukları Seçmeli Derslerin Branşlarına Uygunluğu Konusundaki Görüşleri

Katılım Durumu	Öğretmen	
	f	%
Evet	594	66,9
Kısmen	143	16,1
Hayır	151	17,0
Toplam	888	100

Tablo 4.25’te öğretmenlerin branşları itibarıyla girmekte oldukları seçmeli derslerin branşlarına uygunluğu konusundaki görüşler incelendiğinde; öğretmenlerin %66,9’nun girmekte oldukları seçmeli derslerin branşlarına uygun olduğunu belirttiği görülmektedir. Bu tür düşünmeyenlerin oranı %17 iken “Kısmen” cevabı verenlerin oranı %16,1’dir. Seçmeli derslere giren öğretmenlerin branş itibarıyla farklı alanlardan olmasının derslerin verimliliğini olumsuz yönde etkileyeceği bir gerçektir.

Araştırma kapsamındaki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler seçmeli derslerle ilgili olarak herhangi bir olumsuzluk yaşayıp yaşamadıkları Tablo 4.26’ da verilmiştir.

Tablo 4.26. Öğretmenlerin Seçmeli Derslerle İlgili Olarak Olumsuzluk Yaşayıp Yaşamadıklarıyla İlgili Görüşleri

Katılım Durumu	Öğretmen	
	f	%
Evet	159	14,0
Kısmen	462	40,7
Hayır	514	45,3
Toplam	1135	100

Tablo 4.26’da öğretmenlerin seçmeli derslerle ilgili olarak herhangi bir olumsuzluk yaşayıp yaşamadıkları konusundaki görüşlerinin dağılımı incelendiğinde öğretmenlerin %14’nün “Evet”, %40,7’sinin “Kısmen”, “%45,3’nün “Hayır” şeklinde cevap verdikleri görülmektedir.

Sınıf ve branş öğretmenlerinin girmekte oldukları seçmeli derslerle ilgili olarak herhangi bir olumsuzluk yaşayıp yaşamadıklarının dağılımı Tablo 4.27’ de verilmiştir.

Tablo 4.27. Sınıf ve Branş Öğretmenlerinin Girmekte Oldukları Seçmeli Derslerle İlgili Olarak Herhangi Bir Olumsuzluk Yaşayıp Yaşamadıklarıyla İlgili Görüşleri

Branş		Evet	Kısmen	Hayır	Toplam
Sınıf Öğretmeni	f	105	286	240	631
	%	16,6	45,3	38,0	100
Branş Öğretmeni	f	54	175	273	502
	%	10,8	34,9	54,4	100
Toplam	f	159	461	513	1133
	%	14,0	40,7	45,3	100

Tablo 4.27’de sınıf ve branş öğretmenlerinin girmekte oldukları seçmeli derslerle ilgili olarak herhangi bir olumsuzluk yaşayıp yaşamadıkları hususundaki görüşlerine ait ki-kare testi sonuçları incelendiğinde sınıf ve branş öğretmenlerinin görüşleri arasında fark bulunmuştur ($X^2_{(2)}= 30,921$, $p<0.05$). Sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenlerine nazaran seçmeli derslerle ilgili olarak daha fazla sorun yaşadıkları ifade edilebilir. Bunun sebebi sınıf öğretmenliği branşının birçok branşı içermesidir.

Öğretmenlere göre okullarda seçmeli derslerle ilgili olarak yaşanan olumsuzlukların sebeplerinin dağılımları Tablo 4.28’de verilmiştir.

Tablo 4.28. Öğretmenlerin Seçmeli Derslerle İlgili Olarak Yaşanan Olumsuzlukların Sebepleriyle İlgili Görüşleri

İfadeler	Öğretmen	
	f	%
Okuttuğum seçmeli dersin branşıma uygun olmaması	196	16,9
Dersin uygulamaya yönelik olması	137	11,8
Dersin programından kaynaklanan sorunlar olması	136	11,7
Derse zorunlu olarak girmem	72	6,2
Ders öncesi hazırlıkların uzun sürmesi	50	4,3
Okuldaki araç/gereç/mekân eksikliği	384	33,1
Dersin notla değerlendirilmemesi	123	10,6
Okuttuğum dersin yetenek ve becerilerime uygun olmaması	97	8,4
Diğer	38	3,3

* Katılımcılar birden fazla seçeneğe cevap vermişlerdir.

Tablo 4.28’de araştırmaya katılan öğretmenlerin okuttukları seçmeli derslerle ilgili olarak yaşadıkları olumsuzluklara ait görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin okuttukları seçmeli derslerle ilgili olarak en çok yaşadıkları olumsuzluğun okuldaki araç/gereç/mekân eksikliği olduğu görülmektedir (%33,1). İkinci sırada belirtilen sorun “Okuttuğum dersin branşıma uygun olmaması” ifadesi olmuştur. 3. sırada “Dersin uygulamaya yönelik olması” ifadesi olmuştur (%11,8). “Dersin programından kaynaklanan sorunlar olması” ifadesi ise 4. sırada önemli bir sorun olarak gösterilmiştir. “Dersin notla değerlendirilmemesi” ifadesi ise öğretmenler tarafından 5. sırada bir sorun olarak değerlendirilmiştir.

4.6. Okul Müdürlerinin Seçmeli Dersler Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Okul müdürlerinin okullarında seçmeli derslerle ilgili olarak herhangi bir olumsuzluk yaşayıp yaşamadıklarının dağılımı Tablo 4.29’da verilmiştir.

Tablo 4.29. Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerle İlgili Olarak Okullarında Herhangi Bir Olumsuzluk Yaşayıp Yaşamadıklarıyla İlgili Görüşleri

İfadeler	Okul Müdürü	
	f	%
Evet	22	7,4
Kısmen	95	31,8
Hayır	182	60,9
Toplam	299	100,0

Tablo 4.29’da ilköğretim okulu müdürlerinin okullarında seçmeli derslerle ilgili olarak herhangi bir olumsuzluk yaşayıp yaşamadıklarına dair görüşleri incelendiğinde; okul müdürlerinin %60,9’u “Hayır” diyerek seçmeli dersler konusunda sorun yaşamadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. “Evet” cevabı veren okul müdürü oranı ise %7,4 olmuştur. Okul müdürlerinin okullarda seçmeli derslerle ilgili olarak yaşanan olumsuzluklar konusunda öğretmenlerden daha farklı düşündükleri görülmektedir.

Okul müdürlerine göre okullarda seçmeli derslerle ilgili olarak yaşanan olumsuzlukların sebeplerinin dağılımı Tablo 4.30’da verilmiştir.

Tablo 4.30. Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerle İlgili Olarak Okullarında Yaşanan Olumsuzlukların Sebebi/sebepleriyle İlgili Görüşleri

İfadeler	f	%
Öğretmenlerin okuttukları seçmeli derslerin branşlarına uygun olmaması	62	20,1
Dersin uygulamaya yönelik olması	27	8,7
Dersin programından kaynaklanan sorunlar olması	18	5,8
Öğretmenlerin derse zorunlu olarak girmeleri	22	7,1
Ders öncesi hazırlıkların uzun sürmesi	6	1,9
Okuldaki araç/gereç/mekân eksikliği	86	27,8
Dersin notla değerlendirilmemesi	29	9,4
Seçmeli derslerde görev almak isteyen öğretmen fazlalığı	5	1,6
Diğer	5	1,6

* Katılımcılar birden fazla seçeneğe cevap vermişlerdir.

Tablo 4.30’da okul müdürlerinin okullarda seçmeli derslerle ilgili olarak yaşanan olumsuzluklar konusundaki görüşleri incelendiğinde; okul müdürlerine göre seçmeli derslerle ilgili olarak en önemli sorun “Okuldaki araç/gereç/mekân eksikliği” ifadesiyle ilgilidir. Okul müdürlerinin en önemli sorun konusunda öğretmenler gibi düşündükleri görülmektedir. Okul müdürleri tarafından ikinci sırada dile getirilen sorun “Öğretmenlerin okuttukları seçmeli derslerin branşlarına uygun olmamasıdır (%20,1). “Dersin notla değerlendirilmemesi” ifadesi okul müdürleri tarafından 3. sırada sorun olarak algılanmaktadır.

4.7. Öğretmen ve Okul Müdürlerinin İlköğretim Okullarında Seçilemeyen Dersler Hakkındaki Görüşlerine Ait Bulgu ve Yorumlar

Öğretmen ve okul müdürlerine göre okulların koşulları nedeniyle açamadıkları seçmeli derslerin olup olmadığı yönündeki görüşleri Tablo 4.31’de verilmiştir.

Tablo 4.31. Öğretmen ve Okul Müdürlerinin Okullarının Koşulları Nedeniyle Açamadıkları Seçmeli Derslerle İlgili Görüşleri

İfadeler	Öğretmen		Okul Müdürü	
	f	%	f	%
Evet	572	51,3	152	51,7
Hayır	543	48,7	142	48,3
Toplam	1115	100,0	294	100,0

Tablo 4.31’de öğretmen ve okul müdürlerinin okullarında koşullar nedeniyle açamadıkları dersler hakkındaki görüşlerinin dağılımı incelendiğinde; öğretmen ve okul müdürlerinin görüşlerinin birbirlerine paralel olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin %51,2’si, okul müdürlerinin ise %51,7’si okullarının koşulları nedeniyle seçmeli olarak açamadıkları dersler olduğunu ifade etmişlerdir. “Hayır” diyen okul öğretmenlerin oranı %48,7, okul müdürlerinin oranı ise %48,3 olmuştur.

Öğretmen ve okul müdürlerine göre okullarında koşullar nedeniyle seçilemeyen derslerin dağılımları Tablo 4.32’ de verilmiştir.

Tablo 4.32. Öğretmenler ve Okul Müdürlerine Göre Okullarında Koşullar Nedeniyle Seçemedikleri Derslerin Dağılımları

Dersler	Öğretmen		Okul Müdürü	
	f	%	f	%
Yabancı Dil /İkinci Dil	29	2,5	25	8,1
Sanat Etkinlikleri (Drama, Tiyatro, Halk Oyunları, Enstrüman vb.)	135	11,6	45	14,6
Spor etkinlikleri (Güreş, Futbol, Basketbol, Voleybol vb.)	112	9,6	50	16,2
Bilişim Teknolojileri	128	11,0	29	9,4
Satranç	78	6,7	19	6,1
Düşünme Eğitimi	7	0,6	2	0,6
Halk Kültürü	13	1,1	6	1,9
Tarım ve Hayvancılık	25	2,2	17	5,5
Medya Okuryazarlığı	29	2,5	7	2,3
Takviye ve Etüt Çalışmaları	2	0,2	0	0,0
Drama	8	0,7	4	1,3
Güzel Konuşma ve Yazma	1	0,1	0	0,0
Turizm	3	0,3	6	1,9
Yerel El Sanatları	8	0,7	22	7,1
Diğer	0	0,0	0	0,0

Tablo 4.32’de araştırmaya katılan öğretmenler ve okul müdürlerinin okullarının koşulları nedeniyle seçemedikleri seçmeli derslerle ilgili görüşleri incelendiğinde; öğretmenlere göre seçemedikleri seçmeli derslerin başında (%11,6) oranıyla Sanat Etkinlikleri dersinin geldiği görölmektedir. Öğretmen görüşlerine göre okulların koşulları nedeniyle seçilemeyen diğer bir ders de Bilişim Teknolojileri dersidir (%11,0). 3. sırada seçilemeyen ders ise Spor Etkinlikleri dersidir (%9,6). 4. olarak Satranç dersi gelmektedir. Okul müdürlerinin görüşlerine göre okullarındaki koşullar nedeniyle seçemedikleri derslerin başında %16,2’lik bir oranla Spor Etkinlikleri dersi gelmektedir. İkinci sırada ise Sanat Etkinlikleri dersi gelmektedir (%14,6). Bilişim Teknolojileri dersi ise 3. sırada gösterilmiştir. Okul müdürleri tarafından okullarında seçilemeyen 4. öncelikli ders ise Yabancı Dil dersidir.

Öğretmen ve okul müdürlerine göre okullarda farklı seçmeli derslerin açılmamasının sebepleri Tablo 4.33’te verilmiştir.

Tablo 4.33. Öğretmen ve Okul Müdürlerinin Okullarında Farklı Seçmeli Derslerin Açılmamasının Sebepleriyle İlgili Görüşleri

İfadeler	Öğretmen		Okul Müdürü	
	f	%	f	%
İlgili branş öğretmenin olmaması	320	27,6	126	40,8
Okulun fiziki şartlarının yetersiz olması	391	33,7	122	39,5
Okulun öğrenci mevcudunun kalabalık olması	82	7,1	17	5,5
Çevre şartları	200	17,2	40	12,9
Sınıfların kalabalık olması	98	8,4	16	5,2
Okuldaki araç/gereç/mekân eksikliği	396	34,1	115	37,2
Seçmeli dersle ilgili bilgi ve yeteneğe sahip öğretmene sahip olamamamız	192	16,5	77	24,9
Öğrenci ve velilerden istek gelmemesi	100	8,6	29	9,4
Diğer	19	1,6	4	1,3

Tablo 4.33’te öğretmen ve okul müdürlerine göre okullarda farklı seçmeli derslerin açılmamasının sebeplerine ilişkin görüşler incelendiğinde; öğretmenlere göre en önde gelen sebebin %34,1’lik bir oranla okuldaki araç/gereç/mekân eksikliği olduğu görölmektedir. İkinci sırada ise %33,7’lik bir oranla okulun fiziki şartlarının yetersiz olması gelmektedir. 3. sırada ise ilgili branş öğretmeninin olmamasıdır.

Okul müdürlerine göre okullarında farklı seçmeli ders seçememelerinde en belirgin faktör %40,8’lik bir oranla ilgili branş öğretmeninin olmamasıdır. İkinci sırada ise öğretmenlerde olduğu gibi okulun fiziki şartlarının yetersiz olması (%39,5) gelmektedir. Okul müdürlerine göre 3. sırada %37,2’lik bir oranla okuldaki araç/gereç/mekân eksikliği gelmektedir.

4.8. İlköğretim Okullarında Seçmeli Derslere Girecek Öğretmenlerin Nasıl Tespit Edildiğine Dair Bulgu ve Yorumlar

Öğretmen ve okul müdürlerine yöneltilen öğretmenler kurulunda belirlenen seçmeli derslere girecek öğretmenlerin tespitinde hangi kriterler göz önünde bulundurulmaktadır? Sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 4.34’te verilmiştir.

Tablo 4.34. Öğretmen ve Okul Müdürlerinin Öğretmenler Kurulunda Belirlenen Seçmeli Derslere Girecek Öğretmenlerin Tespitinde Göz Önünde Bulundurulmuş Kriterlere İlgili Görüşleri

Ölçütler	Öğretmen		Okul Müdürü	
	f	%	f	%
Branşın uygunluğuna	913	78,6	287	92,9
Kıdeme	13	1,1	6	1,9
Haftalık ders yükü	483	41,6	167	54,2
Seçmeli dersle ilgili hizmet içi eğitim alması	469	40,4	190	61,5
Diğer	111	9,6	19	6,1

Tablo 4.34’te araştırmaya katılan öğretmen ve okul müdürlerinin öğretmenler kurulunda belirlenen seçmeli dersler girecek öğretmenlerin tespitinde hangi kriterlerin göz önünde bulundurulduğuna ilişkin görüşleri incelendiğinde; gerek öğretmenler gerekse okul müdürleri tarafından birinci sırada tercih edilen ifadenin “Branşın uygunluğuna” olduğu görülmektedir. Bu ifadeye öğretmenlerin %78,6’sı tercihte bulunurken, okul müdürlerinin bu ifadeye katılımı %92,9’dur. Öğretmenler ve okul müdürlerinin ikinci sırada tercih ettikleri ifadelerin farklı olduğu görülmektedir. Öğretmenler “Haftalık ders yükü” seçeneğini %41,6 oranında tercih ederlerken, okul müdürleri “Öğretmenlerin seçmeli dersle ilgili hizmet içi eğitim alması” ifadesini %61,5 oranında tercih etmişlerdir. Öğretmenlerin haftalık ders yükünün okullarda seçmeli derslerin seçilmesinde önemli rol oynadığı bazı branş öğretmenlerinin zorunlu derslere çok girmeleri nedeniyle seçmeli derslere giremedikleri ifade edilebilir. Seçmeli derslere girecek öğretmenlerin belirlenmesinde “diğer” faktörü öğretmenler tarafından %9,6 oranında okul müdürlerinde tarafından %6,1 oranında değerlendirilmiştir.

4.9. Öğretmenlerin Seçmeli Derslerle İlgili Hizmet İçi Eğitime Yaklaşımlarına Ait Bulgular ve Yorumlar

Öğretmenlerin okutmakta oldukları seçmeli derslerle ilgili herhangi bir hizmet içi katılma oranlarına ait bilgiler Tablo 4.35’te verilmiştir.

Tablo 4.35. Öğretmenlerin Okutmakta Oldukları Seçmeli Derslerle İlgili Hizmet İçi Eğitime Katılma Oranları

Katılım durumu	f	%
Katılan	272	24,8
Katılmayan	823	75,2
Toplam	1095	100,0

Tablo 4.35’te araştırmaya katılan öğretmenlerin okutmakta oldukları seçmeli derslerle ilgili herhangi bir hizmet içi eğitime katılım durumlarının dağılımı verilmiştir. Öğretmenlerin %24,8’inin hizmet içi eğitime katıldıkları, %75,2’sinin hizmet içi kurslara katılmadıkları görülmektedir. Öğretmenlerin hizmet içi kurslara katılımının az olması bu tür kursların yaygınlaştırılmasının gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

Öğretmenlerin seçmeli derslerle ilgili olarak herhangi bir uzmanlık belgesine sahip olma oranlarına ilişkin bilgiler Tablo 4.36’ da verilmiştir.

Tablo 4.36. Öğretmenlerin Seçmeli Derslerle İlgili Olarak Uzmanlık Belgesine (antrenör, hakem, lider vb.) Sahip Olma Oranları

Katılım durumu	f	%
Evet	242	21,9
Hayır	862	78,1
Toplam	1104	100

Tablo 41’de araştırmaya katılan öğretmenlerin seçmeli derslerle ilgili olarak herhangi bir uzmanlık belgesine sahip olup olmadıkları soruna verdikleri cevapların dağılımları incelendiğinde öğretmenlerin %21,9’nun bu tür belgelere sahip oldukları, %78,1’nin ise bu tür bir uzmanlık belgesine sahip olmadıkları görülmektedir.

Sınıf ve branş öğretmenlerinin girmekte oldukları seçmeli derslerle ilgili olarak hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının dağılımı Tablo 4.37’de verilmiştir.

Tablo 4.37. Öğretmenlerinin Girmekte Oldukları Seçmeli Derslerle İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarıyla İlgili Görüşleri

		Evet	Hayır	Toplam
Sınıf Öğretmeni	f	360	228	588
	%	63,7	38,8	100
Türkçe	f	48	45	93
	%	51,6	48,4	100
Matematik	f	16	14	30
	%	53,3	46,7	100
Fen ve Teknoloji	f	24	21	45
	%	53,3	46,7	100
Sosyal Bilgiler	f	34	31	65
	%	52,3	47,7	100
Yabancı Dil	f	8	18	26
	%	30,8	69,2	100
Teknoloji ve Tasarım	f	14	5	19
	%	73,7	26,3	100
Müzik	f	2	2	4
	%	50,0	50,0	100
Beden Eğitimi	f	31	33	64
	%	48,4	51,6	100
Görsel sanatlar	f	7	12	19
	%	36,8	63,2	100
Din	f	4	8	12
	%	33,3	66,7	100
Bilgisayar	f	17	74	91
	%	18,7	81,3	100
Toplam	f	565	491	1056
	%	53,5	46,5	100

Tablo 4.37’de öğretmenlerin branşlar itibarıyla girmekte oldukları seçmeli derslerle ilgili olarak hizmet içi eğitim ihtiyacı duyup duymamalarıyla ilgili görüşleri incelendiğinde; öğretmenlerin %53,5’u böyle bir eğitime ihtiyaç duyduklarını, %46,5’u da hizmet içi kurslarına ihtiyaç duymadıklarını ifade etmişlerdir. Hizmeti içi eğitim almak isteyen öğretmenlerin branşların başında teknoloji ve tasarım öğretmenleriyle, sınıf öğretmenleri gelmektedir. Teknoloji ve tasarım öğretmenlerinin %73,7’si ve sınıf öğretmenlerinin %63,7’si hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını belirtmişlerdir. Teknoloji ve tasarım öğretmenlerinin bu kadar yüksek oranda hizmet içi eğitime ihtiyaç duymaları kendi branş derslerinde son yıllarda yapılan değişikliklerle bağlantılı olabilir. Bazı branş öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının düşük oranda olduğu görülmektedir. Bu branşların başında bilgisayar öğretmenleri gelmektedir. Kendi branş dersleri ilköğretim okullarında seçmeli olan bilgisayar öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının düşük çıkması olağan olarak kabul edilebilir.

4.10. Öğretmen ve Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerin Hangi Sınıf Düzeyinde Başlatılmasıyla İlgili Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar

Öğretmen ve okul müdürlerinin “seçmeli derslerin verilmemesi gerektiğini düşündüğünüz sınıf var mı?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 4.38’de verilmiştir.

Tablo 4.38. Öğretmen ve Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerin Verilmemesi Gerektiğini Düşündükleri Sınıf Düzeyiyle İlgili Görüşleri

	Öğretmen		Okul Müdürü	
	f	%	f	%
Evet	338	30,0	83	28,7
Hayır	798	70,0	206	71,3
	1136	100,0	289	100,0

Tablo 4.38’de öğretmen ve okul müdürlerine yöneltilen “Seçmeli derslerin verilmemesi gerektiğini düşündüğünüz sınıf var mı?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde öğretmen ve okul müdürlerinin görüşlerinin bu konuda birbirlerine paralellik arz ettiği göze çarpmaktadır. Her iki grupta “Hayır” cevabı %70’i bulmaktadır. “Evet” cevabı verenlerin oranları öğretmenlerde %30 iken okul müdürlerinde %28,7’dir. İlköğretim okullarının bazı sınıflarında seçmeli derslerin verilmemesi gerektiğini düşünen eğitimcilerin sayılarının pek de azımsanmayacak boyutta olduğu görülmektedir.

Öğretmen ve okul müdürlerinin “Seçmeli derslerin okutulmamasını düşündüğünüz sınıf düzeyi var mı?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 4.39’da verilmiştir.

Tablo 4.39. Öğretmen ve Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerin Okutulmamasını Düşündükleri Sınıf Düzeyiyle İlgili Görüşleri

Sınıf Düzeyi	Öğretmen		Okul Müdürü	
	f	%	f	%
Birinci sınıf	318	27,4	77	24,9
İkinci sınıf	261	22,5	70	22,7
Üçüncü sınıf	196	16,9	63	20,4
Dördüncü sınıf	36	3,1	10	3,2
Beşinci sınıf	29	2,5	7	2,3
Altıncı sınıf	5	0,4	2	0,6
Yedinci sınıf	5	0,4	2	0,6
Sekizinci sınıf	10	0,9	4	1,3

Tablo 4.39’da öğretmen ve okul yöneticilerine sorulan “Seçmeli derslerin verilmemesi gerektiğini düşündüğünüz sınıf var mı? sorusuna “Evet” cevabı verenlere sorulan “Seçmeli derslerin okutulmamasını düşündüğünüz sınıf düzeyi var mı?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımları incelendiğinde; öğretmen ve okul müdürlerinin birbirlerine paralel düşündükleri görülmektedir. Öğretmenler ve okul müdürlerinin seçmeli derslerin okutulmamasını

düşündükleri sınıf düzeylerinin daha çok ilköğretimin birinci, ikinci ve üçüncü sınıfları olduğu görülmektedir. Her iki grupta da dördüncü sınıf düzeyinden itibaren seçmeli ders okutulmasını diyenlerin oranlarının azaldığı göze çarpmaktadır. Öğretmenler seçmeli derslerin birinci sınıfta okutulmamasını %27,4 oranında, okul müdürleri %24,9 oranında ileri sürerlerken dördüncü sınıfta okutulmasını diyen öğretmenlerin oranı öğretmenlerde %3,1, okul müdürlerinde ise %3,2 olmuştur. Seçmeli derslerin ilk üç sınıfta okutulup okutulmayacağı konusunda başka araştırmaların yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Öğretmen ve okul müdürlerinin “Seçmeli dersler kaçınıcı sınıftan itibaren verilmeye başlanmalıdır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımları Tablo 4.40’ta verilmiştir.

Tablo 4.40. Öğretmen ve Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerin Verilmesi Gereken Sınıf Düzeyleriyle İlgili Görüşleri

Sınıf Düzeyi	Öğretmen		Okul Müdürü	
	f	%	f	%
Tüm sınıflarda	696	61	212	71,1
.....sınıftan itibaren	451	39	86	28,9
	1161	100	298	100

Tablo 45’te öğretmenlerin ve okul müdürlerinin “Seçmeli dersler kaçınıcı sınıftan itibaren verilmeye başlanmalıdır?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımları incelendiğinde; öğretmenlerin %61’i tüm sınıflarda seçmeli derslerin verilmesi gerektiğini, %39’nun ise belirli bir sınıftan itibaren seçmeli derslerin verilmeye başlanmasını düşündükleri görülmektedir. Okul müdürlerinden seçmeli derslerin tüm sınıflarda verilmesi gerektiğini düşünenlerin oranı %71,1’dir. Seçmeli derslerin belli bir sınıftan itibaren verilmesini düşünenlerin oranı %28,9’dur.

Öğretmen ve okul müdürlerinin “Seçmeli derslerin kaçınıcı sınıftan itibaren verilmeye başlanmalıdır?” Sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 4.41’de verilmiştir.

Tablo 4.41. Öğretmen ve Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerin Verilmeye Başlanmasını Düşündükleri Sınıf Düzeyiyle İlgili Görüşleri

Sınıf Düzeyi	Öğretmen		Okul Müdürü	
	f	%	f	%
Birinci sınıf	11	2	0	0
İkinci sınıf	45	10	11	12
Üçüncü sınıf	88	19	12	13
Dördüncü sınıf	250	55	60	65,2
Beşinci sınıf	9	2	3	3,3
Altıncı sınıf	54	12	6	6,5
Yedinci sınıf	0	0	0	0
Sekizinci sınıf	0	0	0	0

Tablo 4.41’de öğretmen ve okul yöneticilerine sorulan: “Seçmeli dersler kaçınıcı sınıftan itibaren verilemeye başlanmalıdır?” sorusuna “Evet” cevabı verenlere ikinci bir soruyla sorulan: “Seçmeli derslerin verilmeye başlanmasını düşündükleri sınıf düzeyi ne olmalıdır?” soruna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde; öğretmen ve okul müdürlerinin seçmeli derslerin verilmeye başlanmasını düşündükleri sınıf düzeyleri konusunda görüş birliği içinde oldukları görülmektedir. Seçmeli derslerin ilköğretim sınıfları içerisinde verilmeye başlanması için en uygun sınıf düzeyi öğretmenler ve okul müdürlerine göre dördüncü sınıf düzeyidir. Öğretmenler %55, okul müdürleri ise %65,2 oranında seçmeli derslerin dördüncü sınıf düzeyinden itibaren verilmeye başlanmasını düşündüklerini ifade etmişlerdir.

4.11. Öğretmen ve Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerin Daha İyi İşlenmesine Yönelik Görüşlerine Ait Bulgu ve Yorumlar

Öğretmen ve Okul Müdürlerinin “Seçmeli derslerin daha iyi işlenmesi için neler yapılabilir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımları Tablo 4.42’de verilmiştir.

Tablo 4.42. Öğretmen ve Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerin Daha İyi İşlenmesine Yönelik Görüşlerinin Dağılımı

İfadeler	Öğretmen		Okul Müdürü	
	f	%	f	%
Seçmeli derslere giren öğretmenlerin yeterliliklerini geliştirmek	824	71,0	235	76,1
Okulun imkânlarını geliştirmek	924	79,6	230	74,4
Seçmeli derslerin programlarını geliştirmek	448	38,6	81	26,2
Çevrenin imkânlarını geliştirmek	467	40,2	75	24,4
Seçmeli derslerin notla değerlendirilmesi	283	24,4	85	27,5
Diğer	40	3,4	6	2,0
Okulun fiziki imkânlarını geliştirmek			205	66,6

* Katılımcılar birden fazla seçeneğe cevap vermişlerdir.

Tablo 4.42’de öğretmen ve okul müdürlerinin göre “Seçmeli derslerin daha iyi işlenmesi için neler yapılabilir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımları incelendiğinde; öğretmenler tarafından en yüksek düzeyde tercih edilen ifade %79,6’lık oranla “Okulun imkânlarını geliştirmek” ifadesi olmuştur. İlköğretim okullarının fiziki yapı ve donanım açısından eksikliklerinin mevcut olması öğretmenlerin bu tür bir öneride bulunmalarında etkin olmuştur.

İkinci sırada ise “Seçmeli derslere giren öğretmenlerin yeterliliklerini geliştirmek” ifadesidir. Üçüncü sırada “Çevrenin imkânlarını geliştirmek” ifadesi yer almaktadır (%40,2). Dördüncü sırada ise %38,6’lık bir oranla “Seçmeli derslerin programlarını geliştirmek” ifadesi olmuştur.

Okul müdürlerinin, yapılabilecekler hususunda birinci olarak tercih ettikleri ifade %76,1’lik oranla “Seçmeli derslere giren öğretmenlerin yeterliliklerini geliştirmek” olmuştur. İkinci sırada ise “Okulun imkânlarını geliştirmek” %74,4, üçüncü sırada ise %66,6’lik bir oranla “Okulun fiziki imkânlarını geliştirmek” ifadesi olmuştur.

4.12. Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerin Hangi Ayda Tespit Edilmesine İlişkin Görüşlerine Ait Bulgu ve Yorumlar

Okul müdürlerinin “Seçmeli dersleri hangi ayda tespit edilmelidir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı Tablo 4.43’ te verilmiştir.

Tablo 4.43. Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerin Belirlenmesini İstedikleri Aylarla İlgili Görüşleri

Aylar	f	%
Nisan	1	0
Mayıs	7	2,3
Haziran	102	34,2
Temmuz	5	1,7
Ağustos	3	1,0
Eylül	164	55,0
Ekim	11	3,7
Kasım	5	1,7
Toplam	298	100

Tablo 4.43’te okul müdürlerine sorulan “Seçmeli dersler hangi ayda tespit edilmelidir?” sorusuna verdikleri cevapların dağılımı incelendiğinde; oran olarak en fazla tercih edilen ayın eylül ayı olduğu görülmektedir (%55,0). İkinci sırayı ise %34,2’lik bir oranla haziran ayı takip etmektedir. Eylül ve haziran aylarının okul müdürleri tarafından en çok tercih edilmelerini, okul müdürlerinin bu soruya verdikleri açık uçlu cevaplarda bulmak mümkündür. Haziran ayını seçmeli derslerin seçilmesini tercih eden okul müdürleri; Millî Eğitim Bakanlığının kitap seçimini bahar aylarında gerçekleştirmesi nedeniyle kitap seçimiyle birlikte seçmeli derslerin seçilmesinin uygun olacağını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Eylül ayını seçen okul müdürleri ise öğretmen tayinleri nedeniyle okul kadrosunun oluşmasının tamamlandığı eylül ayında seçmeli derslerin belirlenmesinin daha uygun olacağı düşüncesindedirler.

4.13. Öğretmenlerin Seçmeli Derslerle İlgili İfadelere Katılımlarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan ilköğretim okulu öğretmenlerinin seçmeli derslerle ilgili ifadelere verdikleri cevaplar doğrultusunda hesaplanan frekans, yüzde ortalama ve standart sapma Tablo 4.44’ te verilmiştir.

Tablo 4.44. Öğretmenlerin Seçmeli Derslerle İlgili İfadelere Katılım Düzeyleri

İFADELER	Tamamen	Oldukça	Orta	Az	Hiç	N	\bar{X}	SS	Katılma Düzeyi
	f	f	f	f	f				
	%	%	%	%	%				
1-Seçmeli dersler öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkarmaktadır.	250 21,8	563 49,0	256 22,3	68 5,9	11 1,0	1148	3,85	0,86	Oldukça
2-Seçmeli dersler öğrencilerin ilgisini çekmektedir	310 27,0	538 46,8	234 20,4	56 4,9	11 1,0	1149	3,94	0,86	Oldukça
3-Seçmeli dersler için ayrılan ders saatleri yeterlidir.	178 15,5	287 25,1	343 30,0	269 23,5	68 5,9	1145	3,21	1,14	Orta
4-Seçmeli ders sayısı artırılmalıdır.	192 17,3	222 20,0	329 29,7	137 12,4	229 20,6	1109	3,01	1,38	Orta
5-Öğrenciler seçmeli dersleri zorunlu dersler kadar ciddiye almaktadır.	142 12,5	314 27,5	339 29,7	247 21,7	98 8,6	1140	3,14	1,14	Orta
6- Seçmeli dersler verimli yürütülmektedir.	146 12,9	401 35,5	415 36,7	142 12,6	27 2,4	1131	3,44	0,94	Oldukça
7-Seçmeli derslerde yeterince uygulama/etkinlik yapılmaktadır.	140 12,2	385 33,7	403 35,3	195 17,1	20 1,7	1143	3,38	1,12	Orta
8-Seçmeli dersler için öğrencilerin ön yeterliliklerine dikkat edilmektedir.	163 14,3	324 27,9	355 31,1	227 19,9	74 6,5	1143	3,24		Orta
9-Öğretmenler dersleri takviye etmek için seçmeli dersleri kullanmaktadır.	140 12,3	288 25,3	279 24,5	252 22,2	178 15,3	1137	2,96	1,26	Orta
10-Seçmeli dersler öğrencinin akademik hayatı için zemin sağlar.	232 20,4	445 39,1	315 27,7	115 10,1	30 2,6	1137	3,65	0,99	Oldukça
11-Öğrenciler seçmeli derslerle ilgili kaynaklara kolaylıkla ulaşabilmektedir.	73 6,4	258 22,5	386 33,7	351 30,7	77 6,7	1145	2,91	1,02	Orta
12-Seçmeli dersler öğrencilerin meslek seçimine katkıda bulunmaktadır.	142 12,4	376 32,9	378 33,0	214 18,7	34 3,0	1144	3,33	1,01	Orta
13-OKS ve seviye belirleme sınavı öğrencilerin seçmeli derslere olan ilgilerini azaltmaktadır.	286 25,5	358 31,9	242 20,8	158 14,1	77 6,9	1121	3,55	1,20	Oldukça
14- Seçmeli dersler hakkında öğrenciler bilgilendirilmektedir.	157 13,9	360 31,9	379 33,5	173 15,3	61 5,4	1130	3,34	1,06	Orta
15- Seçmeli dersler hakkında veliler bilgilendirilmektedir.	81 7,1	216 18,9	358 31,4	307 26,9	178 15,6	1140	2,75	1,14	Orta

İFADELER	Tamamen	Oldukça	Orta	Az	Hiç	N	\bar{X}	SS	Katılma Düzeyi
	f	f	f	f	f				
	%	%	%	%	%				
16- Seçmeli dersleri öğrenciler önemsemektedir.	122 10,7	357 31,4	390 34,3	214 18,8	54 4,7	1137	3,25	1,03	Orta
17- Seçmeli dersler öğrencilerin bireysel farklılıklarını desteklemektedir.	185 16,2	512 44,9	310 27,2	112 9,8	22 1,9	1141	3,64	0,93	Oldukça
18-Seçmeli dersler öğrencilerin zihinsel gelişimlerini sağlamaktadır.	241 21,0	536 46,8	286 25,0	72 6,3	10 0,9	1145	3,81	0,86	Oldukça
19-Seçmeli dersler öğrencilerin duyuşsal gelişimine katkıda bulunmaktadır.	236 20,6	547 47,7	284 24,8	71 6,2	8 0,7	1146	3,81	0,85	Oldukça
20-Seçmeli dersler öğrenciler arasındaki iş birliğini artırmaktadır.	299 26,1	533 46,5	243 21,2	62 5,4	10 0,9	1147	3,91	0,87	Oldukça
21-Seçmeli dersler öğrencilerin öz disiplin anlayışlarını geliştirmelerine katkı sağlamaktadır.	148 13,0	463 40,6	405 35,6	100 2,0	23 2,0	1139	3,54	0,89	Oldukça
22- Seçmeli dersler öğrencilerin öz güvenlerini artırmaktadır.	230 20,2	555 48,8	270 23,7	73 6,4	10 0,9	1138	3,81	0,86	Oldukça
23- Veliler seçmeli dersler hakkında bilinçlidirler.	29 2,6	117 10,3	324 28,6	413 36,5	249 22,0	1133	2,39	1,67	Az
24- Birinci kademedeki görev yapan sınıf öğretmenleri hangi seçmeli dersi okutacaklarına kendileri karar verebilmelidir.	622 55,0	285 25,2	151 13,4	50 4,4	23 2,0	1131	4,27	0,98	Tamamen
25- Seçmeli dersler okul yöneticileri tarafından ciddiye alınmaktadır.	312 27,7	465 41,3	253 22,5	68 6,0	28 2,5	1126	3,86	0,97	Oldukça
26-Seçmeli derslerle ilgili olarak okul çapında etkinlikler/yarışmalar düzenlenmektedir.	76 6,7	243 21,5	341 30,2	284 25,1	187 16,5	1131	2,77	1,15	Orta
27-Seçmeli dersler öğrencilerin ilgilendikleri bir alanda uzmanlaşmalarını sağlar.	148 13,1	406 35,8	371 32,7	165 14,6	43 3,8	1133	3,40	1,01	Oldukça
28-Seçmeli derslerde daha çok teorik bilgi verilmektedir.	64 5,7	235 20,8	482 42,7	289 25,6	59 5,2	1129	2,96	0,94	Orta
29-Seçmeli derslerin program içerikleri günceldir.	137 12,1	450 39,8	397 35,1	120 10,6	26 2,3	1130	3,49	0,91	Oldukça
30-Öğrenciler istemedikleri seçmeli dersleri almak zorunda kalmaktadır.	249 2,14	269 23,7	341 30,1	192 16,9	82 7,2	1133	3,36	1,20	Orta

Tablo 4.44'e göre, öğretmenlerin "Seçmeli dersler öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkarmaktadır." ifadesine katılımları şu şekilde olmuştur ($\bar{X}=3,85$). Buna göre öğretmenlerin ifadeye katılım düzeyleri "Oldukça" şeklindedir. Seçmeli derslerin bir amacı da öğrencilerin yeteneklerini geliştirmek olduğu için araştırmaya katılan öğretmenlerin bu yönde görüş bildirmeleri seçmeli derslerin belirtilen amacı bir ölçüde karşılayabildiği şeklinde yorumlanabilir.

"Seçmeli dersler öğrencilerin ilgisini çekmektedir" ifadesine araştırmaya katılan öğretmenlerin katılımları ($\bar{X}=3,94$) olmuştur. Öğretmenler seçmeli derslerin öğrencilerin ilgilerini çektiği konusunda "Oldukça" düzeyinde katıldıklarını ifade etmişlerdir. "Seçmeli ders sayısı artırılmalıdır" ifadesi de öğretmenler tarafından "Orta" derecede kabul gören bir ifade olmuştur ($\bar{X}=3,01$). Öğretmenlerin seçmeli ders sayılarının artırılmasına pek de sıcak bakmadıkları branşları dışında ders okutmakla karşı karşıya gelmemek istemedikleri sonucuna varılabilir.

"Seçmeli dersler için ayrılan ders saatleri yeterlidir" ifadesine araştırmaya katılan öğretmenlerin katılımları ($\bar{X}=3,21$, "Orta" derecededir. Öğretmenler içerisinde özellikle branş öğretmenlerinin ders saatlerini yeterli görmedikleri yapılan ANOVA testinde de görülmektedir. "Öğrenciler seçmeli dersleri zorunlu dersler kadar ciddiye almaktadır." ifadesine olan katılım incelendiğinde; öğretmenlerin bu ifadeye katılımlarının ($\bar{X}=3,14$), "Orta" düzeye katıldıkları anlaşılmaktadır. Seçmeli derslerde öğrencilerin not almamaları öğrencilerin bu derslere katılımlarını etkilemektedir. Özellikle ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin seçmeli derslerde not alınmadığını bildikleri, bunun da öğrencilerin derslere karşı ilgilerini ve tutumlarını etkilediği hatta bazı disiplin problemlerin ortaya çıktığı öğretmenlerin verdikleri açık uçlu cevaplardan anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin, "Seçmeli dersler verimli yürütülmektedir" ifadesine katılım düzeylerinin "Oldukça" düzeyinde ($\bar{X}=3,44$) olduğu görülmektedir. Taş (2004) tarafından yapılan araştırmada "Seçmeli dersler verimli yürütülüyor mu?" ifadesine öğretmenlerin %27,4'ü verimli yürütüldüğü, %37,1'i kısmen verimli yürütülüyor, %35,5'u ise verimli yürütülüyor şeklinde cevap vermişlerdir. Seçmeli derslerle ilgili olarak yapılan bu iki araştırmanın bulguları farklılık göstermektedir. İki araştırmanın yapıldığı tarihler arasındaki seçmeli derslerle ilgili uygulamaların böyle bir sonuca neden olduğu fikri ileri sürülebilir.

“Seçmeli derslerde yeterince uygulama/etkinlik yapılmaktadır.” ifadesine öğretmenlerin katılımları ($\bar{X}=3,38$) olarak gerçekleşmiştir. Öğretmenlerin bu ifadeye “Orta” düzeyde katılmaları okullarımızda seçmeli derslerle ilgili olarak uygulama ve etkinlik konusunda problemlerin yaşandığını düşündürmektedir. Seçmeli derslerin seçim kriterlerinin birisinin de öğrencilerin ön yeterliliklerinin tespit ediliyor olmasıdır.

Araştırmaya katılan öğretmenler ön yeterliliklerin tespiti konusunda ($\bar{X}=3,24$) “Orta” düzeyde ifadeye katıldıklarını ifade etmişlerdir. Okullarda çeşitli nedenlerle öğrencilerin ön yeterlilik düzeylerine dikkat edilmeden seçmeli derslerin seçildiği gibi bir yaklaşımın olduğu ifade edilebilir.

“Öğretmenler dersleri takviye etmek için seçmeli dersleri kullanmaktadır” ifadesine araştırmaya katılan öğretmenlerin ($\bar{X}=2,96$) “Orta” düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır.

“Seçmeli dersler öğrencilerin akademik hayatı için zemin sağlar” ifadesine katılım öğretmenler tarafından ($\bar{X}=3,65$) “Oldukça” şeklinde gerçekleşmiştir. Öğretmenler seçmeli derslerin öğrencilerin akademik hayatları için önemli gördüklerini düşündükleri sonucuna buradan ulaşılabilir. “Öğrenciler seçmeli derslerle ilgili kaynaklara kolaylıkla ulaşabilmektedir” ifadesi de öğretmenler tarafından “Orta” düzeyde katılınan bir ifade olmuştur ($\bar{X}=2,91$). Öğrencilerin yaşadıkları çevrenin imkânlarına bağlı olarak seçmeli derslerle ilgili kaynaklara ulaşmada zorluk çektikleri bunun da öğretmenlerinin görüşlerine yansıdığı söylenebilir.

“Seçmeli dersler öğrencilerin meslek seçimine katkıda bulunmaktadır.” ifadesine araştırmaya katılan öğretmenlerin katılım düzeyi ($\bar{X}=3,33$) şeklinde gerçekleşmiştir. Bu durum seçmeli dersleri öğrencilerin bir kısım meslekleri tanımaları için bir araç olarak gören anlayışın artık değişmeye başladığı şeklinde yorumlanabilir. “OKS ve Seviye Belirleme Sınavı öğrencilerin seçmeli derslere olan ilgilerini azaltmaktadır” ifadesine araştırmaya katılan öğretmenlerin katılımları ($\bar{X}=3,55$) “Oldukça” şeklinde gerçekleşmiştir. Seçmeli derslerde öğrencilerin başarıları notla değerlendirilmediği için öğrencilerin özellikle ilköğretim 6-8 sınıfların seçmeli dersleri pek kale almadıkları öğretmenlerin verdikleri açık uçlu cevaplardan anlaşılmaktadır.

“Seçmeli dersler hakkında öğrenciler bilgilendirilmektedir” ifadesine öğretmenlerin katılımları ($\bar{X}=3,34$) “Orta” şeklinde gerçekleşmiştir. Öğrencilerin seçmeli derslerin amaçları

ve bu derslerin işleyişleri hakkında bilgilendirilmelerinin yetersiz olduğu ifade edilebilir. Taş (2004) tarafından yapılan araştırmada; “Seçmeli dersler hakkında öğrenciler bilgilendirilmektedir” ifadesine araştırmaya katılan öğretmenlerin %82,3’nün “Evet” şeklinde cevap vermişlerdir. Seçmeli derslerle ilgili olarak yapılan iki araştırmanın bulguları farklılık göstermektedir.

“Seçmeli dersler hakkında veliler bilgilendirilmektedir” ifadesine de öğretmenlerin katılımları ($\bar{X}=2,75$) olarak gerçekleşmiştir. Öğrenciler için geçerli olan durumun veliler açısından da geçerli olduğu görülmektedir. Seçmeli dersler için velilerin bilgilendirilmeleri gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

“Seçmeli dersleri öğrenciler önemsemektedir” ifadesine araştırmaya katılan öğretmenlerin katılımları ($\bar{X}=3,25$), “Orta” şeklinde gerçekleşmiştir. Çeşitli nedenlerle öğrencilerin seçmeli dersleri yeterince önemsemedikleri öğretmenler tarafından düşünülmektedir.

“Seçmeli dersleri öğrencilerin bireysel farklılıklarını desteklemektedir” ifadesine araştırmaya katılan öğretmenlerin katılımları ($\bar{X}=3,64$), “Oldukça” düzeyindedir. Seçmeli derslerin varlığının bir sebebi de öğrencilerin farklı alanlardaki ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarmak ve geliştirmektir. Öğretmenlerin bu ifadeye “Oldukça” düzeyinde katılımları, okullarımızda öğrencilerin farklılıklarının kabul edilmesi açısından olumludur.

“Seçmeli dersler öğrencilerin zihinsel gelişimlerini sağlamaktadır” ifadesine araştırmaya katılan öğretmenlerin katılımları ($\bar{X}=3,81$), “Oldukça” düzeyindedir. Başta satranç dersi olmak üzere seçmeli derslerin öğrencilerin zihinsel gelişimlerine katkıda bulunduğu öğretmenler tarafından da kabul görmektedir.

“Seçmeli dersler öğrencilerin duyuşsal gelişimine katkıda bulunmaktadır.” ifadesi öğretmenler tarafından ($\bar{X}=3,81$), “Oldukça” düzeyinde tercih edilmiştir. Özellikle sanat içerikli seçmeli derslerin öğrencilerin duyuşsal gelişimlerine katkı sağladığı öğretmen görüşleriyle kabul görmüştür.

“Seçmeli dersler öğrenciler arasındaki iş birliğini artırmaktadır” ifadesi öğretmenler tarafından “Oldukça” düzeyinde kabul görmüştür. Seçmeli ders uygulamaları sırasında öğrenciler arasındaki iş birliğinin geliştiği öğretmenler tarafından ifade edilmektedir.

“Seçmeli dersler öğrencilerin öz disiplin anlayışlarını geliştirmelerine katkı sağlamaktadır” ifadesi de öğretmenler tarafından yüksek düzeyde kabul gören bir ifade olmuştur ($\bar{X}=3,54$).

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Seçmeli dersler öğrencilerin öz güvenlerini artırmaktadır.” ifadesine katılım düzeyleri ($\bar{X}=3,81$), “Oldukça” düzeyindedir. Seçmeli derslerin amaçlarından biri de öğrencinin bu dersleri özgür iradeleriyle seçip öz güvenlerini artırmaktır. Öğretmenlerin bu ifadeye olumlu yaklaşımları istenilen bir durumdur.

“Veliler seçmeli dersler hakkında bilinçlidirler.” ifadesi 27 maddeden oluşan anket soruları içinde öğretmenler tarafından en düşük puanla değerlendirilen ifade olmuştur. ($\bar{X}=2,39$), öğretmenler bu ifadeye “Az” düzeyinde katılmışlardır. Bu durum ilköğretim okullarında velilerin bu konuda bilinçlendirilmesi için gerekli çalışmaların yapılması gerektiği sonucunu ortaya koymaktadır.

“Birinci kademedeki görev yapan sınıf öğretmenleri hangi seçmeli dersi okutacaklarına kendileri karar verebilmelidirler” ifadesi öğretmenler tarafından ($\bar{X}=4,27$) “Tamamen” düzeyinde kabul görmüştür.

Öğretmenlere yöneltilen “Seçmeli dersler okul yöneticileri tarafından ciddiye alınmaktadır” ifadesine öğretmenlerin katılımları ($\bar{X}=3,86$) “Oldukça” düzeyindedir. İlköğretim okullarında bir kısım seçmeli derslere okul müdürleri girmektedir. Okul müdürlerinin zorunlu olarak haftada girmeleri gereken ders saatlerinin önemli bir kısmını seçmeli dersler oluşturmaktadır. Öğretmenlerin bu yöndeki görüşleri olumlu olarak değerlendirilebilir.

“Seçmeli derslerle ilgili olarak okul çapında etkinlikler/yarışmalar düzenlenmektedir” ifadesi araştırmaya katılan öğretmenler tarafından ($\bar{X}=2,77$) “Orta” düzeyde kabul görmüştür. İlköğretim okullarında seçmeli derslerle ilgili olarak yeterince etkinlik/yarışma düzenlenmediği görüşü ileri sürülebilir.

“Seçmeli dersler öğrencilerin ilgilendikleri bir alanda uzmanlaşmalarını sağlar” ifadesi öğretmenler tarafından ($\bar{X}=3,40$) “Oldukça” düzeyinde tercih edilmiştir. Seçmeli dersler öğrencilerin yetenek ve ilgileri doğrultusunda gelişmelerini amaçlamaktadır. Öğretmenlerin ifadeye katılımları seçmeli derslerin amaçlarından birinin gerçekleştiği şeklinde yorumlanabilir.

“ Seçmeli derslerde daha çok teorik bilgi verilmektedir” ifadesi ($\bar{X}=2,96$) “Orta” düzeyde kabul görmüştür. Öğretmenler seçmeli derslerin uygulamalı olduğunu düşündüklerini göstermişlerdir.

“Seçmeli derslerin program içerikleri günceldir” ifadesi öğretmenler tarafından ($\bar{X}=3,49$), “Oldukça” düzeyinde görüş bildirdikleri bir ifade olmuştur. Seçmeli derslerin bir kısmı yeni ihdas edilen dersler olup bunların programlarının yeni olduğu ifade edilebilir.

“Öğrenciler istemedikleri seçmeli dersleri almak zorunda kalmaktadır” ifadesine öğretmenlerin katılımları ($\bar{X}=3,36$), “Orta” düzeyindedir. Öğretmenlerin bu cevabı “Okulunuzda seçmeli derslerin seçiminde en çok hangi kriterler göz önünde bulundurulmaktadır” sorusuna verdikleri cevaplar ile çelişmektedir. Çünkü öğretmenlere göre seçmeli derslerin seçiminde etkili olan birinci öncelik okulun imkânlarıdır. Bu da öğrencilerin bir kısmının istemedikleri seçmeli dersleri almak zorunda kaldıkları sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

4.14. Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerle İlgili İfadelere Katılımlarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan okul müdürlerinin seçmeli derslerle ilgili ifadelere verdikleri cevaplar doğrultusunda hesaplanan frekans, yüzde ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4.45’te verilmiştir.

Tablo 4.45. Okul Müdürlerinin Seçmeli Derslerle İlgili İfadelere Katılım Düzeyleri

İFADELER	Tamamen	Oldukça	Orta	Az	Hiç	N	\bar{X}	SS	Katılma Düzeyi
1-Seçmeli dersler öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkarmaktadır.	63 21,3	157 53,0	63 21,3	12 4,1	1 0,3	296	3,91	0,78	Oldukça
2-Seçmeli dersler öğrencilerin ilgisini çekmektedir.	77 26,0	160 54,1	43 14,5	15 5,1	1 0,3	296	4,00	0,80	Oldukça
3-Seçmeli dersler için ayrılan ders saatleri yeterlidir.	65 22,1	73 24,8	93 31,6	53 18,0	10 3,4	294	3,44	1,12	Oldukça
4-Seçmeli ders sayısı artırılmalıdır.	49 16,8	49 16,8	72 24,7	42 14,4	79 27,1	291	2,82	1,43	Orta
5-Öğrenciler seçmeli dersleri zorunlu dersler kadar ciddiye almaktadır.	39 13,3	82 28,0	84 28,7	72 24,6	16 5,5	293	3,19	1,11	Orta
6- Seçmeli dersler verimli yürütülmektedir.	35 11,9	131 44,4	100 33,9	27 9,2	2 0,7	295	3,58	0,84	Oldukça
7-Seçmeli derslerde yeterince uygulama/etkinlik yapılmaktadır.	31 10,6	117 39,6	106 36,2	38 13,0	1 0,3	293	3,47	0,86	Oldukça
8-Seçmeli dersler için öğrencilerin ön yeterliliğine dikkat edilmektedir.	35 12,0	116 39,7	101 34,6	32 11,0	8 2,7	292	3,47	0,93	Oldukça
9-1,2, ve 3. sınıf öğretmenleri dersleri takviye etmek için seçmeli ders kapsamında takviye ve etüt çalışmalarını tercih etmektedir.	151 48,9	97 32,9	29 9,8	13 4,4	5 1,7	295	4,27	0,93	Tamam en
10-Öğrenciler seçmeli derslerle ilgili kaynakları kolaylıkla ulaşabilmektedir.	26 8,8	75 25,4	125 42,4	60 20,3	9 3,1	295	3,17	0,95	Orta
11-Seçmeli dersler öğrencilerin ilerideki meslek seçimlerine katkıda bulunmaktadır.	65 22,2	78 26,6	85 29,0	47 16,0	18 6,1	295	3,48	3,33	Oldukça
12-OKS ve seviye belirleme sınavı öğrencilerin seçmeli derslere olan ilgilerini azaltmaktadır.	65 22,2	78 26,6	85 29,0	47 16,0	18 6,1	293	3,43	1,17	Oldukça
13-Seçmeli dersler hakkında öğrenciler bilgilendirilmektedir.	29 9,8	89 30,1	110 37,2	52 17,6	16 5,4	295	3,76	0,85	Oldukça
14- Seçmeli dersler hakkında veliler bilgilendirilmektedir.	29 9,8	89 30,1	110 37,2	52 17,6	16 5,4	296	3,21	1,02	Orta
15- Seçmeli dersleri öğrenciler önemsemektedir.	36 12,2	104 35,1	111 37,5	38 12,8	7 2,4	296	3,42	0,94	Oldukça
16- Seçmeli dersler öğrencilerin bireysel farklılıklarını desteklemektedir.	48 17,1	145 51,6	70 24,9	14 5,0	4 1,4	281	3,78	0,83	Oldukça
17- Seçmeli dersler öğrencilerin zihinsel gelişimlerini sağlamaktadır.	50 17,8	139 49,5	79 28,1	12 4,3	1 0,4	281	3,80	0,79	Oldukça

İFADELER	Tamamen	Oldukça	Orta	Az	Hiç	N	\bar{X}	SS	Katılma Düzeyi
18-Seçmeli dersler öğrencilerin duyuşsal gelişimine katkı sağlamaktadır.	42 14,9	142 50,5	85 30,2	10 3,6	2 0,7	281	3,75	0,77	Oldukça
19-Seçmeli dersler öğrenciler arasındaki iş birliğini artırmaktadır.	71 25,4	136 48,7	63 22,6	7 2,5	2 0,7	279	3,96	0,80	Oldukça
20-Seçmeli dersler öğrencilerin öz disiplin anlayışlarını geliştirmelerine katkı sağlamaktadır.	36 12,9	126 45,2	95 34,1	19 6,8	3 1,1	279	3,62	0,83	Oldukça
21-Seçmeli dersler öğrencilerin öz güvenlerini artırmaktadır.	64 22,7	138 48,9	66 23,4	13 4,6	1 0,4	282	3,89	0,81	Oldukça
22- Seçmeli dersler öğrencilerin ilgilendikleri bir alanda uzmanlaşmalarını sağlamaktadır.	35 12,4	99 35,1	105 37,2	39 13,8	4 1,4	282	3,43	0,92	Oldukça
23- Seçmeli derslerle ilgili olarak okul çapında etkinlikler/yarışmalar düzenlenmektedir.	30 10,8	90 32,3	89 31,9	55 19,7	15 5,4	279	3,23	0,92	Orta
24- Seçmeli derslerin programları içerikleri günceldir.	37 13,2	130 46,3	93 33,1	17 6,0	4 1,4	281	3,64	0,83	Oldukça
25- Öğrenciler istemedikleri seçmeli dersleri almak zorunda kalmaktadır.	35 12,5	66 23,5	93 33,1	64 22,8	23 8,2	281	3,09	1,13	Orta
26-Seçmeli dersler öğrencileri ilerideki akademik hayata hazırlamaktadır.	18 6,4	78 27,7	119 42,2	55 19,5	12 4,3	282	3,12	0,94	Orta
27-Seçmeli derslerde daha çok teorik bilgi verilmektedir	10 3,5	67 23,8	107 37,9	84 29,8	14 5,0	282	2,91	0,93	Orta
28-Bazı öğretmenler ek ders ücreti alabilmek için seçmeli derslere rağbet etmektedir.	18 6,4	41 14,6	66 23,6	88 31,4	67 23,9	280	2,48	1,18	Az
29- Birinci kademedeki görev yapan sınıf öğretmenleri hangi seçmeli dersi okutacaklarına kendileri karar verebilmelidir.	147 52,1	72 25,5	41 14,5	12 4,3	10 3,5	282	4,18	1,06	Oldukça
30-Seçmeli dersler öğretmenler tarafından ciddiye alınmaktadır.	74 26,3	116 41,3	73 26,0	13 4,6	5 1,8	281	3,86	0,92	Oldukça

Tablo 4.45'e göre, okul müdürlerinin "Seçmeli dersler öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkarmaktadır" ifadesine katılımları şu şekilde olmuştur ($\bar{X}=3,91$). Buna göre okul müdürlerinin ifadeye katılım düzeyleri "Oldukça" şeklindedir. Okul müdürlerinin öğretmenler gibi seçmeli derslerin öğrencilerin yeteneklerini geliştirmekte olduğu fikrine katıldıkları ifade edilebilir.

“Seçmeli dersler öğrencilerin ilgisini çekmektedir” ifadesine araştırmaya katılan okul müdürlerinin katılımları ($\bar{X}=4,00$) olmuştur. Okul müdürleri seçmeli derslerin öğrencilerin ilgilerini çektiği konusunda “Oldukça” düzeyinde katıldıklarını ifade etmişlerdir. İlköğretim okullarında okutulmakta olan seçmeli derslerin öğrencilerin ilgisini çektiği fikrine hem öğretmenlerin hem de okul müdürlerinin katılması olumlu olarak ifade edilebilir.

“Seçmeli dersler için ayrılan ders saatler yeterlidir” ifadesine okul müdürlerinin katılımları ($\bar{X}=3,44$) “Oldukça” düzeyindedir. Okul müdürlerinin 8.sınıf hariç haftada iki saat okutulan seçmeli ders saatlerini yeterli gördükleri ifade edilebilir.

“Seçmeli ders sayısı artırılmalıdır” ifadesi de okul müdürleri tarafından “Orta” derecede kabul gören bir madde olmuştur ($\bar{X}=2,82$). Okul müdürlerinin okullarında görev yapan öğretmenleri gibi seçmeli ders sayılarının artırılmasına pek de sıcak bakmadıkları branşları dışında ders okutmakla karşı karşıya gelmemek istedikleri sonucuna varılabilir.

“Öğrenciler seçmeli dersleri zorunlu dersler kadar ciddiye almaktadır.” ifadesine; okul müdürlerinin katılımlarının ($\bar{X}=3,19$), “Orta” düzeyde katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu ifade de okul müdürlerinin öğretmenler gibi düşündükleri sonucuna varılabilir.

“Seçmeli derslerde yeterince uygulama/etkinlik yapılmaktadır” ifadesine okul müdürlerinin katılımları ($\bar{X}=3,47$) olarak gerçekleşmiştir. Okul müdürlerinin bu ifadeye “Oldukça” düzeyde katılmaları, öğretmenlerle bu konuda farklı düşüncelerini göstermektedir. Bu maddenin değerlendirilmesi için başka araştırmalarda öğrenci hatta veli görüşlerine başvurulması yerinde olacaktır.

Seçmeli derslerin seçim kriterlerin birisi de öğrencilerin ön yeterliliklerinin tespit ediliyor olmasıdır. Okul müdürlerinin “Seçmeli dersler için öğrencilerin ön yeterliliklerine dikkat edilmektedir” ifadesine katılımları ($\bar{X}=3,47$) “Oldukça” düzeyindedir. Bu ifade de okul müdürleriyle öğretmenler arasında bir görüş farklılığı olduğu dikkat çekmektedir.

“1, 2, ve 3. sınıf öğretmenleri dersleri takviye etmek için seçmeli ders kapsamında Takviye ve Etüt Çalışmalarını tercih etmektedir” ifadesine okul müdürlerinin katılım düzeyleri ($\bar{X}=4,27$) “Tamamen” şeklindedir. Araştırmanın örneklemindeki ilköğretim okullarının ilk üç sınıflarında en çok okutulan dersin Takviye ve Etüt Çalışmaları dersi olması okul müdürlerinin görüşlerini doğrulamaktadır.

“Öğrenciler seçmeli derslerle ilgili kaynaklara kolaylıkla ulaşabilmektedir.” ifadesine okul müdürlerinin katılımları ($\bar{X}=3,17$) “Orta” düzeyde katıldıkları bir ifade olmuştur. Okul müdürlerinin katılım düzeyleri öğretmenleriyle aynıdır. Bu durum seçmeli derslerle ilgili ders araç-gereç sıkıntısının önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

“Seçmeli dersler öğrencilerin meslek seçimine katkıda bulunmaktadır.” ifadesine araştırmaya katılan okul müdürlerinin katılım düzeyi ($\bar{X}=3,48$), “Oldukça” düzeyinde gerçekleşmiştir. Okul müdürlerinin seçmeli dersleri öğrencilerin meslek seçimlerine katkıda bulunabilecek bir unsur olarak görmeleri ilgi çekicidir.

“OKS ve seviye belirleme sınavı öğrencilerin seçmeli derslere olan ilgilerini azaltmaktadır.” ifadesine araştırmaya katılan okul müdürlerinin katılımları ($\bar{X}=3,43$) “Oldukça” şeklinde gerçekleşmiştir. OKS ve benzeri sınavların öğrencilerin seçmeli derslere karşı olan tutumlarını etkileme hususunda okul müdürlerinin görüşlerinin öğretmenlerinin görüşlerine paralellik arz ettiği görülmektedir.

“Seçmeli dersler hakkında öğrenciler bilgilendirilmektedir.” ifadesine okul müdürlerinin katılımları ($\bar{X}=3,76$) “Oldukça” düzeyinde gerçekleşmiştir. Bilgilendirme konusunda okul müdürleriyle öğretmenlerin görüşleri arasında belirgin bir fark olduğu gözden kaçmamaktadır.

“Seçmeli dersler hakkında veliler bilgilendirilmektedir.” ifadesine de okul müdürlerinin katılımları ($\bar{X}=3,21$), “Orta” düzey olarak gerçekleşmiştir. Okul müdürlerinin bu şekilde görüş bildirmeleri öğretmenlerle aynı doğrultuda düşündüklerini göstermektedir. Bu da velilerin seçmeli dersler konusunda bilgilendirilmelerine önem verilmesi gereğini ortaya çıkarmaktadır.

“Seçmeli dersleri öğrenciler önemsemektedir.” ifadesine okul müdürlerinin katılımları ($\bar{X}=3,42$), “Oldukça” düzeyindedir. Öğretmenlerin bu ifadeye katılımlarının “Orta” düzeyde olduğu hatırlanırsa iki grup arasında bu ifade için bir görüş farkı olduğu ifade edilebilir.

“Seçmeli dersler öğrencilerin bireysel farklılıklarını desteklemektedir.” ifadesine araştırmaya katılan okul müdürlerinin katılımları ($\bar{X}=3,78$), “Oldukça” düzeyindedir. Okul müdürlerinin de seçmeli derslerin öğrencilerin bireysel farklılıklarını desteklediği görüşüne inandıkları sonucuna varılabilir.

“Seçmeli dersler öğrencilerin zihinsel gelişimlerini sağlamaktadır.” ifadesine araştırmaya katılan okul müdürlerinin katılımları ($\bar{X}=3,80$), “Oldukça” düzeyindedir. Okul müdürleri seçmeli derslerin öğrencilerin zihinsel gelişimlerine katkıda bulunduğunu düşündüklerini verdikleri cevaplarla göstermişlerdir.

“Seçmeli dersler öğrencilerin duyuşsal gelişimine katkıda bulunmaktadır.” ifadesi okul müdürleri tarafından ($\bar{X}=3,75$), “Oldukça” düzeyinde tercih edilmiştir. Seçmeli derslerin öğrencilerin duyuşsal gelişimlerine katkı sağladığı konusunda okul müdürlerinin görüşleri öğretmen görüşleriyle aynıdır.

“Seçmeli dersler öğrenciler arasındaki iş birliğini artırmaktadır.” ifadesi okul müdürleri tarafından, öğretmenlerde olduğu gibi “Oldukça” düzeyinde kabul görmüştür. Seçmeli dersler sırasında öğrenciler arasındaki iş birliğinin geliştiği iki grubun ortak katılımıyla ifade edilebilir. “Seçmeli dersler öğrencilerin öz disiplin anlayışlarını geliştirmelerine katkı sağlamaktadır” ifadesi okul müdürleri tarafından “Oldukça” düzeyinde tercih edilmiştir ($\bar{X}=3,62$).

Araştırmaya katılan okul müdürlerinin “Seçmeli dersler öğrencilerin öz güvenlerini artırmaktadır” ifadesine katılım düzeyleri ($\bar{X}=3,89$), “Oldukça” düzeyindedir. Okul müdürlerinin bu konudaki görüşlerinin öğretmen görüşleriyle aynı olduğu görülmektedir.

“Seçmeli dersler öğrencilerin ilgilendikleri bir alanda uzmanlaşmalarını sağlar.” ifadesi okul müdürleri tarafından ($\bar{X}=3,43$) “Oldukça” düzeyinde tercih edilmiştir. Seçmeli derslerin en önemli amaçlarından birisi öğrencilerin kendi seçtikleri bir alanda ilerlemelerini sağlamak olduğuna göre; seçmeli derslerin bu amacı gerçekleştirmekte önemli rol oynadığı araştırmaya katılan gruplar tarafından kabul gördüğü söylenebilir.

“Seçmeli derslerle ilgili olarak okul çapında etkinlikler/yarışmalar düzenlenmektedir.” ifadesi araştırmaya katılan okul müdürleri tarafından ($\bar{X}=3,23$) “Orta” düzeyde kabul görmüştür. İlköğretim okullarında seçmeli derslerle ilgili olarak iyileştirmeye açık alanlardan birisinin bu konu olduğu ifade edilebilir.

“Seçmeli derslerin program içerikleri günceldir.” ifadesi okul müdürlerinin ($\bar{X}=3,64$), “Oldukça” düzeyinde katıldıkları bir ifade olmuştur.

“Öğrenciler istemedikleri seçmeli dersleri almak zorunda kalmaktadır.” ifadesine okul müdürlerinin katılımları ($\bar{X}=3,09$), “Orta” düzeyde bu ifadeye katılmışlardır. Okul müdürlerinin bu cevabı öğretmenler de olduğu gibi “Okulunuzda seçmeli derslerin seçiminde en çok hangi kriterler göz önünde bulunduruluyor.” sorusuna verdikleri cevaplar ile çelişmektedir. Çünkü okul müdürlerine göre seçmeli derslerin seçiminde etkili olan birinci öncelik okulun imkânlarıdır. Bu da öğrencilerin bir kısmının istemedikleri seçmeli dersleri almak zorunda kaldıkları sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Okul müdürleri “Seçmeli dersler öğrencilerin ilerideki akademik hayata hazırlamaktadır.” ifadesine ($\bar{X}=3,12$) “Orta” düzeyde katılmaktadırlar. Okul müdürlerinin bu ifadeye katılımlarının öğretmenlere nazaran daha az olduğu görülmektedir.

“Seçmeli derslerde daha çok teorik bilgi verilmektedir.” İfadesi okul müdürlerince ($\bar{X}=2,91$) “Orta” düzeyde kabul görmüştür. Okul müdürleri öğretmenler gibi seçmeli derslerde uygulama yapıldığını düşünmektedirler.

“Bazı öğretmenler ek ders ücreti alabilmek için seçmeli derslere rağbet etmektedir.” ifadesine okul müdürlerinin katılımı ($\bar{X}=2,48$) “Az” düzeyinde olmuştur. Okul müdürlerinin bu doğrultuda düşünceleri böyle bir olayın az gerçekleştiğini göstermektedir.

“Birinci kademedeki görev yapan sınıf öğretmenleri hangi seçmeli dersi okutacaklarına kendileri karar verebilmelidirler.” ifadesi okul müdürleri tarafından ($\bar{X}=4,18$) “Oldukça” düzeyinde kabul görmüştür. Okul müdürlerinin bu ifadeye katılımlarının öğretmen görüşlerine göre daha düşük olduğu görülmektedir.

“Seçmeli dersler öğretmenler tarafından ciddiye alınmaktadır.” ifadesine okul müdürlerinin katılım düzeyleri ($\bar{X}=3,96$) “Oldukça” düzeyindedir. Okul yönetiminden sorumlu olan müdürlerin öğretmenleri bu şekilde değerlendirmeleri olumlu olarak değerlendirilebilir.

4.15. Araştırmaya Katılanların Görev Türü Değişkenine Göre Seçmeli Derslere İlişkin Görüşlerine Ait Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4.46’da araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre “Seçmeli dersler öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkarmaktadır.” ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.46. Seçmeli Derslerin Öğrencilerin Yeteneklerini Ortaya Çıkarmasıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	11,448	2	5,724	8,07	1-2,3	1-S.Öğr	641	3,76
Gruplar içi	1019,5385	1439	0,709		2-1	2.B.Öğr.	505	3,96
Toplam	1030,983	1441			3-1	3.Müdür	296	3,91
							1442	3,86

P<0,05

Tablo 4.46 incelendiğinde, “Seçmeli dersler öğrencilerin yeteneklerin ortaya çıkarmaktadır.” ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [F(2,1439)= 8,07; p<.05].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre sınıf öğretmenleriyle branş öğretmenleri ve okul müdürleri arasında, branş öğretmenleriyle sınıf öğretmenleri arasında, okul müdürleriyle sınıf öğretmenleri arasında görüş farklılığı ortaya çıkmıştır. Buna göre fark sınıf öğretmenlerinden kaynaklanmaktadır. Sınıf öğretmenleri seçmeli derslerin öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkardığı konusunda branş öğretmenleri ve okul müdürlerinden farklı düşünmektedirler.

Tablo 4.47’de araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre “Seçmeli dersler öğrencilerin ilgisini çekmektedir.” ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.47. Seçmeli Derslerin Öğrencilerin İlgisini Çekmesiyle İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	7,966	2	5,724	5,489	1-2,3	1-S.Öğr	639	3,87
Gruplar içi	1044,830	1439	0,709		2-1	2.B.Öğr.	508	4,03
Toplam	1052,796	1441			3-1	3.Müdür	296	4,00
							1443	3,95

P<0,05

Tablo 4.47 incelendiğinde, “Seçmeli dersler öğrencilerin ilgisini çekmektedir.” ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [F(2,1439)= 5,48; p<.05].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre; sınıf öğretmenleriyle branş öğretmenleri ve okul müdürleri arasında, branş öğretmenleriyle sınıf öğretmenleri arasında, okul müdürleriyle sınıf öğretmenleri arasında görüş farklılığı ortaya çıkmıştır. Buna göre fark sınıf öğretmenlerinden kaynaklanmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin seçmeli derslerde daha fazla sorun yaşamaları böyle bir sonuç ortaya çıkarmış olabilir.

Tablo 4.48’de araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre “Seçmeli dersler için ayrılan ders saatleri yeterlidir.” ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.48. Seçmeli Dersler İçin Ayrılan Ders Saatlerinin Yeterliliği İle İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	80,978	2	40,489	32,431	1-2	1-S.Öğr	639	3,42
Gruplar içi	1790,292	1434	1,248		2-1	2.B.Öğr.	504	2,93
Toplam	1871,271				3-2	3.Müdür	294	3,44
							1437	3,26

P<0,05

Tablo 48 incelendiğinde, “Seçmeli dersler için ayrılan ders saatleri yeterlidir.” ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [F(2,1434= 32,431; p<.05)].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre sınıf öğretmenleriyle branş öğretmenleri arasında ve okul müdürleriyle branş öğretmenleri arasında görüş farklılığı ortaya çıkmıştır. Buna göre fark branş öğretmenlerinden kaynaklanmaktadır. Branş öğretmenlerinin girdikleri seçmeli derslerin kendi branşlarıyla ilgisi olmasının bu sonucu ortaya çıkardığı söylenebilir.

Tablo 4.49’da Araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre “Seçmeli ders sayısı artırılmalıdır. ” ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.49. Seçmeli Ders Sayısının Artırılmasıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	116,946	2	58,473	32,319	1-2	1-S.Öğr	611	2,73
Gruplar içi	2523,910	1395	1,809		2-1,3	2.B.Öğr.	496	3,36
Toplam		1397			3-2	3.Müdür	291	2,82
							1398	2,97

P<0,05

Tablo 49 incelendiğinde, “Seçmeli ders sayısı artırılmalıdır.” ifadesine araştırmaya katılan sınıf, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [$F(2,11395= 32,319; p<.05)$].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre sınıf öğretmenleriyle branş öğretmenleri, branş öğretmenleriyle sınıf öğretmenleri ve okul müdürleriyle de branş öğretmenlerinin görüşleri arasında fark bulunmuştur. Branş öğretmenleri yeni seçmeli dersler belirlenip yürürlüğe girmesine daha çok taraftırlar.

Tablo 4.50’de araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre “Öğrenciler seçmeli dersleri zorunlu dersler kadar ciddiye almaktadır.” ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.50. Öğrencilerin Seçmeli Dersleri Zorunlu Dersler Kadar Ciddiye Alıp Almadıklarıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	8,960	2	4,480	3,451	1-2	1-S.Öğr	633	3,21
Gruplar içi	1853,632	1428	1,298		2-1	2.B.Öğr.	505	3,04
Toplam	1862,593	1430				3.Müdür	293	3,19
							1431	3,15

$P<0,05$

Tablo 4.50 incelendiğinde, “Öğrenciler seçmeli dersleri zorunlu dersler kadar ciddiye almaktadır.” ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [$F(2,1428= 3,451; p<.05)$].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre sınıf öğretmenleriyle branş öğretmenlerinin görüşleri arasında fark bulunmuştur. Farklılık branş öğretmenlerden kaynaklanmaktadır. Çünkü branş öğretmenleri daha çok ilköğretim ikinci kademe sınıflarındaki seçmeli derslere girmektedir ve bu sınıflarda okuyan öğrencilerin yaratmış oldukları disiplin problemlerinin branş öğretmenlerinde böyle bir tutuma yol açtığı ifade edilebilir.

Tablo 4.51’de araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre “Seçmeli dersler verimli yürütmektedir.” ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.51. Seçmeli Derslerin Verimli Yürütülmesiyle İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LDS Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	29,644	2	14,822	17,568	1-2,3	1-S.Öğr	628	3,31
Gruplar içi	1198,870	1421	0,844		2-1	2.B.Öğr.	501	3,61
Toplam	1228,514	1423			3-1	3.Müdür	295	3,58
							1424	3,47

P<0,05

Tablo 4.51 incelendiğinde, “Seçmeli dersler verimli yürütülmektedir.” ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [F(2,1421)= 8,07; p<.05].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre sınıf öğretmenleriyle branş öğretmenleri ve okul müdürleri arasında, branş öğretmenleriyle sınıf öğretmenleri arasında, okul müdürleriyle sınıf öğretmenleri arasında görüş farklılığı ortaya çıkmıştır. Buna göre fark sınıf öğretmenlerinden kaynaklanmaktadır. Sınıf öğretmenleri seçmeli derslerin verimliliği konusunda diğer iki grup kadar katılımcı değildir. Birçok branşın derslerine giren sınıf öğretmenlerinin bu yaklaşımları ilgi çekicidir.

Tablo 4.52’de araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre “Seçmeli derslerde yeterince uygulama/etkinlik yapılmaktadır.” ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.52. Seçmeli Derslerde Yeterince Uygulama/ Etkinlik Yapılıp Yapılmadığıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	22,309	2	11,154	12,722	1-2,3	1-S.Öğr	636	3,26
Gruplar içi	1254,709	1431	0,877		2-1	2.B.Öğr.	505	3,52
Toplam	1277,018	1433			3-1	3.Müdür	293	3,47
							1434	3,40

P<0,05

Tablo 4.52 incelendiğinde, “Seçmeli derslerde yeterince uygulama/etkinlik yapılmaktadır.” ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [F(2,1431)= 12,722; p<.05].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre sınıf öğretmenleriyle branş öğretmenleri ve okul müdürleri arasında, branş öğretmenleriyle sınıf öğretmenleri arasında, okul müdürleriyle sınıf öğretmenleri arasında görüş farklılığı ortaya çıkmıştır. Buna göre fark sınıf öğretmenlerinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 4.53’de araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre ‘‘Seçmeli dersler için öğrencilerin ön yeterliliğine dikkat edilmektedir’’ ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.53. Seçmeli Derslerde ğrencilerin n Yeterliliğine Dikkat Edilip Edilmediğiyle Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LDS Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	15,8982	2	7,946	6,775	1-3	1-S.Öğr	635	3,19
Gruplar içi	1682,079	1430	1,176		2-3	2.B.Öğr.	506	3,30
Toplam	1697,971	1432			3-1	3.Müdür	292	3,47
							1433	3,40

P<0,05

Tablo 4.53 incelendiğinde, ‘‘Seçmeli derslerde öğrencilerin ön yeterliliğine dikkat edilmektedir.’’ ifadesine araştırmaya katılan sınıf, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [F(2,1430= 6,775; p<.05].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre sınıf öğretmenleriyle okul müdürleri arasında, branş öğretmenleriyle, okul müdürleri, okul müdürleriyle de sınıf öğretmenleri arasında görüş farklılığı ortaya çıkmıştır. Buna göre fark okul müdürlerinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 4.54’te araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre ‘‘Seçmeli dersler öğrencinin akademik hayatı için zemin sağlar. ’’ ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.54. Seçmeli Derslerin ğrencinin Akademik Hayatına Zemin Sağlamasıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LDS Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	75,097	2	37,548	38,790	1-2,3	1-S.Öğr	636	3,55
Gruplar içi	1368,738	1414	0,968		2-1,3	2.B.Öğr.	499	3,77
Toplam	1443,835	1416			3-1,2	3.Müdür	282	3,12
							1417	3,54

P<0,05

Tablo 4.54 incelendiğinde, ‘‘Seçmeli dersler öğrencinin akademik hayatı için zemin sağlar. ’’ ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [F(2,1414= 38,790; p<.05].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre sınıf öğretmenleriyle branş öğretmenleri ve okul müdürleri, branş öğretmenleriyle sınıf ve okul müdürleri, okul müdürleriyle de sınıf ve branş öğretmenlerinin görüşleri arasında fark bulunmuştur.

Tablo 4.55'te araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre “Öğrenciler seçmeli derslerle ilgili kaynaklara kolaylıkla ulaşabilmektedir.” ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.55. Öğrencilerin Seçmeli Derslerle İlgili Kaynaklara Ulaşmasıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	45,347	2	22,674	19,607	1-2,3	1-S.Öğr	644	2,71
Gruplar içi	1694,110	1465	1,156		2-1	2.B.Öğr.	515	3,08
Toplam	1739,457	1467			3-1	3.Müdür	309	3,02
							1468	2,90

P<0,05

Tablo 4.55 incelendiğinde, “Seçmeli Derslerle İlgili Kaynaklara Kolaylıkla Ulaşabilmektedir” ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [F(2,1465)= 19,607; p<.05].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre sınıf öğretmenleriyle branş öğretmenleri ve okul müdürleri arasında, branş öğretmenleriyle sınıf öğretmenleri arasında, okul müdürleriyle de sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında fark bulunmuştur. Farklılık sınıf öğretmenlerinden kaynaklanmaktadır. Kırsal kesimde daha çok çalışan sınıf öğretmenlerinin ifadeye katılım düzeylerinin diğer gruplara nazaran daha düşük olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 4.56'da araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre “Seçmeli dersler öğrencilerin meslek seçimlerine katkıda bulunmaktadır.” ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.56. Seçmeli Derslerin Öğrencilerin İlerideki Meslek Seçimlerine Katkıda Bulunmasıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	31,942	2	15,971	16,137	1-2	1-S.Öğr	638	3,18
Gruplar içi	1419,291	1434	0,990		2-1,3	2.B.Öğr.	504	3,52
Toplam	1451,233	1436			3-2	3.Müdür	295	3,31
							1437	3,32

P<0,05

Tablo 61 incelendiğinde, “Seçmeli dersler öğrencilerin meslek seçimlerine katkıda bulunmaktadır.” ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [F(2,1434= 16,137; p<.05].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre sınıf öğretmenleriyle branş öğretmenleri arasında, okul müdürleriyle sınıf öğretmenleri ve okul müdürleri, okul müdürleriyle de branş öğretmenlerinin görüşleri arasında farklılık ortaya çıkmıştır. Farklılığın okul müdürlerinin görüşlerinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Tablo 4.57’de araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre “OKS ve seviye belirleme sınavı öğrencilerin seçmeli derslere olan ilgilerini azaltmaktadır.” ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.57. OKS ve Seviye Belirleme Sınavlarının Öğrencilerin Seçmeli Derslere Olan İlgilerini Azaltmasıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	4,017	2	2,008	1,394	Fark Yok	1-S.Öğr	618	3,53
Gruplar içi	2030,116	1409	1,441			2.B.Öğr.	501	3,57
Toplam	2034,132	1411				3.Müdür	293	3,43
							1412	3,52

P<0,05

Tablo 4.57 incelendiğinde, “OKS ve seviye belirleme sınavı öğrencilerin seçmeli derslere olan ilgilerini azaltmaktadır.” ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir[F(2,1409= 1,394; p>05].

Tablo 4.58’de araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre ‘‘Seçmeli dersler hakkında öğrenciler bilgilendirilmektedir.’’ ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.58. Seçmeli Dersler Hakkında ğrencilerin Bilgilendirilmesiyle İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	45,343	2	22,672	21,607	1-3	1-S.Öğr	630	3,29
Gruplar içi	1489,981	1420	1,049		2-3	2.B.Öğr.	498	3,40
Toplam	1535,324	1422			3-1,2	3.Müdür	295	3,76
							1423	3,42

P<0,05

Tablo 4.58 incelendiğinde, ‘‘Seçmeli dersler hakkında öğrenciler bilgilendirilmektedir.’’ ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [F(2,1420= 21,607; p<.05].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre sınıf öğretmenleriyle okul müdürleri, branş öğretmenleriyle okul müdürleri ve okul müdürleriyle de sınıf ve branş ğretmenlerinin görüşleri arasında fark bulunmuştur. Farklılık okul müdürlerinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 4.59’da araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre ‘‘Seçmeli dersler hakkında veliler bilgilendirilmektedir.’’ ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.59. Seçmeli Dersler Hakkında Velilerin Bilgilendirilmesiyle İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	50,976	2	25,488	20,346	1-3	1-S.Öğr	637	2,77
Gruplar içi	1792,656	1431	1,253		2-3	2.B.Öğr.	501	2,72
Toplam	1843,632	1433			3-1,2	3.Müdür	296	3,21
							1434	2,85

P<0,05

Tablo 4.59 incelendiğinde, ‘‘Seçmeli dersler hakkında öğrenciler bilgilendirilmektedir.’’ ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [F(2,1431= 20,346; p<.05].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre; sınıf öğretmenleriyle okul müdürleri, branş öğretmenleriyle okul müdürleri,

okul müdürleriyle de sınıf ve branş öğretmenlerinin görüşleri arasında fark bulunmuştur. Farklılığın okul müdürlerin görüşlerinden kaynaklandığı görülmektedir. Okul müdürleri bu ifadeye öğretmenlere göre daha fazla katılmışlardır.

Tablo 4.60’da araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre “Seçmeli dersleri öğrenciler önemsemektedir.” ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.60. Seçmeli Derslerin Öğrenciler Tarafından Önemsenişle İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	8,632	2	4,341	4,229	1-3	1-S.Öğr	633	3,28
Gruplar içi	1465,948	1428	1,027		2-3	2.B.Öğr.	502	3,20
Toplam	1474,630	1430			3-1,2	3.Müdür	296	3,42
							1431	3,28

P<0,05

Tablo 4.60 incelendiğinde, “Seçmeli dersleri öğrenciler önemsemektedir.” ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [F(2,1428= 4,229; p<.05].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre; sınıf öğretmenleriyle okul müdürleri, branş öğretmenleriyle okul müdürleri, okul müdürleriyle de sınıf ve branş öğretmenlerinin görüşleri arasında fark bulunmuştur. Farklılığın okul müdürlerin görüşlerinden kaynaklandığı görülmektedir. Okul müdürlerinin ifadeye katılım düzeyleri öğretmenlere göre daha yüksektir.

Tablo 4.61’de araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre “Seçmeli dersler öğrencilerin bireysel farklılıklarını desteklemektedir.” ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.61. Seçmeli Derslerin Öğrencilerin Bireysel Farklılıklarını Desteklemesiyle İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	4,983	2	2,491	2,981	1-3	1-S.Öğr	636	3,62
Gruplar içi	1184,113	1417	0,836		3-1	2.B.Öğr.	503	3,65
Toplam	1189,096	1419				3.Müdür	281	3,78
							1420	3,66

P<0,05

Tablo 4.61 incelendiğinde, “Seçmeli dersler öğrencilerin bireysel farklılıklarını desteklemektedir.” ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve

okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [$F(2,1417=2,981; p<.05)$].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre; sınıf öğretmenleriyle okul müdürlerinin görüşleri arasında fark bulunmuştur. Farklılığın okul müdürlerinin görüşlerinden kaynaklandığı ifade edilebilir.

Tablo 4.62’de araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre “Seçmeli dersler öğrencilerin zihinsel gelişimlerini sağlamaktadır.” ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo: 4.62. Seçmeli Derslerin Öğrencilerin Zihinsel Gelişimlerini Sağlamasıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	7,501	2	3,750	5,172	1-2 2-1	1-S.Öğr	637	3,74
Gruplar içi	1030,392	1421	0,725			2.B.Öğr.	506	3,90
Toplam	1037,893	1423				3.Müdür	281	3,80
							1424	3,81

$P<0,05$

Tablo 4.62 incelendiğinde, “Seçmeli dersler öğrencilerin zihinsel gelişimlerini sağlamaktadır” ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [$F(2,1421= 5,172; p<.05)$].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre; sınıf öğretmenleriyle, branş öğretmenlerinin görüşleri arasında fark bulunmuştur.

Tablo 4.63’te araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre “Seçmeli dersler öğrencilerin duyuşsal gelişimine katkıda bulunmaktadır.” ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.63. Seçmeli Derslerin Öğrencilerin Duyuşsal Gelişimine Katkıda Bulunmasıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	12,075	2	6,038	8,666	1-2 2-1,3 3-2	1-S.Öğr	639	3,72
Gruplar içi	990,722	1422	0,697			2.B.Öğr.	505	3,92
Toplam	1002,797	1424				3.Müdür	281	3,75
							1425	3,80

$P<0,05$

Tablo 4.63 incelendiğinde, “Seçmeli dersler öğrencilerin duyuşsal gelişimini sağlamaktadır.” ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [$F(2,1421) = 5,172$; $p < .05$].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre; sınıf öğretmenleriyle, branş öğretmenlerinin görüşleri arasında, branş öğretmenleriyle sınıf öğretmenleri ve okul müdürleri arasında ayrıca okul müdürleriyle branş öğretmenlerinin görüşleri arasında fark bulunmuştur. Farklılık branş öğretmenlerinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 4.64’te araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre “Seçmeli dersler öğrenciler arasındaki iş birliğini artırmaktadır.” ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.64. Seçmeli Derslerin Öğrencilerin Arasındaki İş Birliğini Artırmasıyla Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	6,019	2	3,009	4,095	1-2	1-S.Öğr	639	3,85
Gruplar içi	1044,329	1421	0,735		2-1	2.B.Öğr.	506	3,99
Toplam	1050,348	1423				3.Müdür	279	3,96
							1424	3,92

$P < 0,05$

Tablo 4.64 incelendiğinde, “Seçmeli dersler öğrenciler arasındaki iş birliğini artırmaktadır.” ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [$F(2,1421) = 4,095$; $p < .05$].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre; sınıf öğretmenleriyle, branş öğretmenlerinin görüşleri arasında fark bulunmuştur. Branş öğretmenlerinin seçmeli derslerin öğrenciler arasındaki iş birliğini artırdığı görüşünü sınıf öğretmenlerine nazaran daha fazla destekleri görülmektedir.

Tablo 4.65’te araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre “Seçmeli dersler öğrencilerin öz disiplin anlayışlarını geliştirmelerine katkı sağlamaktadır.” ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.65. Seçmeli Derslerin Öğrencilerin Öz Disiplin Anlayışlarını Geliştirmelerine Katkısıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	2,509	2	1,255	5,412	1-2,3	1-S.Öğr	631	3,47
Gruplar içi	1027,466	1415	0,726		2-1	2.B.Öğr.	506	3,62
Toplam	1029,975	1417			3-1	3.Müdür	279	3,62
							1416	3,55

P<0,05

Tablo 4.65 incelendiğinde, “Seçmeli dersler öğrencilerin öz disiplin anlayışlarını geliştirmelerine katkı sağlamaktadır.” ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [F(2,1415= 5,412; p<.05].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre; sınıf öğretmenleriyle, branş öğretmenleri ve okul müdürleri, branş öğretmenleriyle sınıf öğretmenleri ayrıca okul müdürleriyle sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında fark bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin seçmeli derslerin öğrencilerin öz disiplin anlayışlarını geliştirmesin katkısını diğer gruplara nazaran az gördükleri ifade edilebilir.

Tablo 4.66’da araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre “Seçmeli dersler öğrencilerin öz güvenlerini artırmaktadır.” ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.66. Seçmeli Derslerin Öğrencilerin Öz Güvenlerini Artırmasıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	2,509	2	1,255	1,728	Fark Yok	1-S.Öğr	630	3,78
Gruplar içi	1027,466	1415	0,726			2.B.Öğr.	506	3,84
Toplam	1029,975	1417				3.Müdür	282	3,89
							1418	3,83

P<0,05

Tablo 4.66 incelendiğinde, “Seçmeli dersler öğrencilerin öz güvenlerini artırmaktadır.” ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.[F(2,1415= 1,728; p>05].

Tablo 4.67’de araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre ‘‘Birinci kademedede görev yapan sınıf öğretmenleri hangi seçmeli dersi okutacaklarına kendileri karar verebilmelidir. ’’ ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.67. Birinci Kademedede Görev Yapan Sınıf ğretmenlerinin Okutacakları Seçmeli Ders Kendilerinin Karar Vermeleriyle İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	70,950	2	35,475	37,116	1-2,3	1-S.Öğr	630	4,49
Gruplar içi	1345,738	1408	0,956		2-1,3	2.B.Öğr.	499	3,99
Toplam	1416,687	1410			3-1,2	3.Müdür	282	4,18
							1408	2,86

P<0,05

Tablo 4.67 incelendiğinde, ‘‘Birinci kademedede görev yapan sınıf öğretmenleri hangi seçmeli dersi okutacaklarına kendileri karar verebilmelidir.’’ ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [F(2,1408= 37,475; p<.05].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre; sınıf öğretmenleriyle, branş öğretmenleri ve okul müdürleri, branş öğretmenleriyle sınıf öğretmenleri ve okul müdürleri, okul müdürleriyle de sınıf ve branş ğretmenlerinin görüşleri arasında fark bulunmuştur. Branş ğretmenlerinin ifadeye katılım diğer iki gruba nazaran azdır.

Tablo 4.68’te araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre ‘‘Seçmeli derslerle ilgili olarak okul çapında etkinlikler/yarışmalar düzenlenmektedir.’’ ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.68. Seçmeli Derslerle İlgili Olarak Okul apında Etkinlikler/Yarışmalar Düzenlenmesiyle İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	65,705	2	32,852	25,505	1-2,3	1-S.Öğr	627	2,66
Gruplar içi	1809,732	1405	1,288		2-1,3	2.B.Öğr.	502	2,91
Toplam	1875,437	1407			3-1,2	3.Müdür	279	3,23

P<0,05

Tablo 4.68 incelendiğinde, “Seçmeli derslerle ilgili olarak okul çapında etkinlikler/yarışmalar düzenlemektedir.” ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [F(2,1405= 25,505; p<.05].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre; sınıf öğretmenleriyle, branş öğretmenleri ve okul müdürleri, branş öğretmenleriyle sınıf öğretmenleri ve okul müdürleri, okul müdürleriyle de sınıf ve branş öğretmenlerinin görüşleri arasında fark bulunmuştur. Okul müdürlerinin ifadeye katılımı diğer iki gruba nazaran azdır.

Tablo 4.69’da Araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre “Seçmeli dersler öğrencilerin ilgilendikleri bir alanda uzmanlaşmalarını sağlar.” İfadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.69. Seçmeli Derslerin Öğrencilerin İlgilendikleri Bir Alanda Uzmanlaşmalarını Sağlamasıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	23,719	2	11,860	12,183	1-2,3	1-S.Öğr	627	3,27
Gruplar içi	1372,537	1410	0,973		2-1	2.B.Öğr.	504	3,56
Toplam	1396,256	1412			3-1	3.Müdür	282	3,43
							1413	3,40

P<0,05

Tablo 4.69 incelendiğinde, “Seçmeli dersler öğrencilerin ilgilendikleri bir alanda uzmanlaşmalarını sağlar.” ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [F(2,1410= 12,183; p<.05].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre; sınıf öğretmenleriyle, branş öğretmenleri ve okul müdürleri, branş öğretmenleriyle sınıf öğretmenleri okul müdürleriyle de sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında fark bulunmuştur. Farkın sınıf öğretmenlerinden kaynaklandığı görülmektedir.

Tablo 4.70’de Araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre “Seçmeli derslerde daha çok teorik bilgi verilmektedir.” ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir..

Tablo 4.70. Seçmeli Derslerde Teorik Bilgi Verilmesiyle İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	19,063	2	9,532	10,846	1-2,3	1-S.Öğr	623	3,08
Gruplar içi	1235,655	1406	0,879		2-1	2.B.Öğr.	504	2,82
Toplam	1254,718	1408			3-1	3.Müdür	282	2,91
							1409	2,95

P<0,05

Tablo 4.70 incelendiğinde, “Seçmeli derslerde daha çok teorik bilgi verilmektedir.” ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [F(2,1406= 10,846; p<.05].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre; sınıf öğretmenleriyle, branş öğretmenleri ve okul müdürleri, branş öğretmenleriyle sınıf öğretmenleri okul müdürleriyle de sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında fark bulunmuştur. Farkın sınıf öğretmenlerinden kaynaklandığı görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenleri ve okul müdürlerine göre bu ifadeye katılımlarının az olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 4.71’de Araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre “Seçmeli derslerin program içerikleri günceldir.” ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.71. Seçmeli Derslerin Program İçeriklerinin Güncelliği İle İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	19,305	2	9,653	11,984	1-2,3	1-S.Öğr	626	3,39
Gruplar içi	1132,446	1406	0,805		2-1	2.B.Öğr.	502	3,62
Toplam	1151,752	1408			3-1	3.Müdür	281	3,64
							1409	3,52

P<0,05

Tablo 4.71 incelendiğinde, “Seçmeli derslerin program içerikleri günceldir.” ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [F(2,1406= 11,984; p<.05].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre; sınıf öğretmenleriyle, branş öğretmenleri ve okul müdürleri, branş öğretmenleriyle sınıf öğretmenleri okul müdürleriyle de sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında fark bulunmuştur. Farkın sınıf öğretmenlerinden kaynaklandığı görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenleri ve okul müdürlerine göre bu ifadeye katılımlarının az olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 4.72’de Araştırmaya katılanların görev türü değişkenine göre “Öğrenciler istemedikleri seçmeli dersleri almak zorunda kalmaktadır.” ifadesine verdikleri cevapların varyans analizi ve LSD testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.72. Öğrencilerin İstemedikleri Seçmeli Dersleri Almak Zorunda Kalmalarıyla İlgili Olarak Grupların Verdikleri Cevapların Varyans Analizi ve LSD Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlı Fark	Görev	N	\bar{x}
Gruplar arası	19,278	2	9,639	6,834	1-2	1-S.Öğr	628	3,41
Gruplar içi	1987,234	1409	1,410		2-3	2.B.Öğr.	503	3,31
Toplam	2006,512	1411			3-1	3.Müdür	281	3,09
							1412	3,31

P<0,05

Tablo 4.72 incelendiğinde, “Öğrenciler istemedikleri seçmeli dersleri almak zorunda kalmaktadır.” ifadesine araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, branş öğretmenleri ve okul müdürlerinin görüşleri arasında 0,05 düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur [F(2,1409= 6,834; p<.05].

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre; sınıf öğretmenleriyle, branş öğretmenleri ve branş öğretmenleriyle okul müdürleri arasında ayrıca okul müdürleriyle sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında fark bulunmuştur. Farkın sınıf öğretmenlerinden kaynaklandığı görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenleri ve okul müdürlerine göre bu ifadeye katılımlarının daha çok olduğu dikkat çekmektedir.

BÖLÜM 5

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı sonuçlara ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilmiş olan önerilere yer verilmiştir.

5.1.Sonuçlar

Araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıda verilmiştir:

1. Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin %78,6'sı okul müdürlerinin ise % 52'si seçmeli derslere girmektedir.
2. İlköğretim okullarında okutulan seçmeli derslerin okutulma oranının dağılımında Bilişim Teknolojileri dersi en yüksek paya sahiptir (%45). İkinci sırayı % 18'lik bir oranla Takviye ve Etüt çalışmaları dersi, üçüncü sırayı %12'lik bir oranla Sanat Etkinlikleri ve Spor Etkinlikleri dersleri, dördüncü sırayı ise %4'lük bir oranla Satranç Dersi almaktadır.
3. Örneklem kapsamındaki ilköğretim okulları kendilerine, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından belirlenen seçmeli dersler dışında başka seçmeli dersler belirleme hakkı verilmesine rağmen bu hakkı kullanmadıkları gözlenmektedir.
4. İlköğretim okullarının 1, 2 ve 3. sınıflarında seçmeli derslerin türleri aynıdır. Bu sınıflarda Takviye ve Etüt Çalışmaları dersi seçilme oranı olarak birinci sırada yer almaktadır. Her üç sınıf düzeyinde oran olarak Sanat Etkinlikleri dersi ikinci sırada bulunmaktadır. Üçüncü sırada ise Bilişim Teknolojileri dersi gelmektedir. Bu dersin birinci ve ikinci sınıfta %17 olan seçilme oranı, 3. sınıfta %18'e çıkmaktadır.
5. Aynı ortak seçmeli derslerin okutulduğu 4. ve 5. sınıfta en çok seçilen ders Bilişim Teknolojileri dersidir. Bu ders 4. sınıfta %76, 5.sınıfta %77 oranında seçilmiştir. Bu oranların yüksek olmasında söz konusu dersin haftada iki saat okutulmasının önemli bir payı vardır. Oran olarak ikinci sırayı 4. sınıflarda %'11'lik bir oranla Spor Etkinlikleri dersi, 5.sınıflarda ise %10'luk bir oranla Sanat Etkinlikleri dersi almaktadır.
6. Aynı ortak seçmeli derslerin okutulduğu 6. ve 7.sınıflarda ise en yüksek orana sahip seçmeli ders %45'lik oranla Bilişim Teknolojileri dersidir. 6. sınıflarda ikinci sırayı %20'lik oranla Spor Etkinlikleri dersi almaktadır. Üçüncü sırada yer alan Halk Kültürü dersinin seçilme oranı %9'dur. 7. sınıflarda oran olarak 2. sırada yer alan ders; %21'lik bir oranla Spor Etkinlikleri dersidir.

7. Seçmeli ders saatinin bir ders saati olduğu 8. sınıflarda en çok okutulan dersin %68,5'lik bir oranla Bilişim Teknolojileri dersidir. Bu dersi %10'luk bir oranla 2007–2008 öğretim yılında okutulmaya başlanan Medya Okuryazarlığı dersi takip etmektedir. Üçüncü sırada ise Drama dersi gelmektedir (%6).
8. Öğretmenlerin girdikleri seçmeli derslerden; birinci sırayı %30,5'lik oranla Bilişim Teknolojileri dersi, ikinci sırayı %21,5 oranla Takviye ve Etüt Çalışmaları dersi, üçüncü sırayı %15,3'lük oranla Sanat Etkinlikleri dersleri, dördüncü sırayı ise %15,5'lik oranla Spor Etkinlikleri dersleri almaktadır.
9. Öğretmenlerin %66,9'u seçmeli derslerin branşlarına uygun olduğunu düşünmektedirler. %17'si ise girdikleri seçmeli derslerin branşlarına uygun olmadığı görüşündedir.
10. Öğretmenlere göre; okullarda öğretmenler kurulunda belirlenen seçmeli derslere girecek öğretmenlerin tespitinde %78,6 oranında öğretmenlerin branşları göz önünde bulundurulmaktadır. Öğretmenlerin haftalık ders yükünün göz önünde bulundurulması oranı %41,6, seçmeli derslerle ilgili hizmet içi eğitim alması %40,4 oranındadır. Okul müdürlerine göre okullarda öğretmenler kurulunda belirlenen seçmeli derslere girecek öğretmenlerin tespitinde branşın uygunluğu %92,9, öğretmenlerin haftalık ders yükü %54,2, öğretmenlerin seçmeli dersle ilgili eğitim alması %61,5 oranında etkili olmaktadır.
11. Öğretmenlerin %14'ü seçmeli derslerle ilgili sorun yaşadığını belirtirken, %40,7'si “kısmen” ölçüsünde sorun yaşadığını, %45,3'ü sorun yaşamadığını ifade etmiştir. Seçmeli derslerle ilgili olarak sorun yaşadıklarını beyan eden öğretmenlerin en önemli gördükleri olumsuzluk %33,1'lik bir oranla “okuldaki araç/gereç/mekân eksikliğidir”. Katılım açısından ikinci gelen sorun %16,9'luk bir oranla “Okuttuğum seçmeli dersin branşıma uygun olmamasıdır” ifadesi, üçüncü olarak yaşanan olumsuzluk ise “Dersin uygulamaya yönelik olması” ifadesidir (%11,8).
12. Öğretmenlerin %21,9'u seçmeli derslerle ilgili herhangi bir uzmanlık belgesine sahip iken, %78,1'nin ise uzmanlık belgesi yoktur.
13. Öğretmenlerin %66,6'sı okulun fiziki imkânlarını geliştirmenin seçmeli derslerin daha iyi işlenmesinde birinci sırada etken olacağını belirtirken, ikinci sırada seçmeli derslere giren öğretmenlerin yeterliliklerini geliştirmek olarak görmektedirler. Öğretmenler 3. sırada çevrenin imkânlarını geliştirmeyi seçmeli derslerin daha iyi işlenmesinde etken olacağını düşünmektedir.

14. Okul müdürlerinin %76,1'i seçmeli derslerin daha iyi işlenmesinde etken olarak seçmeli derse girecek ğretmenlerinin yeterliliklerini geliştirmek olduğunu dnmektedir. %74,4' okulun imkânlarını geliştirmenin, %66,6'sı okulun fiziki imkânlarını geliştirmenin seçmeli derslerin işlenmesinde daha verimli olacağını belirtmektedir.
15. Okul müdürlerinin %7,4' seçmeli derslerle ilgili olarak okullarında sorun yaandėını ifade ederken, %31,8'i "kısmen" sorun yaandėını , %60,9'u ise sorun yaanmadėını belirtmişlerdir. Okul mdrlarına göre en belirgin sorunlar; okuldaki araç-gereç/mekân eksikliği (%27,8), öğretmenlerin okuttukları derslerin branşlarına uygun olmaması (%20,1), dersin notla değerlendirilmemesidir (%9,4).
16. Öğretmenlerin %24,8'i okutmakta oldukları seçmeli derslerle ilgili olarak bir hizmet içi eğitim kursuna katılırken, %75,2'si böyle bir eğitime katılmamıştır. Öğretmenlerin %53,6'sı girmekte oldukları seçmeli derslerle ilgili hizmet içi eğitime ihtiyaç duyarken, %46,4' hizmet içi eğitime ihtiyaç duymamaktadır.
17. Okul koşulları nedeniyle seçilmek istenip de seçilemeyen seçmeli dersler hakkında öğretmenler ve okul müdürlerinin görüşleri paraleldir. Öğretmenlerin %51,3' okul müdürlerinin ise %51,7'si okul koşulları nedeniyle seçemedikleri dersler olduğu konusunda görüş birliği içindedirler. Öğretmenlere göre seçilemeyen dersler Şunlardır; %11,6 Sanat Etkinlikleri, %11 Bilişim Teknolojileri, %9,6 Spor Etkinlikleri, okul mdrlarına göre ise seçilemeyen dersler Şunlardır; Spor Etkinlikleri %16,2, Sanat Etkinlikleri %14,6, Bilişim Teknolojileri %9,4.
18. Öğretmen ve okul müdürlerinin ifadelerine göre ilköğretim okullarında seçmeli derslerin seçiminde en çok dikkate alınan kriterlerin başında okulun imkânları gelmektedir. Öğretmenlere göre seçmeli derslerin belirlenmesinde öğrencilerin istekleri ikinci sırada, 3. sırada ise okulda bu dersi okutacak öğretmenlerin olması gelmektedir. Okul mdrlarına göre ise ikinci sırada okulda bu dersleri okutacak öğretmenlerin olması, 3. sırada ise öğrencilerin istekleri sıralanmıştır.
19. Seçmeli dersler her ne kadar bu adla anılsa da seçilme kriterlerinden dolayı okulun imkânlarına göre belirlenmektedir.
20. Öğretmenlerin %59,9'u seçmeli derslerin tüm sınıflarda verilebileceğini, %39'u belli bir sınıftan itibaren verilebileceğini dnmektedir.
21. Öğretmenler tarafından seçmeli derslerin verilmeye balanması için %55 oranında 4.sınıf düzeyi uygun görülmüştür.

22. Okul müdürlerinin seçmeli derslerin hangi sınıf düzeyinden verilmeye başlanması hususundaki görüşleri öğretmenler de olduğu gibi dördüncü sınıf düzeyidir (%65,2).
23. Okul müdürlerinin %71,1'i seçmeli derslerin tüm sınıf düzeylerinde verilmesi gerektiğini düşünürken, %28,9'u belli bir sınıf düzeyinde itibaren seçmeli derslerin verilmeye başlamasının daha uygun olacağını düşünmektedirler.
24. Öğretmenlerin %70'i tüm sınıf düzeylerinde seçmeli derslerin verilmesi gerektiğini düşünürken, %30'u belli sınıf düzeylerinde seçmeli derslerin verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Öğretmenlere göre ilköğretim okullarının ilk üç sınıfında öğrencilere seçmeli ders verilmemesi görüşü daha ağır basmaktadır (Birinci sınıf %27,4, ikinci sınıf %22,5, 3. sınıf %16,9).
25. Okul müdürlerinin %71'i seçmeli derslerin tüm sınıf düzeylerinde verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Okul müdürlerinin birinci sınıflarda seçmeli ders verilmemesini isteyenlerin oranı %24,9, ikinci sınıflarda %22,7, 3.sınıflar için ise %20,4'tir.
26. Öğretmenler: "Birinci kademede görev yapan sınıf öğretmenleri hangi seçmeli dersi okutacaklarını kendileri karar vermelidir" ifadesine tamamen katılmaktadırlar.
27. Okul müdürlerinin "Tamamen" düzeyinde katıldıkları tek bir ifade: "1., 2. ve 3. sınıf öğretmenleri dersleri takviye etmek için seçmeli ders kapsamında takviye ve etüt çalışmalarını tercih etmektedir" ifadesidir.
28. Öğretmenlerin ve okul müdürlerinin "Oldukça" düzeyinde katıldıkları ifadeler ise "Seçmeli dersler öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkarmaktadır.", "Seçmeli dersler öğrencilerin ilgisini çekmektedir.", "Seçmeli dersler verimli yürütülmektedir.", "OKS ve Seviye belirleme sınavları öğrencilerin seçmeli derslere olan ilgilerini azaltmaktadır.", "Seçmeli dersler öğrencilerin bireysel farklılıklarını desteklemektedir.", "Seçmeli dersler öğrencilerin duyuşsal gelişimine katkı sağlamaktadır." Seçmeli dersler öğrencilerin öz disiplin anlayışlarını geliştirmelerine katkı sağlamaktadır." "Seçmeli dersler öğrencilerin öz güvenlerini artırmaktadır.", "Seçmeli dersler öğrencilerin ilgilendikleri bir alanda uzmanlaşmalarını sağlar.", "Seçmeli derslerin program içerikleri günceldir.", "Seçmeli derslerin program içerikleri günceldir.", "Seçmeli dersler öğrenciler arasındaki iş birliğini artırmaktadır." ifadelerdir.
29. Öğretmenler, seçmeli derslerin okul müdürleri tarafından ciddiye alındığı fikrine "Oldukça" düzeyinde katılmaktadırlar.

30. Okul müdürlerinin “Oldukça” düzeyinde katıldıkları ifadeler ise “Seçmeli dersler için ayrılan ders saatleri yeterlidir.”, “Seçmeli dersler verimli yürütülmektedir.”, “Seçmeli derslerde yeterince verimli yürütülmektedir.”, “Seçmeli dersler için öğrencilerin ön yeterliliğine dikkat edilmektedir.”, “Seçmeli dersler hakkında öğrenciler bilgilendirilmektedir.”, “Seçmeli dersleri öğrenciler önemsemektedir.”, “Seçmeli dersler öğrencilerin ilgilendikleri bir alanda uzmanlaşmalarını sağlamaktadır.”, “Seçmeli derslerin program içerikleri günceldir.”, “Birinci kademedeki görev yapan sınıf öğretmenleri hangi seçmeli dersi okutacaklarına kendileri karar vermeli.”, “Seçmeli dersler öğretmenler tarafından ciddiye alınmaktadır.” ifadeleridir.
31. Öğretmenlerin ve okul müdürlerinin “Orta” düzeyde katıldıkları ifadeler ise “Seçmeli ders sayısı artırılmalıdır.”, “Öğrenciler seçmeli derslerle ilgili kaynaklara kolaylıkla ulaşabilmektedir.”, “Seçmeli derslerle ilgili olarak okul çapında etkinlikler/yarışmalar düzenlenmektedir.”, “Öğrenciler istemedikleri seçmeli dersleri almak zorunda kalmaktadır”. İfadeleridir.
32. Öğretmenlerin “Orta” düzeyde katıldıkları ifadeler “Seçmeli dersler için ayrılan ders saatleri yeterlidir.”, “Öğrenciler seçmeli dersleri zorunlu dersler kadar ciddiye almaktadır.”, “Seçmeli derslerde yeterince uygulama/etkinlik yapılmaktadır.”, “Seçmeli dersler için öğrencilerin ön yeterliliklerine dikkat edilmelidir.”, “Öğretmenler dersleri takviye etmek için seçmeli dersleri kullanmaktadır.”, “Seçmeli dersler öğrencilerin meslek seçimine katkıda bulunmaktadır.”, “Seçmeli dersler hakkında öğrenciler bilgilendirilmektedir.”, “Seçmeli dersler hakkında veliler bilgilendirilmektedir.”, “Seçmeli derslerle ilgili olarak okul çapında etkinlikler/yarışmalar düzenlenmektedir.”, “Seçmeli derslerde daha çok teorik bilgi verilmektedir.” ifadeleridir.
33. Okul müdürlerinin “Orta” düzeyinde katıldıkları ifadeler; “Öğrenciler seçmeli dersleri zorunlu dersler kadar ciddiye almaktadır.”, “Seçmeli dersler hakkında veliler bilgilendirilmektedir.”, “Seçmeli dersler öğrencilerin akademik hayat hazırlamaktadır.”, “Seçmeli derslerde daha çok teorik bilgi verilmektedir.” ifadeleridir.
34. Okul müdürlerinin %55’i seçmeli derslerin eylül ayında belirlenmesini istemektedir.
35. “Öğretmenlerin “Az” düzeyinde katıldıkları tek ifade: “Veliler seçmeli dersler hakkında bilinçlidirler.” ifadesidir.

36. Okul müdürlerinin “Az” düzeyinde katıldıkları tek ifade; “Bazı öğretmenler ek ders ücreti alabilmek için seçmeli derslere rağbet etmektedir.” ifadesidir.

5.2.Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

1. İlköğretim okulu müdürlükleri tarafından seçmeli derslerle ilgili bilgileri de içeren tanıtım broşürleri ve kitapçıklar hazırlanarak öğrenciler ile velilerin bilgilendirilmeleri sağlanmalıdır.
2. İlköğretim okullarının fiziki imkânları geliştirilirken seçmeli derslerin özellikleri de göz önüne alınmalıdır.
3. Seçmeli derslerin öğretmenleri belirlenirken dersin özelliğine göre eğitim almış öğretmenlere görev verilmesine dikkat edilmelidir.
4. Seçmeli derslerle ilgili öğretmenlerin özellikle müzik öğretmenlerinin her ilköğretim okulunda en az bir tane olmasına dikkat edilmelidir.
5. Seçmeli derslere girecek öğretmenlere sertifika sistemi getirilmelidir.
6. Eğitim fakültelerinde okuyan sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin yan dal olarak sanat ya da spor branşlarından birini almaları sağlanmalıdır.
7. İlköğretim müfettişleri okul teftişlerinde okullarda seçilen seçmeli derslere ilişkin olarak inceleme yapmalıdırlar.
8. Seçmeli derslerle ilgili olarak dönem sonlarında etkinlikler düzenlenmesi sağlanmalıdır.
9. Yeni seçmeli dersler pilot çalışma yapılmadan yürürlüğe konulmamalıdır.
10. Takviye ve Etüt dersi, seçmeli dersler kapsamında çıkarılmalıdır.
11. Seçmeli dersler en az dördüncü sınıf düzeyinde verilmeye başlanmalıdır.
12. Seçmeli derslerin konularını ihtiva eden kulüp çalışmaları yapılmalı ve bunlara işlevsellik kazandırılmalıdır.
13. Seçmeli dersle ilgili olarak sabit sınıf uygulaması yapılmalıdır. Öğrenciler yeteneklerine göre seçmeli dersleri tercih edebilmeli ve farklı sınıflarda eğitim görebilmelidirler.
14. Seçmeli derslerin öğretimiyle ilgili model geliştirilmelidir.
15. Seçmeli derslerle ilgili ülke genelinde yarışmalar düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

Demir Ayhan (1996), “Üniversitedeki Seçmeli Ders Uygulamasının Öğrenciler ve Öğretim Üyelerince Değerlendirilmesi” **Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi**. C.2 Sayı 7 s.s 24-31

Demir, A.ve Ok, A. (1996) Orta Doğu Teknik Üniversitesindeki Öğretim Üye ve Öğrencilerinin Seçmeli Dersler Hakkındaki Görüşleri, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi** S.12 ss121-125x

Devlet Planlama Teşkilatı (2003). **İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması**. Yayın No.2671

EARGED.(2007) **Öğrenci Merkezli Eğitim**.

EARGED .(1996) **Ders Geçme ve Kredi Sistemine İlişkin Bir Araştırma**.

Fidan, N. (1985). **Okulda Öğrenme ve Öğretme**. Ankara: Alkım Yayınevi.

Karasar, N. (1997). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara:3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.

http://en.wikipedia.org/wiki/Secondary_education_in_the_United_States

(<http://www.surveystem.com/sscals.htm>).

([http://usinfo.state.gov/infousa/education/overview/ch6.html/.](http://usinfo.state.gov/infousa/education/overview/ch6.html/))

MEB. (2008) **Millî Eğitim İstatistikleri**. Ankara

Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı (2007). **Gelişmiş Ülkelerin Mesleki Eğitim Sistemleri ve Türkiye**. Ankara

Resmi Gazete 24.6.1973 Sayı 14574

Resmi Gazete 20.08.2007 Sayı 26619

Taş, B. S. (2004). **Seçmeli Ders Programlarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi**. Basılmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.

Tebliğler Dergisi . Ağustos 2005 Sayı 2575

EKLER

EKLER LİSTESİ

	Sayfa
Ek 1 Öğretmen Anketi	88
Ek 2 Okul Müdürü Anketi	94

EK:1

SEÇMELİ DERSLERİN SEÇİM KRİTERLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ARAŞTIRMASI ÖĞRETMEN ANKETİ

Sayın Öğretmen,

Başkanlığımız tarafından ilköğretim okullarında okutulmakta olan seçmeli derslerin değerlendirilmesine yönelik bir araştırma başlatılmıştır. Anket sonuçları yalnızca seçmeli derslerin geliştirilmesi çalışmalarında kullanılacaktır. Başka hiçbir kurum ya da kişiye verilmeyecektir.

Her bir soru maddesini ve ifadeyi okuduktan sonra size en uygun seçeneğe ait olan parantezin içini (X) şeklinde işaretleyiniz; açık uçlu soruları cevaplayınız.

Anketin üzerine adınızı yazmayınız, kimliğinizi belirtecek herhangi bir işaret koymayınız.

Sorumlu:Dr. Atilla DEMİRBAŞ

Tel:0312 2303644/4155

atillademirbas@hotmail.com

Katkılarınız için teşekkür ederiz,

Millî Eğitim Bakanlığı
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

I. BÖLÜM KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulunuzun bulunduğu il:.....

2.

2. Okulunuzun bulunduğu yerleşim yeri

() 1. Büyükşehir () 2. İl Merkezi () 3. İlçe Merkezi () 4. Belde

3. Branşınız

() Sınıf Öğretmeni

() Branş Öğretmeni

Lütfen branşınızı yazınız.....

4. Kaçınıcı sınıf/ları okutuyorsunuz?

.....

5. Okulunuzun öğretim şekli :.....

() 1. Tekli () 2. İkili () 3. Yatılı () 4. Diğer

6. Cinsiyetiniz: () 1. K

() 2. E

7. Öğretmenlikteki kıdeminiz:

0-5 yıl

6-10 yıl

11-15 yıl

16-20 yıl

21 yıl ve üzeri

8. 2007-2008 Öğretim yılında seçmeli ders/lere giriyor musunuz?

() Evet

() Hayır

(8. soruya “evet” cevabı verenler 9., 10. soruyu cevaplandıracaktır.

9. 2007-2008 öğretim yılında girdiğiniz seçmeli derslerin isimlerini yazınız

.....
.....
.....

10. Branşınız itibarıyla girmekte olduğunuz seçmeli derslerin branşınıza uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

() Evet

() Hayır

() Kısmen

II. BÖLÜM

1) Okulunuzda seçmeli derslerin seçiminde en çok hangi kriterler göz önünde bulunduruluyor? Önem sırasına göre ilk üç tanesini numaralandırınız (1.,2.,3.).

- Öğrencilerin istekleri
- Velilerin istekleri
- Öğretmenlerin istekleri
- Okulda bu dersleri okutacak öğretmenlerin olması
- Okulun imkânları
- Çevrenin imkânları
- Diğer.....

2) Okulunuzun koşulları nedeniyle seçemediğiniz dersler oluyor mu?

- Evet
- Hayır

Soruya cevabınız “evet” ise bu tür ders/derslere örnek verebilir misiniz?

.....
.....

Farklı seçmeli dersleri seçememenizin sebepleri nelerdir?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- İlgili branş öğretmenin olmaması
- Okulun fiziki şartlarının yetersiz olması
- Okulun öğrenci mevcudunun kalabalık olması
- Çevre şartları
- Sınıfların kalabalık olması
- Okuldaki araç/gereç/mekân eksikliği
- Seçmeli dersle ilgili bilgi ve yeteneğe sahip öğretmene/sahip olmamamız
- Öğrenci ve velilerden istek gelmemesi.
- Diğer.....

3) Seçmeli derslerle ilgili olarak herhangi bir olumsuzluk yaşıyor musunuz?

- Evet
- Kısmen
- Hayır

Cevabınız “Evet” ya da “Kısmen” ise bunun sebebi/sebepleri aşağıdakilerden hangileridir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- Okuttuğum seçmeli dersin branşıma uygun olmaması
- Dersin uygulamaya yönelik olması
- Dersin programından kaynaklanan sorunlar olması
- Derse zorunlu olarak girmem
- Ders öncesi hazırlıkların uzun sürmesi
- Okuldaki araç/gereç/mekân eksikliği
- Okuttuğum dersin yetenek ve becerilerime uygun olmaması
- Dersin notla değerlendirilmemesi
- Diğer.....

4) Öğretmenler kurulunda belirlenen seçmeli derslere girecek öğretmenlerin tespitinde hangi kriterler göz önünde bulunduruluyor? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- Branşın uygunluğuna
- Kıdeme
- Haftalık ders yüküne
- Seçmeli dersle ilgili hizmet içi eğitim almasına
- Diğer.....

5) Okutmakta olduğunuz seçmeli derslerle ilgili herhangi bir hizmet içi eğitime katıldınız mı?

Evet

Hayır

Soruya cevabınız “evet” ise bu tür ders/dersler ve hizmet içi eğitimin konusu açıklayınız

.....

6) Seçmeli derslerle ilgili olarak herhangi bir uzmanlık belgesine (antrenör, hakem, lider vb, sahip misiniz?

Evet

Hayır

7) Seçmeli dersler kaçınıcı sınıftan itibaren verilmeye başlanmalıdır?

Tüm sınıflarda

.....sınıftan itibaren

8) Seçmeli derslerin verilmemesi gerektiğini düşündüğünüz sınıf/lar var mı?
“Cevabınız Evet” ise ilgili sınıfı belirtiniz

EvetSınıf/lar

Hayır

9) Girmekte olduğunuz seçmeli derslerle ilgili olarak hizmet içi eğitime ihtiyaç duyuyor musunuz?

Evet

Hayır

10) Seçmeli derslerin daha iyi işlenmesi için neler yapılabilir?

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

Seçmeli derslere giren öğretmenlerin yeterliliklerini geliştirmek

Okulun imkânlarını geliştirmek.

Seçmeli derslerin programını geliştirmek.

Çevrenin imkânlarını geliştirmek

Seçmeli dersin notla değerlendirilmesi

Diğer.....

11)

Aşağıda seçmeli derslerle ilgili verilen ifadelere katılma düzeyinizi kutucuklardan size en uygun olanına X işaretini koyarak belirtiniz.	KATILMA DÜZEYİ				
	Tamamen	Oldukça	Orta	Az	Hiç
İFADELER					
1-Seçmeli dersler öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkarmaktadır.					
2-Seçmeli dersler öğrencilerin ilgisini çekmektedir.					
3- Seçmeli dersler için ayrılan ders saatleri yeterlidir.					
4-Seçmeli ders sayısı artırılmalıdır.					
5-Öğrenciler seçmeli dersleri zorunlu dersler kadar ciddiye almaktadır.					
6-Seçmeli dersler verimli yürütülmektedir.					
7-Seçmeli derslerde yeterince uygulama/etkinlik yapılmaktadır.					
8-Seçmeli dersler için öğrencilerin ön yeterliliğine dikkat edilmektedir.					
9-Öğretmenler dersleri takviye etmek için seçmeli dersleri kullanmaktadır.					
10-Seçmeli dersler öğrencinin akademik hayatı için zemin sağlar.					
11-Öğrenciler seçmeli derslerle ilgili kaynaklara kolaylıkla ulaşabilmektedir.					
12-Seçmeli dersler öğrencilerin meslek seçimlerine katkıda bulunmaktadır.					
13- OKS ve Seviye Belirleme Sınavı öğrencilerin seçmeli derslere olan ilgilerini azaltmaktadır.					
14-Seçmeli dersler hakkında öğrenciler bilgilendirilmektedir.					
15-Seçmeli dersler hakkında veliler bilgilendirilmektedir.					
16-Seçmeli dersleri öğrenciler önemsemektedir.					
17-Seçmeli dersler öğrencilerin bireysel farklılıklarını desteklemektedir.					
18-Seçmeli dersler öğrencilerin zihinsel gelişimlerini sağlamaktadır.					
19-Seçmeli dersler öğrencilerin duyuşsal gelişimine katkıda bulunmaktadır.					
20-Seçmeli dersler öğrenciler arasındaki iş birliğini artırmaktadır.					

Aşağıda seçmeli derslerle ilgili verilen ifadelere katılma düzeyinizi kutucuklardan size en uygun olanına X işaretini koyarak belirtiniz.	Tamamen	Oldukça	Orta	Az	Hiç
21-Seçmeli dersler öğrencilerin öz disiplin anlayışlarını geliştirmelerine katkı sağlamaktadır.					
22-Seçmeli dersler öğrencilerin öz güvenlerini artırmaktadır.					
23-Veliler seçmeli dersler hakkında bilinçlidirler.					
24-Birinci kademedeki görev yapan sınıf öğretmenleri hangi seçmeli dersi okutacaklarına kendileri karar verebilmelidirler.					
25-Seçmeli dersler okul yöneticileri tarafından ciddiye alınmaktadır.					
26-Seçmeli derslerle ilgili olarak okul çapında etkinlikler/yarışmalar düzenlenmektedir.					
27-Seçmeli dersler öğrencilerin ilgilendikleri bir alanda uzmanlaşmalarını sağlar.					
28-Seçmeli derslerde daha çok teorik bilgi verilmektedir.					
29-Seçmeli derslerin program içerikleri günceldir.					
30-Öğrenciler istemedikleri seçmeli dersleri almak zorunda kalmaktadırlar.					

EK:2

**SEÇMELİ DERSLERİN SEÇİM KRİTERLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
ARAŞTIRMASI
OKUL MÜDÜRLERİ ANKETİ**

Sayın Okul Müdürü,

Başkanlığımız tarafından ilköğretim okullarında okutulmakta olan seçmeli derslerin değerlendirilmesine yönelik bir araştırma başlatılmıştır. Anket sonuçları yalnızca seçmeli derslerin geliştirilmesi çalışmalarında kullanılacaktır. Başka hiçbir kurum ya da kişiye verilmeyecektir.

Her bir soru maddesini ve ifadeyi okuduktan sonra size en uygun seçeneğe ait olan parantezin içini (X) şeklinde işaretleyiniz açık uçlu soruları cevaplayınız.

Anketin üzerine adınızı yazmayınız, kimliğinizi belirtecek herhangi bir işaret koymayınız.

Sorumlu:Dr. Atilla DEMİRBAŞ

Tel:0312 2303644/4155

atillademirbas@hotmail.com

Katkılarınız için teşekkür ederiz,
Millî Eğitim Bakanlığı
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

I. BÖLÜM KİŞİSEL BİLGİLER

1. Okulun bulunduğu il:.....

2. Okulun bulunduğu yerleşim yeri

() 1. Büyükşehir () 2. İl Merkezi () 3. İlçe Merkezi () 4. Belde

3. Okulun öğrenci sayısı:.....

4. Branşınız

() Sınıf Öğretmeni () Branş Öğretmeni

Lütfen branşınızı yazınız.....

5.2007-2008 Öğretim yılında seçmeli ders/lere giriyor musunuz?

() Evet () Hayır

(5. soruya “evet” cevabı verenler)

6 .2007-2008 öğretim yılında girdiğiniz seçmeli derslerin isimlerini yazınız.

.....
.....
.....

7.Okulun öğretim şekli :.....

() 1. Tekli () 2.İkili () 3. Yatılı () 4. Diğer

8)Okulunuzda müstakil

Spor Salonu () Var () Yok

Bilgisayar Laboratuvarı () Var () Yok

Resim Odası () Var () Yok

Müzik Odası () Var () Yok

9. Okulunuzdaki öğretmen sayısı

()Sınıf Öğretmeni () Branş öğretmeni

10. Okulunuzda aşağıda verilen bazı branş öğretmenlerinin sayıları ne kadardır?

Yabancı dil..... () Yok Bilgisayar..... () Yok

Beden Eğitimi..... () Yok Müzik..... () Yok

Resim..... () Yok

11. Yöneticilikteki kıdeminiz:

0-5 yıl 6-10 yıl 11-15 yıl 16-20 yıl 21 yıl ve üzeri

II. BÖLÜM

1)Aşağıdaki tablonun birinci satırına okulunuzdaki toplam şube sayılarını sınıf düzeylerine göre yazınız. Daha sonra her sınıf düzeyinde okutulan seçmeli derslerin toplam saatini dersin karşısındaki ilgili sütuna yazınız. (Örneğin, okulunuzda 1.sınıflar 3 şube ise her şubede bir saat drama, bir saat takviye ve etüt çalışmaları dersi var ise $3 \times 1 = 3$ drama, $3 \times 1 = 3$ takviye ve etüt 1.sınıflar sütununda drama karşısına 3, takviye ve etüt dersinin karşısına 3 olarak aktarılacaktır.)

	SINIFLAR								TOPLAM
	1	2	3	4	5	6	7	8	
OKULDAKİ TOPLAM ŞUBE SAYISI									
									SEÇMELİ DERS SAATİ TOPLAMI
Yabancı Dil/İKİNCİ DİLİ									
SANAT ETKİNLİKLERİ (Drama, Tiyatro, Halk Oyunları, Enstrüman Vb.									
SPOR ETKİNLİKLERİ (Güreş, Futbol, Basketbol, Voleybol Vb.)									
BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ									
SATRANÇ									
DÜŞÜNME EĞİTİMİ									
HALK KÜLTÜRÜ									
TARIM									
MEDYA OKURYAZARLIĞI									
TAKVİYE VE ETÜT ÇALIŞMALARI									
DRAMA									
GÜZEL KONUŞMA ve YAZMA									
TURİZM									
YEREL EL SANATLARI									
Yukarıdaki Seçmeli Dersler Haricinde Bir Başka Seçmeli Ders.....									
SINIF DÜZEYİNE GÖRE SEÇİLEN TOPLAM DERS SAATİ									

2) Okulunuzda seçmeli derslerin belirlenmesinde aşağıdakilerden hangileri dikkate alınmaktadır? **Önem sırasına göre ilk üç tanesini numaralandırınız.** (1.,2.,3.)

- Öğrencilerin istekleri
- Velilerin istekleri
- Öğretmenlerin istekleri
- Okulda bu dersleri okutacak öğretmenlerin olması
- Okulun imkânları
- Çevrenin imkânları
- Okuldaki öğrenci sayısı
- Diğer.....

3) **Okulunuzun koşulları nedeniyle açamadığınız seçmeli dersler oluyor mu?**

- Evet
- Hayır

Soruya cevabınız “evet” ise bu tür ders/derslere örnek veriniz

.....
.....
.....
.....

Farklı seçmeli dersleri açamamanızın sebepleri nelerdir?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- İlgili branş öğretmenin olmaması
- Okulun fiziki şartlarının yetersiz olması
- Okulun öğrenci mevcudunun kalabalık olması
- Çevre şartları
- Sınıfların kalabalık olması
- Okuldaki araç/gereç/mekân eksikliği
- Seçmeli dersle ilgili bilgi ve yeteneğe sahip öğretmene/sahip olmamamız
- Öğrenci ve velilerden istek gelmemesi.
- Diğer.....

4) **Öğretmenler kurulunda belirlenen seçmeli derslere girecek öğretmenlerin tespitinde hangi kriterler göz önünde bulunduruluyor? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)**

- Branşın uygunluğu
- Kıdem
- Haftalık ders yükü
- Seçmeli dersle ilgili hizmet içi eğitim alması
- Diğer.....

5) Okulunuzda seçmeli derslerle ilgili olarak herhangi bir olumsuzluk yaşıyor musunuz?

Evet

Kısmen

Hayır

Cevabınız “evet” ya da “kısmen” ise bunun sebebi/sebepleri aşağıdakilerden hangileridir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- Öğretmenlerin okuttukları seçmeli derslerin branşlarına uygun olmaması
 Derslerin uygulamaya yönelik olması
 Derslerin programından kaynaklanan sorunlar
 Öğretmenlerin derslere zorunlu olarak girmeleri
 Ders öncesi hazırlıkların uzun sürmesi
 Okuldaki araç/gereç/mekân eksikliği
 Seçmeli derslerde görev almak isteyen öğretmen fazlalığı
 Dersin notla değerlendirilmemesi
 Diğer.....

6) Seçmeli derslerin daha iyi işlenmesi için neler yapılabilir?

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- Seçmeli derse girecek öğretmenlerin yeterliliklerini geliştirmek
 Okulun imkânlarını geliştirmek.
 Seçmeli derslerin programını geliştirmek.
 Okulun fiziki imkânlarını geliştirmek
 Çevrenin imkânlarını geliştirmek
 Seçmeli dersin notla değerlendirilmesi
 Diğer.....

7) Seçmeli derslerde ek ders ücretiyle çalıştırdığınız uzman/usta öğretici var mı?

Evet

Hayır

8) Seçmeli dersler hangi sınıf düzeyinde verilmeye başlanmalıdır?

Tüm sınıflarda

.....sınıftan itibaren

9) Seçmeli derslerin verilmemesi gerektiğini düşündüğünüz sınıf düzeyleri var mı? “Cevabınız Evet” ise belirtiniz

EvetSınıf/lar

Hayır

10) Seçmeli dersler hangi ayda tespit edilmelidir?

.....

Aşağıda seçmeli derslerle ilgili verilen ifadelere katılma düzeyinizi kutucuklardan size en uygun olanına (X) işaretini koyarak belirtiniz.	KATILMA DÜZEYİ				
	Tamamen	Oldukça	Orta	Az	Hiç
İFADELER					
1-Seçmeli dersler öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkarmaktadır.					
2-Seçmeli dersler öğrencilerin ilgisini çekmektedir.					
3- Seçmeli dersler için ayrılan ders saatleri yeterlidir.					
4-Seçmeli ders sayısı artırılmalıdır.					
5-Öğrenciler seçmeli dersleri zorunlu dersler kadar ciddiye almaktadır.					
6-Seçmeli dersler verimli yürütülmektedir.					
7-Seçmeli derslerde yeterince uygulama/etkinlik yapılmaktadır.					
8-Seçmeli derslerde öğrencilerin ön yeterliliğine dikkat edilmektedir.					
9)1,2, ve 3.sınıf öğretmenleri dersleri takviye etmek için seçmeli ders kapsamında takviye ve etüt çalışmalarını tercih etmektedir.					
10-Öğrenciler seçmeli derslerle ilgili kaynaklara kolaylıkla ulaşabilmektedir.					
11-Seçmeli dersler öğrencilerin ilerideki meslek seçimlerine katkıda bulunmaktadır.					
12- OKS ve Seviye Belirleme Sınavı öğrencilerin seçmeli derslere olan ilgilerini azaltmaktadır.					
13-Seçmeli dersler hakkında öğrenciler bilgilendirilmektedir.					
14-Seçmeli dersler hakkında veliler bilgilendirilmektedir.					
15-Seçmeli dersleri öğrenciler önemsemektedir.					
16-Seçmeli dersler öğrencilerin bireysel farklılıklarını desteklemektedir.					
17-Seçmeli dersler öğrencilerin zihinsel gelişimlerini sağlamaktadır.					
18-Seçmeli dersler öğrencilerin duyuşsal gelişimine katkıda bulunmaktadır.					
19-Seçmeli dersler öğrenciler arasındaki iş birliğini artırmaktadır.					
21-Seçmeli dersler öğrencilerin öz güvenlerini artırmaktadır.					
22-Seçmeli dersler öğrencilerin ilgilendikleri bir alanda uzmanlaşmalarını sağlamaktadır.					
23-Seçmeli derslerle ilgili olarak okul çapında etkinlikler/yarışmalar düzenlenmektedir.					
24-Seçmeli derslerin program içerikleri günceldir.					

Aşağıda seçmeli derslerle ilgili verilen ifadelere katılma düzeyinizi kutucuklardan size en uygun olanına (X) işaretini koyarak belirtiniz.	KATILMA DÜZEYİ				
	Tamamen	Oldukça	Orta	Az	Hiç
İFADELER					
25-Öğrenciler istemedikleri seçmeli dersleri almak zorunda kalmaktadır.					
26-Seçmeli dersler öğrencileri ilerideki akademik hayata hazırlamaktadır.					
27-Seçmeli derslerde daha çok teorik bilgi verilmektedir.					
28-Bazı öğretmenler ek ders ücreti alabilmek için seçmeli derslere rağbet etmektedir.					
29-Birinci kademede görev yapan sınıf öğretmenleri hangi seçmeli dersi okutacaklarına kendileri karar vermelidir.					
30-Seçmeli dersler öğretmenler tarafından ciddiye alınmaktadır.					